

2024

VĒSTULES

Dienvidkurzemei

ATRAST SAVU DZIRKSTELI

AIVARS PRIEDOLS,
Dienvidkurzemes novada
pašvaldības domes
priekšsēdētājs

Kopā darīt, radīt un
piedzīvot, kopā nākt un
kopā būt. Kopā priecāties
un skumjos brīžus dalīt.
Kopā būt ģimenē, dzimtā,
savā ciemā, pagastā, pil-
sētā un visā novadā.

Būt par spēku, par
virzītāju, par urdītāju gan
savai mazajai, gan plašākai
kopienai. Izdarīt vairāk, nekā prasa darba pienākumi, līdzte-
kus ikdienas darbam atrast vietu, nišu, kur vari būt noderīgs,
ieraudzīt un saklausīt, kur vajadzīgas palīdzīgas rokas.

Rakstot šī gada “Vēstules Dienvidkurzemei”, daudz do-
mājām par kopā būšanu, kopā daudz atradām un ieraudzī-
jām, un tagad jums ir iespēja to izlasīt.

Iet palīgā draugam, kaimiņam, biznesa partnerim vai
kādam citam un būt drošam, ka citi nāks palīgā, kad to va-
jadzēs tev. Tā ir tik vienkārša lietu kārtība, latviskā dzīves
izpratne un patiesība, ar kuru esam izauguši un ko tālāk no-
dodam saviem bērniem un mazbērniem.

Šķiram žurnālā lappusi pēc lappuses, un katrā no tām at-
klājas mūsu novada ļaužu kopienas spēks un radošums, pa-
darītie darbi, veiksmes, prieki, gūtā pieredze. Jā, arī šaubas
un pārdomas, kas mudina meklēt risinājumus sarežģītos
brīžos, kas iedvesmo nepadoties un iet uz priekšu preti jau-
niem izaicinājumiem.

Tādi mēs esam un, uzmundrinot cits citu, par to stāstām.

Lai prieks lasīt “Vēstules Dienvidkurzemei”, un lai kat-
ram izdodas atrast savu dzirksteli dzīvei! ✉

VĒSTULES Dienvidkurzemei 2024

Projektu atbalsta **DIENVIDKURZEMES NOVADA
PAŠVALDĪBA**

Redaktore: Anda Pūce

Māksliniece: Līga Kuplā

Korektors: Solvita Lūsēna, Skaidrīte Gertnere

Redakcijas adrese:

Pasta iela 3, Liepāja, LV3401

Tālrunis 63422366, fakss 63427652

E-pasts: kv@kurzemes-vards.lv

Izdevējs: SIA “Kurzemes Vārds”

Iespiests: AS “Kroonpress”

Autortiesības: © SIA “Kurzemes Vārds”

Kurzemes Vārds

KRISTĪNE PASTORE Būt par balstu jaunai ābelītei	2
LIENA RIMKUS Klusuma un miera sardzē	9
ROBERTS DŽERIŅŠ “Tie ir mūsu cilvēki”	13
DAIGA LUTERE Uzņēmums kā ceturtais bērns	17
INTS GRASIS Aizrautības spārni liedz nolaisties	20
ILZE OZOLIŅA Ēdenes skaņas radītājs	24
AGRITA MANIŅA Atvēlēt citiem to, kas pašam dara prieku	28
LINDA KILEVICA Klusais dabas kūrorts	31
LIENE OPELTE-BERTONE Eksperimenti ar neparedzamiem rezultātiem	36
LIGITA KUPČUS-APĒNA Nekā uzspiesta, tīra patikšana!	40
DŽŪLIJA LOTE LAPKA Jaunās mediķes lauku putekļu nebistas	43
SANITA DEJUS Aizputes klostera pazemes ejas noslēpumi	46
SANIJA BĒRZIŅA Pacelties gaisā, stingri stāvēt uz zemes	50
DAINIS ĢELZIS Patīk tā burzma malu malās	52
ANDA PŪCE Līgo saule vakarā(i), līgo...	55
ANTRA ŠČEGLOVA Volzbahs vilina visos gadalaikos	60
ANDA PŪCE Kamēr jūra mūs baros, dzīvosim	62
MĪKLA “Meža ceļi”	64

Būt par balstu jaunai ābelītei

Pirmoreiz ar **ANDRI VASIĻEVSKI** tiekamies manā darba kabinetā, kur viņa skatienu piesaista glezna, kurā attēlotas Grobiņas pagasta Vītiņu pļavas un tajās mītošās savvaļas govīs. Tālumā redzams Liepājas ezers un kaimiņpilsētas aprīses, priekšplānā uz akmens sildās čūska. Tāda idilliska lauku ainava ar nojaušamu pilsētas tuvumu. Andris, silti smaidot, izsaka komplimentu par gleznu un vēl vairāk nopriecājas, uzzinot, ka tās autors ir viņa bijušais skolotājs Liepājas Lietišķās mākslas koledžā Guntis Cukurs. Vēlāk mūsu sarunā Andris daudz sirsnīgu vārdu velta vairākiem saviem bijušajiem skolotājiem.

Mūsu nākamā tikšanās ir Aizputes muzejā, kur Andris, ko daudzi mūsu novadnieki labāk pazīst kā garīdznieku, ir mākslas un vēstures eksperts. Un, cik zīmīgi, – atkal pie gleznas. Šoreiz tas ir mākslinieka Pētera Postaža darbs “Aizpute”. Tā ir viena no mākslinieka dāvinātajām gleznām Aizputes muzejam un viena no plašā un vērtīgā gleznu krājuma, ko muzeja darbinieki, kā tas pieņemts daudzviet pasaulē, labprāt izliktu publiskās telpās, lai cilvēki var tās brīvi apskatīt.

Jau pašā sarunas sākumā Andris sirsnīgi aicina vienoties par uzrunu – tu. Tās vieno. Par vienojošo daudz runājam arī šajā intervijā.

Aizputes muzeja kolektīvs ir tie cilvēki, par kuriem Andris saka: mēs jūtam un runājam vienā valodā un mums ir viena misija – saglabāt pagātnes liecības nākamajām paaudzēm. Priekšplānā Andris un muzeja vadītāja Jolanta Berga, otrajā rindā no kreisās muzejpedagoģe Zane Matisone, krājuma glabātāja Ineta Liepiņa un tīrības feja (apkopēja) Liene Elerte.

– Divas Pētera Postaža gleznas ir uzticētas izstādīt Dienvidkurzemes novada Kultūras pārvaldē. Ja vēl kāda iestāde tā vēlētos papildināt savu interjeru, tas būtu iespējams?

– Protams! Muzeja pamatkrājumos esošie priekšmeti ir valsts īpašums, nacionālās vērtības, par ko muzejs ir atbildīgs. Noslēdzot deponēšanas līgumu, mēs ar to varam dalīties. Iestādei tas nozīmē uzņemties atbildību par gleznu drošību, atbilstošu apgaismojumu, gaisa temperatūru un visu pārējo, kas nepieciešams. Tas līgumā ir atrunāts. Pasaulē mākslas vērtības no privātām kolekcijām bieži izliek publiskai apskatei. Pagājušogad, kad biju “Erasmus” projektā Zviedrijā, Jungbi pilsētīnā, redzēju, kā mākslinieka gleznas, kurās viņš attēlojis savu pilsētu, izstādītas gan viesnīcās, gan citās publiski pieejamās telpās. Arī mēs esam gatavi šādai sadarbībai.

– Pērn oktobrī, kad mākslinieks Pēteris Postažs bija nolēmis Aizputes muzejam uzdāvināt šo gleznu “Aizpute”, muzeja kolektīvs mājās atgriezās ar 12 mākslas darbiem.

– Tas bija pārsteigums (*smaida*). Pēterim Postažam mamma ir no Aizputes puses, no Kazdangas, tāpēc viņš šo gleznu bija nolēmis muzejam uzdāvināt. Mēs braucām pēc vienas, jau likām to mašīnā, kad Pēteris savā encīgajā manierē teica: “Ko tad glezna viena tā brauks un švankāsies, tur vajadzētu pielikt vēl kādu klāt!” Tajā pašā reizē mākslinieks Aizputes katoļu baznīcai uzdāvināja vēl darba procesā esošo divmetrīgo altārgleznu “Pēdējās vakariņas”.

– Andri, tu Aizputes muzeja aptuveni pusgadu darbojies kā brīvprātīgais un tikai pēc tam pievienojies kolektīvam jau kā kolēģis.

– Jā, tas sākās ar izstādi “Kā zied Kurzemes ornāts”, kur izstādījām liturģiskos tērpus no

Daina Gelža foto

plašās šo tērpu kolekcijas, kas glabājas vairākās vietās. Lielākā daļa ir Svētā Jāzepa katedrālē Liepājā un Alsungas Svētā Miķeļa baznīcā. Bet izstādē bija arī eksponāti no Aizputes un Pāvilostas muzeja, Apriķu muzeja, savukārt no Vecpils senlietu krātuves bija divas kristību kleitīņas. Tā bija pirmā reize, kad iepazinos ar Aizputes muzeja kolektīvu – kolektīvu ar lielo burtu. Iekārtojot izstādi, mēs tik labi sapazināties un sadraudzējāmies, ka sapratām – runājam vienā valodā, un es turpināju nākt uz muzeju, palīdzēt dažādos darbos ar savām zināšanām, kas uzkrātas, vairāk nekā desmit gadu garumā sadarbojoties ar Latvijas Restauratoru biedrību, braucot starptautiskos pieredzes braucienos uz dažādu valstu muzejiem un mācību iestādēm. Mēs esam neliela restauratoru draugu kopiena, kas turamies kopā, viņi atbrauc pie manis vai atkal braucam uz Rundāli pie mākslinieces Lauras Matildes Ikertes.

– Kā nonāci līdz restaurācijai – līdz interesī un praktiskam restaurācijas darbam?

– Esmu Romas katoļu baznīcas priesteris, un manas pirmās draudzes bija suitas. Visas trīs kalpošanas vietas bija vēsturiskas celtnes ar lielu klājumu valsts nozīmes mākslas vērtību, kas ietver gan stāiglezniecību, gan tekstilijas, arhitektūru un daudz ko citu. Man palīdzēja mākslas skolas izglītība un tas, ka Liepājas Lietišķās mākslas koledžā bija brīnišķīgi pasniedzēji. Viens no tiem bija Guntis Cukurs, arī mākslas vēsturnieks Alberts Eglītis, kuram pašam ir suitu izcelsme, bijušais mākslas skolas direktors Rihards Rubins, mana tekstilmākslas

skolotāja Smaida Rubeze un daudzi citi.

Lai saprastu, ko un kā darīt, ar Latvijas Restauratoru biedrību un tās toreizējo vadītāju Daci Čolderi devāmies uz Gotlandi iepazīt, kā zviedri restaurē sakrālās celtnes. Dace man skaidri un gaiši pateica: “Andri, tev jābrauc līdzi!” Tur es patiešām daudz iemācījos gan par to, kā šādās vēsturiskās ēkās nodrošināt siltumu – ka siltumam jānāk no grīdas, nevis no radiatoriem, gan apguvu daudz citu vērtīgu zināšanu.

– Un tad pats ņēmi rokās amata rīkus un ķēries pie darba?

– Jā, jo tas ir izaicinājums. Mākslas skolas pamati man bija, rokas arī īstajā vietā – sāk darīt! Praktiski šajā darbā mani ievadīja restauratore vecmeistare Aīda Podziņa, kas man ir kā mamma šajā jomā. Viņa bija līdzās un nemitīgi teica: “Andri, klausies, ko Dace tev saka!” Un vaktēja kā tāda cāļu mamma, lai kaut ko nepalaižu garām. Tā pamazām iepazinos ar pasaules pieredzi, sapratu pareizos akcentus. Nav svarīgi, lai gleznas rāmis, kā teica Eglītis, spīdētu kā runča pauti pavasarī, bet lai tas būtu saglabāts un dabiski iekļautos interjerā. Vienmēr galvenais ir atrast zelta vidusceļu, lai būtu gan gaumīgi, gan saglabāts. Nereti baznīcās mēs redzam, ka ir tikai tāda lēta *uzfrīšanās*. Viens ir naudas trūkums, bet otrs, ka pietrūkst zināšanu, un tad mēs uz ātro izkrāsojam. Poļiem ir tāds teiciens “*piekne wymalowane*”, kas nozīmē: skaisti izkrāsots (*smaida*), bet ne restaurēts. Un tad ir jautājums – ko mēs gribam saglabāt un atstāt nākamajām paaudzēm? Tagad to, ko esmu iemācījies baznīcā, varu likt lietā muzejā.

Pētera Postaža darbs “Aizpute” bija sākums mākslinieka plašajai darbu kolekcijai, kas tagad glabājas Aizputes muzejā.

Kalpošana suitu draudzēs Andrim bija pirmā pieredze priestera darbā. Tā bija kā pirmā milestība, ko nekad neaizmirst. Tur piedzīvota un arī personiski izdzīvota suitu kultūrtelpas atdzimšana.

Foto no personīgā arhīva

– Tavs interešu un darbošanās loks ir ļoti plašs. Vai tu vari tā isi pateikt, kas tu esi?

– Es i cil'eks (*smejas*). Es strādāju uz pilnu klapi, jo man ir paveicies ar dzives pieredzi. Bet ir bijis arī tā, ka veselības stāvokļa dēļ esmu nonācis gandrīz vai līdz nulles punktam. Gandrīz, jo nulles punkts ir tad, kad seši viri aiznes. Kad cilvēks kļūst atkarīgs no citu cilvēku labvēlības, viņš izvērtē savas prioritātes dzīvē – ko vēl grib piedzīvot un ko dot sabiedrībai. Man tas bija suitu periodā, un jāatzīst, ka tas bija ļoti skaisti. Šie astoņi gadi, kad notika suitu renesanse, man ir ļoti, ļoti mīli, neraugoties uz šo nokļūšanu gandrīz nulles punktā.

– Suitu laikam tavā dzīvē ir ļoti liela nozīme.

– Jā, jo tas bija laiks, kad sākās suitu kultūrtelpas atdzimšana, kas rezultējās ar tās iekļaušanu UNESCO Pasaules nemateriālās kultūras mantojuma sarakstā. Un man bija tā laime tur būt klātesošam un piedalīties. Mana misijas apziņa ir tāda, ka tur, kur esi, sevi jāatdod pilnībā, turklāt nevis gaidot uzslavas un līdzjūtību, kad izdedz un nonāc līdz šim zemajam punktam, bet saprotot, ka tu esi cilvēks. Pie sevis ir jānonāk – tas ir sevis meklēšanas un atrašanas ceļš. Kamēr esam komforta zonā, mēs zinām, cik esam labi, talantīgi un cik daudz varam citiem dot, bet kas notiek, kad esam ārpus šīs zonas, kad sevi vairs nepazīstam? Tad sevi ieraugām citā gaismā.

– Ko tad darīt?

– Tad jādodas Santjago ceļā (*ziegli smaida*). Es esmu gājis vairākus posmus, bet vislabāk man patika *primitivo* ceļš – bez jebkādam ekstrām, pāri kalniem, kalnu korēm, kur nav pat krūmu, bet ir kailas klintis, vējš no četrām pusēm, lietuss, krusa, +2 grādi, un tu esi vasaras drēbēs. Ļoti interesanta un brīnišķīga pieredze! Mēs gājām divatā, kopā ar suitu dūdinieku vadītāju

Juri Lipsni, kurš ir suits līdz kaulam, viņš bija izcils ceļabiedrs. Tas, ko cilvēks šajā ceļā piedzīvo, ir pieņemts pašam sevi.

– Iedvesmojoties no suitu kultūrtelpas atdzimšanas, tu esi runājis arī par to, ka apvienot bagāto Dienvidkurzemes novada kultūrtelpu – Bārtas, Nicas, Otaņķu, Rucavas – nemateriālo mantojumu, lai pasaulē tas izietu vienots.

– Jā, man tas rūp, bet, lai tas notiktu, ir vajadzīgs lideris. Vai tāds pašlaik ir? Es nezinu. Man šķiet, ka nav, bet vajadzētu. Vai to var paveikt kāds no esošajiem lideriem? Varbūt..., ja nebāzīs sevi priekšplānā, bet vienojot stums visus kopā uz priekšu. Bet varbūt ir jāmeklē vienotājs no malas? Iespējams tas tepat kaut kur ir, tikai jāizaug līdz tam kopīgajam darbam. Bet te es būšu mazliet provokatīvs. Nereti vieno arī kopīgs ārējais ienaidnieks (*viltīgi smaida*).

– Pats esi no Nicas. Izvēlēties vīrietim ne-tradicionalu studiju virzienu – tekstilmākslu.

– Mana mamma ir pedagoģe, un viņa mums visiem trim bērniem – man un abām jaunākajām māsām – ļāva brīvi izpausties. Kad pārnācām no skolas vai bērnudārza, mums bija pieejamas gan akvareļa, gan guašas krāsas, zīmuli, flomāsteri, ar ko mēs varējām rīkoties. No mazotnes mamma ļāva radoši raisīties vaļā. Turklāt Nīcā bērniem piedāvāja visdažādākās ārpusskolas nodarbības – ādas apstrādi, keramiku, zīmēšanu, dziedāšanu gan korī, gan ansambli, gan folkloras kopā, bija arī tautiskās un modernās dejas. Man katra diena pēc skolas bija piepildīta. Ejot cauri šim radošajam nodarbēm, bija iespēja pārbaudīt savu varēšanu. Mamma gan uztraucās, vai nepārguršu, bet ļāva man izvēlēties. Tāpēc mākslas skola bija loģisks turpinājums. Man bija brīnišķīga telotājmākslas skolotāja Dzintra Rozentāle. Kad viņai pajautāju, vai varētu doties

tālāk uz mākslas skolu, viņa samulsa: “Iestājek-sāmeni ir jau pēc divām nedēļām, bet tu pat kursos neesi gājis.” Bet tad noteica: “Kas neriskē, tas nevinnē.” Mēģināju uz apģērba dizainu – jau no mazām dienām māsu papīra lellēm modelēju tērpus (*smaida*), bet... ja gribi sasmidzināt Dievu, pastāsti par saviem plāniem. Viņš pasmejās – es paliku aiz striņas un nokļuvi eksperimentālajā klasē, ko Rihards Rubīns bija izveidojis, bet jau pēc pusgada man piedāvāja pāriet uz tekstilmākslu. Es pilnīgi neko nezināju par aušanu, nepazinu stelles. Taču vīrieša loģiskais prāts ar pētniecisko pieeju man trīs mēnešu laikā ļāva visu saprast. Liela loma tajā bija Tekstilmākslas nodaļas vadītājam Smidai Rubezei. Viņa lika man aust stelles, kas atradās blakus viņas stellēm. Smida neskatījās man uz rokām, bet pati auda tā, ka tas izklausījās pēc ritmiskas mūzikas – kā spēlējot bungas. Ja man kaut kas samīšējās, viņa pat neskatījās, tikai uzsaucā: “Andri, es nedzirdu ritmu! Aužot visu laiku jābūt ritmam: pamina, atspole, sistava, pamina, atspole, sistava... Es nedzirdu ritmu!” Tā viņa iedzina šo ritmu un sapratni, ka aušana ir kā mūzika, kā viens no meditācijas veidiem. Pateicoties Smidai iemīlēju tekstilmākslu, jo tas nav tikai audums, bet gatavs valkājams produkts. Un es ar to esmu ieguvējs.

– Tagad arī paliek laika stellēm?

– Mans pēdējais gobelēns bija Vecpils Dižlāņu muižas medību istabai, ko atklāja pagājušogad. Tas ir par medību tēmu. Mēs atradām informāciju par 19. gadsimta tā laika modes kliedzienu – silueta griezumam papīrā ar nosaukumu “Medības”, kas glabājies Kurzemes agrākās provinces Jelgavas muzejā, kurš gāja bojā uzlidojumā Otrā pasaules kara laikā. Oriģināls nav saglabājies, uzgājām vien nelielu foto. Manā gobelēnā šis darbs ir attēlots krāsās, kādās tas varētu būt bijis, – maigos dabas toņos.

– Tu esi arī bitenieks.

– Vai tu zini, cik poētiski skaisti romānā “Vilkaču mantiniece” ir aprakstīts, kā ķer bišu spietu? Tur skandina pannas un trumuļus, kad bites dzied kāzu dziesmu. Bites slapina, lai tām rastos sajūta, ka list lietuss, un viņas savāktos kamolā. Es ar pētniecisku pieeju gribēju saprast, kur tai romānā ir patiesība un kā ir īstenībā. Jā, šis romāns mani mudināja apgūt biškopību (*smaida*), neraugoties uz to, ka man ir ļoti, ļoti bail no bitēm un alerģija no bišu kodumiem.

– Aktrise Zane Jančevska ļoti krašņi bišu spieta ķeršanas ainu izspēlēja filmā “Vilkaču mantiniece”.

– Zane ir mana attāla radniece. Jā, viņa to ainu uzbur ar maģisku šarmu, kas sakairina.

Klusums. Līdz sevīm ir jānonāk – tas ir sevis meklēšanas un atrašanas ceļš.

Foto no personīgā arhīva

– Ir tā spietošana tik romantiska kā romānā un filmā?

– Protams! Protams! Tas ir kaut kas elpu aizraujošs! Tas liek apstāties. Burvība – tas pat nav īstais vārds. Tas ir tik hipnotiski. Bišu dziesma, sanoņa, tā skaņa, kad bite ir savā kāzu lidojumā – tas ir kaut kas! Un pavisam cita tonalitāte ir, kad bites ir darba ritumā vai kad ir nemierīgas – tad parādās kaujiniecisks tonis. Tas ir tāpat kā ar cilvēkiem – ir atšķirība, kā mēs runājam, kad esam mierīgi, atpūtušies, un kā tad, kad esam sakaitināti. Tā ir mūzika.

– Tu lielā mērā dzīvi izjūti caur ritmu.

– Protams! Dzīve ir ritms, un dzīve ir mūzika. To tikai vajag sadzirdēt. Kā mēs savā dzīvē izskanām, tas ir atkarīgs no mums katra.

– Kur ir tava bišu drava?

– Vecpilī, pie senlietu glabātajas Dzintras Lāces. Tā ir viņas drava, ko esmu apņēmis pie-skatīt. Vecpils vispār ir vieta ar lielu potenciālu. Tikai tas ir jāierauga un jāturpina attīstīt caur infrastruktūru, tūrismu, vietojo kopienu un sadarbības partneriem. Kopienās ir liels potenciāls, kas jebkurai vietai un tās cilvēkiem var dot ļoti daudz. Te es atgriezšos pie sūtiem, kas tieši caur sadarbību izcēla savu kultūrtelpu. Ir tikai jābūt kādam dzinējspēkam, kas to rosina. Katrā vietā ir cilvēki ar milzīgām zināšanām un prasēm. Lielākoties tie ir seniori, kas dzīvo mājās un bieži vien vairs neiet ārā. Bet viņi daudz ko prot un var citiem iemācīt. Tā mēs suites sākām ar audējām – gājām pa mājām, apzinājām, kur ir stelles, vācām tās kopā, aicinājām kopā cilvēkus. Ar vietējo aitu audzētāju Krustiņu Juri sarunājām vilnu, sievas pašas to mazgāja, un vedām uz Pāci iemainīt pret dziju. Kā anekdoti atceros, ka to smirdīgo vilnu lielā ķīpā uzrullējām uz manas automašīnas jumta, bet pārējo iestampājām salonā tā, ka gaisa nebija, ko elpot, un vedām audējām. Ir jāsāk no mazumiņa. Arī šeit, mūsu novadā, ir šie zinošie cilvēki, un, kā es saku, šīs zināšanu pūra lādes jāver vaļā un jāņem no tām, cik vien varam paņemt, jo pienāks laiks, kad šīs lādes aizcirtīsies uz visiem laikiem, un tad mēs no tām vairs neko nedabūsim ārā. Es to esmu pieredzējis. Esmu stāvējis pie kapa, kurā tiek guldīta šī pilnā *pūra lāde*, kuru nekad, nekad neviens vairs neattaisīs. Tas ir tik bezgala skumji...

Lai paspētu šīs prasmes apgūt un nodot tālāk, jābūt kādam cilvēkam ar gudrību, kā to iekustināt – būt līdzās, atgādināt par varēšanu un iedrošināt ar to dalīties. Mūsu laikos tas ir jādara ar projektiem. Tas attiecas uz jebkuru tautas mākslas veidu, vai tā būtu aušana, adīšana, keramika, adas apstrāde vai kas cits.

ANDRIS VASIĻEVSKIS

- Dzimis 1977. gada 17. maijā Aizputē.
- Mācījies Nīcas vidusskolā un Liepājas Lietišķās mākslas koledžā, kur apguvis tekstilmākslinieka specialitāti.
- Par priesteri izglītojies Laterāna Pontifikālās universitātes filiālē – Rīgas Teoloģijas institūtā.
- Aizputes Kristus karaļa draudzes, Pāvilostas Svētā gara draudzes un Vecpils Svētā Laurencija draudzes prāvests.
- Bijis suite draudžu priesteris Alsungas Svētā Miķeļa baznīcā, arī Gudenieku Svētā Jāņa Kristītāja un Svētā Jāzepa Jūrkalnes katoļu baznīcā.
- Pirms tam četrus gadus kalpojis Liepājā, Svētā Jāzepa katedrālē, un Lejaskurzemes draudzēs.
- Savas darbības laikā finansiālu atbalstu guvis Kuldīgas un Alsungas, Jūrkalnes un Gudenieku baznīcu restaurācijas projektiem.
- Kolekcionē liturģiskos tērpus.
- Triju Zvaigžņu ordeņa virsnieks kopš 2020. gada 18. novembra.
- Profesionāls biškapis.
- Aizputes muzeja pētnieks un mākslas eksperts.

Foto no personīgā arhīva

Piemēram, es jau tagad redzu, kādas lietas notiek Virgā. Daiga Egle, kas to tur savās rokās un veicina, ir kā lokomotive, kurai vajag tikai piedot kurināmo, un viņa ies un darīs. Būtībā tik daudz jau izdarījusi, ka viņai vajadzētu pieminēkli uzcelt. Un es ticu, ka katrā vietā, katrā kopienā ir šādi cilvēki. Sākam ar kopīgu darbu izstādi un ejam tālāk. Ir jāapzinās, kas mēs esam, ko nesam pasaulē, ar ko esam vērtīgi. Tā ir ne tikai izdzīvošana, bet arī misija, sūtība.

– Kā tu nonāci līdz savai sūtībai un kļuvi par garīdznieku?

– (*Klusināti.*) Es esmu katolis jau no bērnības. Mana vecāmamma nodzīvoja 96 gadus un pirms pāris gadiem aizsteidzās mūžībā, bet līdz pēdējai dienai saglabāja dzīvesprieku. Viņa bija tā, kas mani veda pa ticības ceļu. Tas ir kā dialogs, kas notiek katrā no mums, metot dzīves lokus. Sākumā ir neticība, vai tiešām tas ir mans ceļš. Bet kāpēc gan ne? Pamēģini, ko gan var zaudēt! Pamēģināju. Un sapratu, ka tas ir mans ceļš, līdzīgi kā ar tekstilmākslu. Es nevis kaut ko zaudēju, bet ieguvu daudz plašākā mērogā. Pateicoties tam, ka esmu priesteris, kam katoļu baznīca ir devusi šo akceptu, šodien varu būt tāds, kāds esmu.

– Katoļu garīdzniekiem ik pēc laika ir rotācija. Tas ir pluss vai minuss?

– Rotācija notiek ik pēc pieciem gadiem, bet diecēzes biskaps var šo laiku saīsināt vai pagarināt. Tā es suites sabiju astoņus gadus un šeit, Aizputes pusē, esmu sešus. Garīdznieki dzīvo līdzīgi kā militāristi – ar sakravātiem koferiem, jebkurā brīdī jābūt gataviem iet tur, kur biskaps izvēlas. Man ir bijis tā, ka trīs dienu laikā jābūt jaunā kalpošanas vietā, iepriekš nezinot, kur tas būs. No vienas puses, tas atbrīvo no liekām mantām, no vākšanas un uzkrāšanas, jo mantas – tā ir lieka enerģija. Pluss ir tas, ka katrā vie-

Ungarijā kopā ar restauratoriem. No katras vietas var daudz ko mācīties, tāpēc Andris musina: “Brauciet pieredzes apmaiņās!”

Zīda apgleznošanas meistarklase mākslinieces Anitas Rumbiņas izstādes atklāšanā. Andris vienmēr ir gatavs kam jaunam.

Ar Dižlāņu muižas (Vecpilī) aktīvo kopienu Andris ir piedzīvojis daudz skaistu notikumu, kuros pats bijis arī aktīvs līdzdalībnieks. “Pārgērbjoties tērpos, kādus muižas laikos varēja valkāt to iemītnieki, mēs daudz labāk varam izprast tā laika dzīvi un izjūtas,” viņš saka.

tā iepazīstu cilvēkus ļoti plaša amplitūdā. Ja mēs ņemam kaut vai tikai trīs nozīmīgus posmus cilvēka dzīvē – kāzas, bēres un kristības –, nemaz nerunājot par dievkalpojumiem, kapusvētciem vai vispārcilvēciskām tikšanās reizēm, tie visi ir cilvēki, kas nāk ar savu informāciju. Jā, man būs skumji, kad būs jāaizrotē, bet es zināšu, ka te ir cilvēki, ar kuriem varu strādāt jau citā līmenī.

– Jau runājām par kopienas nozīmi cilvēku un konkrētās vietas dzīvē. Arī katra draudze ir kopiena, kurā sanāk dažādi cilvēki. Kā veidojas šī kopienas izjūta?

– Katrai kopienai ir kāds stūrakmens, uz kura tā turas kopā. Draudzei tas ir ticības aspekts. Protams, ka mēs visi un katrs par sevi esam balti un pūkaini (*smejas*). Tāpēc ir svarīgi katram atrast savu vietu un varēšanu, kur izpaust savu originalitāti.

– Kā iedzīvoties, kļūt par savējo kopienā, kas ir jau noformējusies un noteikti iepriekš ievākusi ziņas par jaunpienācēju?

– Vismaz Kurzemē es nebūšu pilnīgi svešs un arī draudzes man nebūs pilnīgi svešas. Jau studiju laikā braucu līdz bīskapam vizitācijās. Tā bija iespēja iepazīties ar draudzēm, ar cilvēkiem, ar svētku svinēšanu. Tā ka zināma vizitkarte man ir, bet, protams, tā var mainīties, esot uz vietas pastāvīgi, kad mēs iepazīstamies un kopā darām darbus. Ja es nodalītu *es* un *jūs*, noteikti būtu grūtāk, bet ir – *mēs*. Skatoties caur *mēs* prizmu, visu redzam citādāk, vienojošāk. Neesmu nācis jūs mācīt vai izmainīt. Mana misija ir svinēt sakramentus un tos dalīt. Mainīties vai ne, tas ir atkarīgs no katra paša.

– Bet liderību no jaunā priestera gaida.

– Varbūt, bet es to tā nevērtēju attiecībā uz sevi. Es zinu, ka esmu šeit atnācis un pēc laika aiziešu. Tāpēc man, līdzīgi kā pedagogam, ir jā-

prot izcelt cilvēka talantus un spējas, ar ko katrs ir apveltīts un var kalpot šīs kopienas labā. Garīgā tēva uzdevums ir būt par balstu jaunai abelītei, lai tā augtu taisni, nevis šķībi. Nekas vairāk. Cilvēkā pašā ir ielikts pilnīgi viss. Un es arī varu kļūdīties – tas ir cilvēciskais aspekts. Tāpēc ir svarīgi nevis nākt ar savu viedokli, kas ir vienīgais un pareizais, bet dialogā atrast kopejo.

– Izklausās gandrīz pēc randiņu laika.

– Tā arī ir! Kā man tas bija ar suite periodu – tā bija pirmā iemīlēšanās. Un pirmo mīlestību mēs nekad neaizmirsīsim. Katra nākamā kalpošanas vieta ir kaut kas jauns. Kas būs tas, kas pārsteigs? Pozitīvi pārsteigs.

– Tev ir kādi sapņi, ko tu vēlētos piepildīt?

– Es esmu laimīgs cilvēks, jo mans sapnis ir dzīves realitāte. Es izdzīvoju katru brīdi ar tiem cilvēkiem, kas man ir līdzās, un tas ir pasakaini. Es šobrīd nealkstu neko vairāk par šo brīdi. Iespējams, ja es pēc kaut kā ilgotos, piedzīvotu mieles, bet, izdzīvojot katru dienu ar humoru tā, kā mēs to darām šeit, Aizputes muzejā, vienkārši nesaproti, kur palikusi nedēļa. Jau atkal piekt-diena? Un atkal jātaisa jauns sprediķis?

– Mūsu sarunā tu vairākkārt pieminēji savus vērtīgos pieredzes braucienus.

– Jā, un to es gribētu ieteikt ikvienam cilvēkam, ikvienam kolektīvam – ir jābrauc pieredzes apmaiņas braucienos. Noteikti jābrauc! Cik tas ir svarīgi, ja mums ir plašs redzes leņķis! Tad mēs neiestagnējam, bet esam atvērti mainībai. Un iegūst gan tie, kas brauc pie kolēģiem, gan tie, pie kā aizbraucam. Ir jādalās ar pieredzi un jāmacās! Un svarīgākais, ko iegūstam, ir cilvēki. Ja padomu prasa, tas jādod. Kā man par padoma lūgšanu reiz teica “Suite sievu” vadītāja Ilga Leimane: “Es jau nav Die’s, ka man i divreiz jālūdz – ja cil’eks lūdz, tad zin’, pie kā griezies!” ☒

■ LIENA RIMKUS

Klusuma un miera sardzē

“Aizbrauciet uz “Laikām”. Tur ir tāds miers, blakus pludmale. Un saimnieki patikami,” – tā pirms daudziem gadiem šo atpūtas vietu Ziemupē reklamēja kāda paziņa. Toreiz viesojos tur kā ciemiņš, bet tagad atgriežos, lai parunātos ar saimniekiem Lieni un Oskaru par to, kā viņi spējuši mieru un klusumu savā paradīzes stūrītī nosargāt.

JAUNI CILVĒKI BRĪVĀ VALSTĪ

“Laiku” stāsts sācies jau sen. Liene Zaļkalne–Glezere zina teikt, ka pats pirmais Ziemupes viesu namiņš, Līvānu mājiņa, kurā uzņemti viesi, sauca “Kaijas”. Vietā, kur tagad plešas skaistais tūristu galamērķis “Laikas”, izsenis bijusi veca mājvieta, un Lienes vecāki Andris un Sarmite Zaļkalni to pamanījuši. “Viss bija aizaudzis, atstāts novārtā. Vecāki jauni, zem 40, izlēma, ka tā to nevar atstāt. Viņi kā jauni cilvēki brīvā valstī ķēras pie lietas – par ģimenes sertifikātiem privatizēja šo vietu,” atminas Liene.

“90. gados jūra cilvēkiem bija kas svešs. Pie jūras nebija ierasts iet, jo nedrīkstēja,” stāsta Oskars Glezers, kurš izpētījis, ka pats ir ziemupnieks piektajā paaudzē. “Visdrīzāk tādi krūmi pie jūras nevienam citam toreiz īsti neinteresēja, nebija tās vīzijas.” Zaļkalni īpašumu iegādājās 1996. gadā, pirmie apmeklētāji viesu grāmatā ierakstu veica 1999. gadā. “Ja nemaldos, tie bija zviedru velobraucēji,” saka Liene. “Un 2016. gadā viņi mūs atkal apciemoja, atbrau-

Ģirta Certeņa foto

Solījuši viens otram saskatīt prieku ikdienas lietās, pāris pie solījuma acīmredzami turas. Sarunas laikā abi viens otru harmoniski papildina, bet arī nekautrējas atzīt, ka katrs pats sev ir galvenais.

cot jau ar kemperi,” pastāsta Oskars.

“Viņiem līdzī bija mūsu vecais bukletiņš, kurā mamma ar tēti vēl bija parakstījušies. Atceros, viņi staigāja pa tukšo Ziemupes jūrmalu un pēc tam

prasīja, vai pie mums ir kāda epidēmija, ka nav neviena cilvēka pie jūras. Agrāk jau viss bija ciet. Jūras makšķerēšana pie mums tikai ap 2000. gadu tā pa īstam parādījās,” stāsta Liene.

Rudolfa Ozoliņa foto

Ģirta Certeņa foto

“Laikās” ir divas desmitvietīgas mājas, trīs sešvietīgas un viena četrvietīga māja. Visās sešās mājās vienlaicīgi var uzņemt ap 50 cilvēku. Kā redzams, sešvietīgie namiņi atrodas diezgan tuvu viens pie otra. Tas ir viens no iemesliem, kāpēc saimnieki te pagēr klusumu. Skaļa mūzikas atskaņošana “Laikās” nav atļauta.

Ģirta Certeņa foto

Dzīves likločiem mainoties, 2007. gadā īpašums nonāca Lienes pārvaldībā, un kopš tā laika viņa “Laikās” dzīvo kopā ar ģimeni. “Kad te saimniekoja vecāki, viņi uz vietas nedzīvoja, ikdienu pagāja Vērgalē. Uz mainām braukājām, līdz sapratām, ka tas ir par grūtu un kādam jādzīvo uz vietas. Kaut arī man ir divi brāļi, viss tā salikās, ka loze krita uz mani. Toreiz arī studēju tūrisma vadību, tas labi iederējās šeit,” atminas Liene.

BŪŠU TAKSOMETRA VADĪTĀJA

Atskatoties uz jaunību, nekādu lepnuma sajūtu par tādu īpašumu Liene neatceras; viss, kas palicis atmiņā, ir nemitīgā strādāšana. 90. gadu beigās

nevienam nebija finansiāli viegls laiks, un arī viņu ģimene visus brīvos līdzekļus ieguldīja “Laikās”.

Dvīņu meitenēm Paulai un Katei no Lienes pirmās laulības bijuši vien pieci gadi, kad pārcēlušies dzīvot meža ielokā. “Toreiz es labi apzinājos, ka tā ir mana izvēle dzīvot tik tālu prom no meiteņu draugiem, skolas un bez iebildēm pieņemu faktu, ka uz laiku būšu vienkārši taksometra vadītāja. Kad meitas paaugās, trijos naktī cēlāmos un braucām pakaļ uz ballēm. Nu kādi vēl varianti, ja 15 kilometri jāmēro?” stāsta mamma.

Pirts nama kamīnu mūrējis Oskars pats, lai gan amatniecību neesot mācījies. Liene lepojas, ka “vīram rokas aug no pareizās vietas”. Koks, no kura veidota apmale, atrasts pie jūras, bijis žēl to laist zudībā.

Arī šis ir viens no Oskara veikumiem – atjaunota senlaicīgā lāde. “To, ka jaunu lietu mums nebūs, esmu sapratusi un ar to samierinājusies,” jokoja Liene. Patiesībā viņa atzīst, ka ļoti novērtē vīra prasmi salabot jau esošās lietas.

“Kad bija klases vakari, diskotēkas, staigājām pa Vērgali, kaut ko fotografējām. Gaidījām,” papildina Oskars, kurš arī to izbaudījis.

“Uzskatu, ka bērni nedrīkst maksāt par mūsu izvēli. Darījām visu, kas mūsu spēkos, lai viņas nejustu nošķirtību, kā rezultātā meitām pret dzīvi šeit nebija nekādas pretestības. Te drīkstēja nākt arī draugi,” stāsta Liene. Dažreiz puse klases pa “Laikām” drasejusi.

“Es meitenēm esmu tieši tā arī jāatgūst – kā viņas atceras to laiku, kā viņām bija? Meitenes saka, ka nevar sev iedomāties citu dzīvi. Viena meita pati

Foto no ģimenes arhīva

Ziemas periods tiek pavadīts, remontējot un atjaunojot vasaras sezonā izīrējamus mitekļus. Viss tiek darīts pašu spēkiem. “Ja reizumis šķiet, ka labāk nevajadzēja sākt, tad parasti, darbu beidzot, ir liels gandarījums,” atzīst saimnieki.

Attēlā redzamā nojumīte savulaik bijusi ļoti iecienīta ballīšu vieta. Šobrīd tai īsti neesot pielietojuma, tāpēc ar jumta remontu saimnieki īpaši nesteidzas. Dažas idejas, kā to uzlabot, gan Oskaram esot.

Glezeri atzīst, ka kempinga formāts ir ļoti izdevīgs. “Ne tev jumts, ne kas cits jālabo. Tikai jāsakopj teritorija un jāparūpējas par dažām ērtībām,” saka Liene. Viņi lepojas, ka “Laiku” kempings ir tik plašs.

kluvusi par dabas cilvēku, draugs viņai ir mednieks, tad nu klist pa mežiem, lasa ragus utt. Otra meita Jelgavā studē ainavu arhitektūru. Man šķiet, arī viņa ir spēja izprast un sajust dabu. Savukārt mūsu mazulītei Dārtai tūlīt būs seši gadi. Viņa ir pilnīgs meža cilvēks, bērnu dārzā viņai ir ļoti grūti starp citiem bērniem,” novērojusi mamma.

“Dārta piedzima 2018. gadā. Kad meitēnam palika divi gadi un būtu jāsāk lēnām iet sabiedrībā, sākās pandēmija. Kovida laikā jau neviens nezināja, ko no tā gaidīt. Mums te izveidojās tāda sava komūna – Dārta, trīs vidusskolēni (pie lielās meitas arī draugs tobrīd dzīvoja) un divi pieaugušie. Mazā ir tik advancēta, ka lietas, kuras vēl joprojām interesē citus viņas vecuma bērnus, viņai vairs nav aktuālas. Tās ir sen iepazītas un izpētītas. Tā nu izveidojies, ka Dārta īsti nemāk komunicēt ar sava vecuma bērniem. Mežā gan jūtas kā zivs ūdenī,” stāsta Dārtas tētis Oskars.

Par meitenes rotaļām mežā vecāki nesatraucas, viņuprāt, nekādu briesmu tur nav. Vienīgais drauds ir pie pirts esošais baseins, bet tur stingri norunāts neiet. Otra spēcīga noruna – ja sauc, ir jāatsaucas. Ja bērns sauciena attālumā, tad viss ir kārtībā.

“Pilsēta katrā ziņā ir bistamāka par mežu. Kad jūs pēdējo reizi dzirdējāt, ka mežā kāds ir savainots, apzagts vai kādam uzbrukts?” Liene jautā. “Forši jau bērniem ir šeit. Lielajām meitenēm arī. Agrāk mums te vistas bija, sabrauc draudzenes, un es skatos, lielas meitenes, divpadsmit trīspadsmit gadi, medi vistas, vienu pasitūšas azotē, darās kaut ko. Bet forši, viņas izdzīvo bērnbību. Tā pa īstam.”

NOTEIKUMU MAIŅA LABAI DZĪVEI

Kad īpašums nonācis Lienes rokās, pārmaiņas notikušas pašas no sevis. “2008. gadā aizsākās ekonomiskā dižķibe, tobrīd bija jāizdara izvēle. Pirms tam te tika rīkoti dažādi lieli pasākumi, ballītes, korporatīvās sanāksšanas. Es īsti nebiju mierā ar to, ka visa mana ikdiena un dzīve paies, vācot un kārtojot pēc ballītēm. Tā nu krīze atnesa pārmaiņas – pasākumi beidzās, finansējumi tika nogriezti, un bija jāmaina koncepts. Ļoti viegli nāca lēmums, ka strādāsim ar klusumu un mieru. Labi atceros, ka tad, kad viss norima un atjaunojās finanses, klienti atkal sāka interesēties par burziņu iespējām. Teicu, nē, viss ir mainījies. “Tu ko, tev naudū

nevajag?” man neizpratnē jautāja. Protams, ar šādu izvēli mēs daļu ienākumu sev atņemām,” atzīst saimniece.

“Klusuma un miera pārdošanā mēs bijām vieni no celmlaužiem un ceļa bruģētājiem Latvijā. Kad mēs to aizsākām, uz mums jocīgi skatījās, jo bijām paziņojuši, ka mūziku šeit nedrīkstēs skaļi klausīties,” stāsta Oskars.

“Nevajag pārprast, mums ļoti patīk mūzika, bet ar kādām tiesībām es blakus dzīvojošam cilvēkam varu likt klausīties to, kas patīk man? Tās trīs mājiņas ir blakus viena otrai, un kā tas būs, ja viens klausīsies roku, bet cits – simfoniju?” spriež saimnieki.

“Mūsu mūžs jau arī te pail. Otrās iespējas dzīvei nebūs,” saka Liene.

“Tas atliktās dzīves sindroms, kā mēs to saucam, mūsdienās ir daudziem: izdarišu to, tad varēšu celt māju, uzcelšu māju, tad varēšu plānot bērnu, nopirkšu mašīnu un tad..., bet pienāk 60 un tas “tad” vēl nav pienācis,” savu viedokli pauž Oskars.

“Lielākoties mūsu klienti atgriežas atkal un atkal, līdz ar to noteikumi viņiem ir zināmi. Ja nu tomēr kāds ļoti grib to mūziku, tad iet pie kaimiņa sarunāt, paši savā starpā vienojas. Tas liekas mīļi,” atzīst Liene.

Vidusmēra viesi vasaras sezonā esot ģimenes ar bērniem. “Par ziemām gan tas stāsts ir tāds – ja ir tik foršas un sniegotas ziemas kā šī, mums darba nav vispār. Mūsu viesis ir aktīvs: iet mežā, staigā gar jūru, dodas peldēties. Ja ir sniegs, visdrīzāk viņš Alūksnē makšķerē vai Milzkalnē slēpo. Pirmkārt, mums līdzvērtīgu piedāvājumu nav, otrkārt, tas, kas viesus attur, ir sliktais ceļš. Ziemā tas ir tādā stāvoklī, ka mēs apzināti nereklamējamies, ieraujam galvu plecos un gaidām,” – to, kas sāp visvairāk, atklāj Oskars. “Negribas atvilināt cilvēku un likt viņam vilties. Ziemas periods tiek izmantots telpu labiekārtošanai, tas ir neizbēgami.”

Klientu loks “Laikās” tiek veidots īpaši rūpīgi. Oskars un Liene pie sevis gaida cilvēkus ar līdzīgu viziju. “Vispār cilvēkus nolasīt spējam diezgan labi, pa šiem gadiem esam *piešāvušies*. Kad iebrauc sētā, jau varu nolasīt pēc izturēšanās,” smaidot saka Oskars.

“Arī telefoniski pieņemot rezervācijas, skaidrs, kāds ir runātājs. Ja cilvēks piezvina un bez sasveicināšanās, bez nekā prasa: “U tebjā baņa jest? (Vai tev pirts ir?)”, uzreiz saprotu, ka mums nebūs pa ceļam,” strikta ir Liene.

TAJĀ BRĪDĪ SAPRATU – IR!

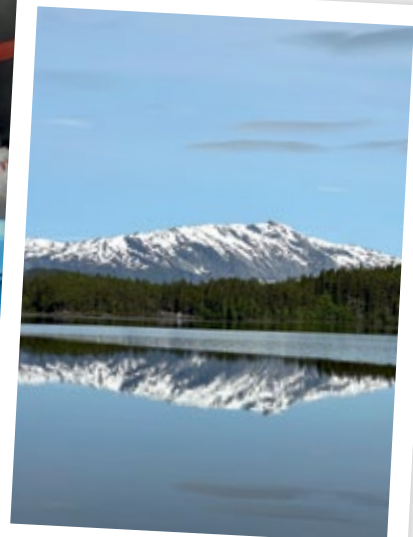
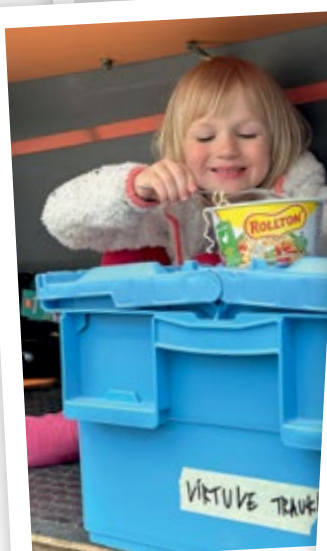
Darba ir daudz kā vasarā, tā ziemā, to nenoliedz neviens no sarunas biedriem. “Bet ir forši. Man ļoti patīk mana dzīve. Kādreiz teicu, ka man gribētos nodzīvot mūžu tā, lai tad, kad pienāk mana pēdējā stunda, es ar pārliecību varētu teikt – bija riktīgi forši! Tā, lai nekas nav jānožēlo, lai maksimāli es būtu dzīvojusi pati savu dzīvi. Mēs katrs pats sev dzīvē esam galvenais, tas ir jāsaprot. Jā, mēs nevaram iztikt bez apkārtējiem, bez ģimenes, bet savā dzīvē es sev esmu svarīgākā. Oskara dzīvē Oskars sev ir svarīgākais. Nevajag būt egoistiem, bet tas jāpatur prātā. Un dzīvi jāmēģina veidot tā, lai tā der tieši tev,” savu nostāju definē Liene.

“Dzīve šeit ir tāda, kādu tu pats to veido. Esmu dzīvojis pilsētā, laukos, atkal pilsētā, tagad dzīvoju Ziemupē. Līdz padsmīt gadiem dzīvoju Liepājā, vēlāk

Foto no ģimenes arhīva

Liene kopā ar savām nu jau pieaugušajām dvinēm Paulu (no kreisās) un Kati.

Nav arī tā, ka laiks aizrit tikai darbos. Ģimene labprāt lec busiņā un dodas piedzīvojumos. Attēlā redzams, kā mazā Dārta bauda pusdienas Norvēģijā.

pārceļamies uz laukiem, kur bija daudz jāstrādā. Toreiz man likās, ka lauki – tas ir kaut kas briesmīgs. Pieaugot dzīvoju pilsētā un domāju – laukos? Nekad dzīvē! “Nekad” izdarīja savu. Šobrīd jūtos pilnīgi pretēji, to “nekad” gribas attiecināt uz pilsētu,” saka Oskars.

“Savukārt es pusgadu Rīgā nodzīvoju. Ar to man pilnībā pietika, lai viss par dzīvi būtu skaidrs,” Liene smejas. Lielākās bažas tolaik bijušas par to, cik kvalitatīva var būt dzīve pilsētā, kas apēd visu tavu laiku.

“Taču viss ir atkarīgs no izvēlēm. Ir cilvēki, kas brauc ar jaunām un glauzām mašīnām. Mēs ar tādām nebraucam. Mēs priecājamies par vienkāršām lietām un gribam to pašu iemācīt saviem bērniem. Vakar braucām uz Vērgali, uz veikalu, redzam grāvi – pīļu pāris. Apstājamies un ķērām to mirkli, jo tas ir notikums, tas ir kaut kas! Jebkas ir tik svarīgs, cik svarīgu tu to pataisi,” skaidro Oskars.

“Kate un Paula bērnībā gan tika audzinātas citādāk, tomēr arī viņas vēlāk šo dzīves uztveri pārņēma. Atceros, kā meitenes vienu dienu, atbraukušas no skolas ar autobusu, atskrien un sauc: “Mamma, mamma, braucam! Tur kaut

kas ir!” Mēs steidzamies, braucam domājot, nu kas tur varētu būt. “Mamma, re, dzērves!” viņas man saka. Un tajā brīdī es sapratu: jā, ir!” aizkustināta atceras Liene.

BRAUCIENA ATTĀLUMĀ

Oskars un Liene smejas, kad saku, ka viņi dzīvo nomaļus, jo apkārt mežs un tuvākais kaimiņš ir divu kilometru attālumā dzīvojošais Oskara tētis. Skola Vērgalē, arī Liepāja ir pusstundas brauciena attālumā. Slimnīca praktiski tepat. *Ātrā palīdzība* bijusi klāt 15 minūtēs, kad bērnam uzlēkusi augsta temperatūra. Glezeri uzskata, ka viss ir brauciena attālumā, tāpat tepat.

“Protams, ir skumji dzirdēt, ka laukus izvēlas reti, mazās skoliņas ver ciet vienu pēc otras, bet jābūt reāliem. Cik izmaksā ciema iedzīvotājiem tā skola, kur bērnu tikpat daudz, cik darbinieku? Te atkal ir runa par izvēlēm. Ja reiz cilvēki tik ļoti nevēlas, lai mazās skolas tiktu slēgtas, šis ir pēdējais laiks pārceļties uz laukiem,” rosina Oskars.

Runājot par dārgo dzīvi laukos, Liene ieblīst: “Pirmkārt, tas atkarīgs no tā, ko gribam. Otrkārt, vai tiešām dzīve pilsētā ar iri un visu pārējo ir lētāka?”

“Iztiku laukos var dabūt ļoti lēti vai pat par velti,” saka Oskars. “Piemēram, kartupeļus mums iedod kaimiņi. Mēs dodamies palīgā pārlasīt un saņemam tādu tiesu, ar ko pietiek ne vien mums pašiem, bet visai ģimenei. Ieiet mežā, salasīt ogas un izvērīt ievārījumu arī nevienam nav aizliegts, tāpat kā aiziet uz plāvu sagriezt skābenes, noplaucēt un salikt burciņās. Medībās var iegūt gaļu. Daba mums dod ļoti daudz,” skaidro Oskars.

Kaut arī īpašums pie jūras ir liels un plašs, Glezeri sevi par bagātiem neuzskata. Vasarās paši pat dzīvojot kempingā, ēdienu gatavojot āra virtuvītē.

Lielo māju izīrē viesiem. “Mēs neesam tik turīgi, lai vasaru varētu pavadīt tik lielā mājā pie jūras,” bilst Oskars.

“Ar to gribam teikt, ka risinājumus var atrast vienmēr, bet tas nenožīmē, ka šie risinājumi būs komfortabli. Bet arī tur var rast savu prieku. Jūs nevarat iedomāties, cik tās vasaras mums ir foršas. Tagad pat klienti saka: “Liene, mēs noskatījāmies no jums, iedvesmojāmies, un tagad arī mums ir virtuvīte ārā.” Tāpat mums nav kredītu. Tas ir apzināts lēmums. Ja kredīts būtu, tas sagādātu lieku stresu un spriedzi, tāpēc es to neizvēlos. Nav tā vērts. Labāk dzīvoju tā, kā ir,” atklāti teic Liene.

PAREIZI SALIKTAS PRIORITĀTES

Ģimenes ikdiena gan nerit vienīgi priežu ieskāvamā, itin bieži viņi paši dodas ceļojumos, tuvākos vai tālākos braucienos. Šī iemesla dēļ viņiem neesot ne ražena dārza, ne mājlopu, vien suns un vistiņas, bet tos prombūtnes laikā uzņemas pieskatīt Oskara tētis. Pāris uzskata, ka vissvarīgākais cilvēka dzīvē ir pareizi saliktas prioritātes. “Tad ir vieglāk dzīvot. Jā, ik pa laikam paši kaut kur izbraucam, vai pie Oskara mammaš uz Norvēģiju, vai vēl kur citur, paliekam kempingos,” saka Liene.

Oskars papildina: “Ieliec busiņā matraci, līdz sava plīts, brauc un dzīvo. Eiropa ir vaļā, viss ir pieejams un nemaksā ārprātīgu naudu. Te ir tās prio-

ritātes – vai nu mēs pērkam šiku mašīnu, vai braucam kaut kur. Abiem mums nesanāk, ir jāizvēlas.”

Izbraukumos esot arī savi grūtumi. “Labi, man svarīgākais noteikums, lai ir tīra gultasveļa un tualete iekšā,” smejas Liene. Oskars pastāsta, ka kempingu ziņā esot izlepuši, jo pieraduši pie “Laiku” plašumiem, bet pasaules izpratnē kempings nozīmē vienu kemperi blakus otram. “Mūs tas neuzrunā. Latviešiem kā viensētniekiem tas savs pleķītis ir ļoti svarīgs. Kempingiem tādas prakses nav ne Eiropā, ne Skandināvijā. Tas ir naudas un izdzīvošanas jautājums, mums palīdz tas plašais mežs. Kad pie mums ierodas viesi, viņi prasa, kur varēs noliikt mašīnu tā, lai citiem netraucētu. Tad mēs smaidām un sakām, ka visa šī teritorija ir viņiem. Nereti gadās, ka viesi atbrauc uz vienu nakti, bet paliek divas nedēļas. Un tad atgriežas atkal un atkal. Viņiem gan šķiet, ka mēs esam tādi meža divaini, dažkārt pat netic, ka esam īpašnieki un vienlaikus te arī strādājam,” stāsta pāris.

“Vienmēr arī bērniem saku: “Paturot prātā, ka jūs vispirms esat cilvēki, tikai pēc tam – ārsti, direktori, prezidenti. Arī vasaras dzīvē ir tieši tāpat – vispirms esam cilvēki un tikai pēc tam saimnieki,” skaidro Liene.

“Ja garāmgājējs palūdz kafiju vai vēlas ūdeni uzpildīt, lai nāk, mēs no tā trūkumu necietisim. Cilvēks cilvēkam,” piebilst Oskars.

Dārta ir ģimenes jaunākā atvase, kas mežā jūtas kā zivs ūdenī. Tā kā mazā dāma radusi uzturēties pieaugušo sabiedrībā, tad komunikācija ar vienaudžiem vedas mazliet grūtāk.

LIELĀKĀ BĒDA IR CEĻŠ

Ģimene ar pasauli šķiet pilnīgā mierā, vada dzīvi un biznesu pēc saviem ieskatiem.

Kad dodamies apskatīt kempinga vietas un mājiņas, piesteidzas kāds satraukts kungs un stāsta, ka kāds braucējs noskrējis no ceļa. Vai varot izpalīdzēt un izvilkēt? Oskars, ilgi nedomājot, dodas pēc vajadzīgā ekipējuma, acīmredzot nav ar pipi uz jumta pirmo reizi.

“Ceru, ka radīsies izpratne par to, ka Latvijā ir divi resursi, ko varam pārdot – jūra un mežs. Tie jāvar pārdot ne tādā nozīmē, ka izzāģējam vai izsmēlam, bet atvedot te cilvēku, kurš ir gatavs par to maksāt. Vairākkārt esmu teikusi, ja ceļam uz Ziemupi uzlietu asfaltu, tad Ziemupē būtu gan iespējas, gan darbi un citas nodarbošanās. Ceļš ir ļoti, ļoti vajadzīgs,” saka Liene.

“Kā viens mūsu draugs saka, būtu labi, ja tas, kuram ir tiesības lemt, saprastu, ka asfaltēts ceļš pie jūras ir infrastruktūra eksportam. Tā būtu citas valsts nauda, ko vestu Latvijā iekšā,” skaidro Oskars.

Nākotnē “Laikās” gaidāmi arī uzlabojumi, jo saimnieki iecerējuši izveidot servisa māju kempinga daļai. Tādu, kur ērtas dušas, tualetes, virtuvīte. “Mēs ceram uz to, ka beigsies karš, un tad gan, liepājnieki, esiet gatavi – vāciešu pieplūdums būs milzīgs. Ja vēl to ceļu sataisis – tad pavisam,” nākotnē cerīgi raugās Liene.

“Pašlaik ir tā, ka tad, kad kuģis ar tūristiem ienāk Liepājā, viņi taisnā ceļā brauc mums garām uz Ventspili. Ja viesis nevēlas braukt pa grants ceļu, Dienvidkurzeme viņu zaudē uzreiz,” uz pārmaiņu nepieciešamību norāda Oskars.

“Jā, ja jūs vaicājat, kādas problēmas mūs skar, tad mēs sakām – ceļš ir vienīgā bēda,” godīgi atzīst Liene. ☒

■ ROBERTS DŽERIŅŠ

“Tie ir mūsu cilvēki”

15 gadu – šāds laika posms nepieciešams, lai domubiedru pulks izaugtu līdz Virslīgas klubam. 2009. gadā dibinātā komanda “Grobiņas SC” turklāt gājusi garo ceļu, izcīnot zeltu gan valsts otrajā, gan pirmajā līgā, un nu debitēt Virslīgā izdevies ar pamatīgiem decibelu – pilnas tribīnes, skaļa uzvara, tik lielas svinības, ka jāmaksā sods, fanu kustība, vietējā futbolā sen neredzētas emocijas, taču visa centrā – savējie. Gan treneri, gan spēlētāji. Klasesbiedri, kaimiņu sētas zēni, radinieki, draugi.

Savējo faktors – aptuveni šādi atdzimušo tribiņu fenomenu raksturo sporta sabiedrībā. Tam loku nemet arī iesaistītie, uzsverot, ka patlaban rezultāti, lai gan ne maznozīmīgi, ir sekundāri, pirmajam fokusam no kluba puses esot jābūt vērītam uz vietas nostiprināšanu līgā, bet no atbalstītāju perspektīvas – uz enerģijas piegādašu.

TURPINĀT GRAUŽT TO ZEMI

Komandas fani pat sacerejuši dziesmu ar vārdiem “Kas Grobiņu stipru dara, ja ne Viktors Dobrecovs?”. Tāpēc *dzērēju* treneris, kas jau vairākus gadus strādā ar futbolistiem, ir viens no galvenajiem spēlētājiem šajā aizraujošajā izradē augstākajā futbola sabiedrībā. “Grobiņas SC/LFS” galveno treneri VIKTORU DOBRECOVU lūdzām salīdzināt to, kā komanda mainījusies no brīža, kad viņš ieradās Grobiņā, līdz šai sezonai Virslīgā.

– Tobrīd bija divi treniņi nedēļā un brīvdienās spēle. Sākot ar pagājušo gadu, mēs jau trenējamies profesionāli, bet joprojām bijām amatieri. Atšķirība, protams, ikdienā, vairāk laika jāiegulda darbā, futbolā, komandā. Tajā laikā pat pusprofesionāli džeki savācās paspēlēt *futeni*, un uz treniņu atnāk astoņi, seši. Šobrīd tas nav iespējams. Pērn sākām strādāt nopietnāk, tāpēc arī sasniedzām rezultātu. Vairāk pievēršamies darbam futbolā un ārpus tā.

Komandas galvenais treneris Viktors Dobrecovs uzsver, ka vietējo milzīgais atbalsts grobiņniekiem nav pārsteigums, tas drīzāk parāda, ka līdzjutēji bija noilgojušies pēc iespējas just līdzī savējiem.

GROBIŅAS SC/LFS
2024. GADA SASTĀVS

Vārtsargi:
Gustavs Krists Šukste,
Artems Mališs,
Ņikita Pinčuks, Deins Polis.

Aizsargi:
Ivo Gaučis,
Antons Tumanovs,
Kārlis Mikuļskis,
Raimonds Šamietis,
Artjoms Rozgoņuks,
Dāvids Družiņš,
Ralfs Denijs Džeriņš,
Roberts Pirktiņš,
Krišjānis Rupeiks.

Pussargi:
Andris Krušatins,
Jasuhito Hanada,
Roberts Meļķis,
Kristers Čudars,
Jānis Krautmanis,
Maksims Fjodorovs,
Rūdolfs Meļķis,
Rauls Rodrigo Borisovs,
Martins Raihs,
Roberts Untulis.

Uzbrucēji:
Emīls Knapšis,
Rodrigo Gaučis,
Devids Dobrecovs,
Markuss Kruglaužs,
Pape Dudū, Denis Galata.

Treneri:
Viktors Dobrecovs,
Antons Jemeljins,
Kristaps Petrutis,
Viktors Spole.

Fizioterapeite:
Agate Miķelsone.

Administrācija:
Sanda Iesalniece,
Andis Adiņš, Oskars Kļava,
Kristaps Grebis, Dace Pujāte.

– Kuri bija pagrieziena punkti ceļā uz Virslīgu?

– Vispirms jau tas, ka mums bija kodols. Futbolisti, kas daļēji vēl saistāmi ar “Liepājas metalurgu” skolu, spēlējuši daudz kopā un arī šo nogriezni bez lielām traumām izturēja. Tāpat, nākot jauniešiem klāt, kuri arī dabūja kaut kādu pieredzi, spēļu laiku, kodols tikai ieguva. Kodols, stabilitāte, jaunās asinis. Īrētie spēlētāji bija labs grūdiens. Iepriekšējos gados bijām trešie, tikām līdz pārspelēm, bet tam augstākajam rezultātam mums kaut kāda procentuāla daļa cilvēkresursu, kam ir pieredze, vienalga, Virslīgā vai tajā pašā Nākotnes līgā, bet tabulas augšdaļā, kad esi gatavs tai spriedzei, pietrūka.

– Vai viss notika likumsakarīgi? Trešā vieta, pārspēles, uzvara?

– Domāju, ka secīgi, jā. Pakāpeniski. Lūzuma punkts bija gads, kad pārspēlēs tikāmies ar “Mettu”. “Jelgava” bija prom, un sapratām, ka vēl ar nelielu piešprīci varam arī izcīnīt to pirmo vietu, kas dod tiesības spēlēt Virslīgā. Tas bija tāds stūmiens. Ja nebūtu to pārspēļu, varbūt arī tāpat tālāk būtu muļļājušies. Tas deva apziņu, ka esam tuvu, varam to kumosu nokost. Auga arī apetīte. Nākamais gads uzreiz to parādīja.

– “Grobiņas SC/LFS” tomēr ir nevis tāda stipri profesionāla struktūrvienība, bet vairāk ģimeniska biedrība. Vai tas kādā brīdī traucē, domājot par sportiskajiem mērķiem?

2009. “Grobiņas SC” dibināšana

2010. Starts 2. līgā

2012. Starts Latvijas kausa izcīņā

2016. Triumfs 2. līgā

2017. Starts 1. līgā

2021. “Grobiņas SC” stiprina sadarbību “LFS”

2022. Latvijas kausa pusfināls, 1. līgas bronza, pārspēles

2023. Triumfs 1. līgā

2024. Debija Virslīgā

– Viennozīmīgi traucē. Te ir svarīgi pašiem futbolistiem saprast, ka mēs tajā draudzīgajā atmosfērā, kāda bija pirms un pēc spēles Nākotnes līgā, vairs neesam. Esam pakāpienu augstāk, un mums ir jāklūst profesionāļiem – ne naudas, ne režīmu pārkāpumu izteiksmē, bet attieksmes. Jāsaprot, ka es kā treneris esmu spiests prasīt vairāk. Vairāk treniņā, vairāk spēlē, vairāk ģērbtuvē un ārpus tās. Tas ir normāli. Lai tas ģimenes kodols paliktu, arī no savas puses jāpieņem spēles noteikumi. Ja vari to organiski pieņemt, jo šī ir tā nākamā pakāpiena sastāvdaļa, ja esi gatavs pielikt atlieksmē pret sportu, pašatdevē, tad mēs varēsim kaut ko sasniegt.

– Vai brīdī, kad Virslīgas sapnis sāka ieņemt reālas aprises, bija doma, ka tās tribīnes un mandraža būs tāda līmeni?

– Teikšu godīgi, jā. Mēs jau tam bijām gatavi, ka tā tas notiks, tas nepārsteidza. No malu malām dzirdējam – pirksim biļetes, iesim. Svarīgi, lai ir tā pacietība gan futbolistiem, gan skatītājiem. Kā, piemēram, Vācijā – tie ir svētki, sapulcējas cilvēki, kurus vieno kāda konkrēta interese, bauda notiekošo, pamauro, parunā, paskatās futbolu. Tas katru reizi ir notikums.

Skatītāji parāda arī to, ka tā viņu armija būtu klāt, ja futbola klubs “Liepāja” izvēlētos citu ceļu. Šie tomēr praktiski visi ir vietējie džeki un rāda to, ka viņi gatavi cīnīties par savas pilsētas, sava futbola godu. Tad, kā redzam, arī ieejas maksa nav šķērslis. Atbalsts ir pats nozīmīgākais faktors, tieši ja runājam par futbolistiem. Principā džekiem mājās vienmēr ir tādas maziņas Eirokausu spēles. Protams, tas dod to adrenalinu, un, ja skatītāji tribīnēs ceļas kājās uzmundrināt, tad ir vienalga, ka spēlē pret futbola kluba “Rīga” 18 miljonu budžetu. Tad viss tiek aizmirsts uz 90 minūtēm, ir adrenalīns, esi gatavs atrast iekšējos resursus, lai to spēli mēģinātu pārvērst savā gultnē. Ja zaudē 0:1, sāk saprast, ka vari atspēlēties, nevis pieņemt zaudējumu ar pieklājīgu rezultātu. Un tas savukārt ir nozīmīgi skatītājiem. Svarīgi noturēt, svarīgi, lai tas būtu abpusēji. Viens gatavs atdot savu enerģiju, sēžot tribīnē, bet otrs spēles laikā gatavs atdot pirmajam visu atpakaļ. Jā, tu vari neuzvarēt, bet ir jāizdara viss, lai būtu ticība, ka esi atdevis savu maksimumu.

– Kāds ir jūsu nākamais solis?

– Kā visu mūžu ir teicis Jānis Intenbergs, – strādāt ar melnu muti, graužt zemi, un, ja tā nav garšīga, vajag paņemt no mājām kečupu vai majonēzi un turpināt to zemi graužt.

PIEPILDĪTAS ILGAS

Futbolisti laukumā iet spēlēt konkrētā pozīcijā kā aizsargi, uzbrucēji, vārtsargi, pussargi ar konkrētu trenera uzdevumu un vēlmi uzvarēt, bet ārpus laukuma viņi ir dēli, draugi, brāļi, treneri, tāpēc atbalstītāji seko līdzī savējiem – puikām, kas nākuši tepat no Liepājas un dažādām Dienvidkurzemes novada vietām un izauguši par vīriem, ar kuriem lepoties.

Aizsardzības bloka spēlētājs ROBERTS PIRKTIŅŠ ir vienīgais aktīvais futbolists komandas rindās, kurš izgājis pilnu “Grobiņas” izaugsmes ciklu. Viņš spēlēja pilnu maču, kad grobiņnieki izcīnīja 2. līgas zeltu, līdz triumfam darbojās arī 1. līgā un nu debitējis Virslīgā.

– Kādas ir sajūtas, debitejot Virslīgā?

– Fantastiskas, protams. Ilgus gadus uz to gāju, izdevās. Turklāt debija bija pirmajā Dienvidkurzemes derbijā spēlē pret “Liepāju”, sanāca piedalīties tik svarīgā uzvarā (3:2), būt laukumā.

– Kā tava dzīve mainījusies, kopš komanda spēlē Virslīgā?

– Kardinālu pārmaiņu nav, bet treniņprocess ir krietni citādāks. Cenšos vairāk apmeklēt treniņus, jo ir džeki, kas tiek uz visiem, līdz ar to man jācenšas turēt līdzī. Konkurence ir laba, visi nopietni strādā, lai varētu spēlēt.

– Vai tev subjektīvi sajūtu līmeni šī ir tā pati “Grobiņa”, kas uzvarēja 2. līgā?

– Līmeņu atšķirība ir nepārprotama, bet emocijas tās pašas. Skaidrs, ka līmenis audzis gan laukumā, gan ārpus tā, taču mēs kā komanda esam daudz kam cauri izgājuši kopā. Man sajūtu līmeni tā ir tā pati “Grobiņa”.

– Kā skaties uz lielo atbalstu tribīnēs?

– Domāju, tas saistīts ar to, ka otram vietējam klubam ir ļoti maza saikne ar līdzjutējiem, ar lokālo futbolu. Ja radusies iespēja, ja tādā līmenī spēlē “Grobiņa” un tur ir savi džeki, tu viņus pazīsti, skaidrs, ka jūti līdzī un gribas atbalstīt. Arī mana ģimene, radi, draugi nāk uz spēlēm, kā jau visiem. Domāju, tieši tāpēc to atbalstu var just, tāpēc tas ir īsts.

KĀRLIS MIKUĻSKIS ir viens no “Grobiņas SC/LFS” novadniekiem. 20 gadus vecais aizsargs sāka futbolista gaitas pie sava pirmā trenera Armanda Viksnas tieši “Grobiņas Sporta centrā”. Viņam pirmā Virslīgas pieredze bija, spēlējot Tukuma komandā, tagad Kārlis ir atpakaļ pie savējiem.

– Kā nonāci futbolā?

– Apkārtne tobrīd daudzi mazie gāja uz futbolu, daudziem patika. Tā arī sāku – aizgāju, iepatikās, paliku. Sevišķi nekad pat neskatījos citu sporta veidu virzienā.

– Kā šobrīd jūties komandā?

– Ļoti labi. Tā ir mana komanda, jūtos kā mājās. Visi pazīstami, visi savējie, ļoti labs treneris.

– Kā vērtē mājas spēļu atmosfēru?

– Manuprāt, lieliska. Jūtu enerģiju no tribīnēm, tas dzen uz priekšu, dod adrenalinu. Šāds atbalsts ļoti palīdz. Domāju, ka par mums fano tāpēc, ka spēlē savējie, kuri jau no bērnības trenējās šajā pilsētā. Daudzi varbūt atceras, kā augām, kā spēlējām jaunībā, ar ko esam spēlējuši kopā, ar kāda brāli, dēlu. Domāju, tas ir galvenais.

– Vai arī tava ģimene un draugi brauc uz spēlēm?

– Uz katru ne, bet ļoti bieži ir klāt un, protams, atbalsta, jūt līdzī.

– Kad aizbrauc mājās, vai cilvēki zina, kas esi, kas ir tava komanda?

– Ikdienā Grobiņā to tā nevar sajust, bet skaidrs, ka, dzīvojot šajā pilsētā visu dzīvi, cits citu pazīst. Tā ka baigi uz ielas nākt klāt, apsveiktu, kaut ko jautātu, tā gan nav.

Algas Velsas foto

Brāļi Rūdolfs (no kreisās) un Roberts Melņi Grobiņas komandas labā šosezon guvuši jau katrs pa diviem vārtiem.

NĀK VĪRI KRĀSOTĀJU APMETŅOS...

Aigars Veisas foto

Pirmā uzvara komandai virslīgā bija 13. aprīlī, kad ar rezultātu 3:0 tika pieveikta "Metta", bet līdzjutēji cer uz aizvien jaunām uzvarām. Kad pēc FK "Liepāja" pieveikšanas pirmajā sezonas derbijā laukumu piepildīja skatītāji un grobiņnieki tika pie prāva naudas soda par šo, skatītāji paši saziņoja gandrīz 1000 eiro, lai komanda varētu samaksāt sodu.

Līdz ar kluba iepeldēšanu Virslīgas ūdeņos sevi pieteica arī fanu kustība, kuras ikoniskā nosaukuma ciltsrakstos ir Liepājas–Grobiņas satiksmes autobusa maršruta numurs – 912. Fanu pulki stadionā labi atpazīstami, jo tērptas aizsargtērpos, kādus parasti mēdz izmantot krāsotāji. "912 Ultru" pārstāvju sejas dažkārt slēpj maskas, bet viņi uzsver, ka jūtas kā daļa no komandas.

"912 Ultru" stāsts sākās, kad grobiņnieki lēma par labu dalībai Virslīgā. "Tad tuvākie domubiedri sapratām, ka komanda noteikti jāatbalsta. Apzinājām tuvākos līdzcilvēkus un izveidojām "912 Ultras". Sākotnēji grupā bijām diezgan maz, bet ar katru spēli mūsu pulks paliek arvien lielāks. Pēc pirmā apla jau esam vairāk nekā 40 cilvēku. Lielākā daļa ir liepāņnieki, bet ir arī grobiņnieki un citi no novada," stāsta viens no faniem. Viņš uzsver, ka atsaucība atbalstīt savējos bijusi pārsteidzoši liela un neviens īpaši nav bijis uz stadionu jāaicina, gluži pretēji – ļaudis paši pieteikušies.

Kāpēc atbalstu izpelnījusies Virslīgas jaunpienācēja? "Tāpēc ka beidzot mums Virslīgā ir komanda, kurā spēlē vietējie. "Grobiņas" čaļi ir mūsu ģimenes locekļi, draugi, vienaudži, skolas biedri. Pavisam noteikti gribam viņus atbalstīt, tur pat nav jādodomā. Tie ir mūsu cilvēki. Sporta līdzjutējs mūsupusē vispār bija noilgojies pēc komandas, kam just līdzī, skaidro "912" pārstāvis, piebilstot, ka pat vairāk par futbolu atbalsta tieši konkrētus spēlētājus. Tāpēc arī rezultātiem šobrīd nozīme ir sekundāra, svarīgāk redzēt, ka puīši cīnās un dara to no sirds. "Saldākie brīži, protams, ir uzvaras. Tā pati pirmā sezonas uzvara un uzvara derbijā pār "Liepāju" – emociju limenī to pārspēt vēl ilgi būs grūti, jo tas bija ļoti gaidīts notikums!" fani pateicas savai komandai un piekrīt, ka jūt enerģijas apmaiņu ar "Grobiņas" spēlētājiem un treneriem gan laukumā, gan ārpus tā. "Komandas pateicība, atvērtība un labie vārdi iedvesmo turpināt. Jūtamies kā savējie!" viņi priecājas un sola atbalstīt savu komandu visas sezonas garumā. ☒

DAIGA LUTERE

Uzņēmums kā ceturtais bērns

Netālu no Priekules, Paplakā, darbojas viens no lielākajiem nodokļu maksātājiem Dienvidkurzemes novadā – uzņēmums "Kurzemes gaļsaimnieks". No 1997. gada to vada viena no dibinātājām Aksana Jansone. Lielā mērā pateicoties tieši viņas apņēmībai, enerģijai un neatlaidībai "Kurzemes gaļsaimnieks" turpina virzību pa attīstības un izaugsmes ceļu.

Foto no uzņēmuma arhīva

SIA "Kurzemes gaļsaimnieks" valdes locekle Aksana Jansone atzīst, ka visu dara ar maksimālu aizrautību. Ir klāt arī darbā, tikko tas nepieciešams, tāpēc telefonu neizslēdz. Cēlusies arī nakts laikā, lai atrisinātu kādu problēmu uzņēmumā.

MEITENE NO LAUKIEM

"Es lepojos, ka esmu īsts lauku bērns, lai gan piedzimu Liepājā," saka gaļas pārstrādes uzņēmuma vadītāja. Ja tā nebūtu, iespējams, Aksanas dzīve arī nebūtu tāda, kā ir šodien. "Kopš sevi atceros, pārzināju visus lauku darbus un darīju tos kopā ar vecākiem, sākot ar zemes apstrādi, sēšanu, ravēšanu un beidzot ar ražas novākšanu. Protams, vasarās bija darbs siena plāvās. Siena ārdīšana, grābšana, vešana

uz šķūni, panta mišana. Kad padomāju, bērībā neesmu piedzīvojuši nevienu tādu patiesi bezrūpīgu un laisku vasaru, neko nedarot." Kopā ar brāli un vecākiem visu laiku bija pienākumi uz lauka vai pie lopiem. Aksana apzinājās, ka viņai uzticētie darbi saimniecībā jāizdara kā pirms skolas, tā pēc atgriešanās no tās. Tāda bija dienas kārtība, un vecākiem pretim runāt nevareja. Kad paaugās, gribējas kādu bālī apmeklēt, bet arī tad, rīta gaismiņā

"KURZEMES GAĻSAIMNIEKS"

- Uzņēmums dibināts 1997. gadā.
- 2021. gada pavasarī atklāja SIA "Kurzemes gaļsaimnieks" jaunās ražotnes piebūvi ar kopējo platību 9000 m².
- Viens no lielākajiem Dienvidkurzemes novada iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksātājiem 2023. gadā.
- SIA "Kurzemes gaļsaimnieks" produktiem ir piešķirta kvalitātes zīme – "Zaļā karotīte".
- Bioloģisku produktu sertifikāta Nr. LV-BIO-01.
- Dienā tiek saražots vairāk nekā 15 tonnu produkcijas.
- Ražo vairāk par 120 dažādu produktu.
- Dienā tiek atkaulots vairāk nekā 60 tonnu svaigās gaļas.
- Uzņēmums savu produkciju tirgo vairāk nekā 3000 veikalos un ēdināšanas firmās.

atgriežoties, vispirms devusies uz kūti aprūpēt lopus un paveikt uzticētos darbus. Tikai pēc tam varēja lūkoties uz gultas pusi, lai nosnaustos.

Mamma mājās taisīja un kūpināja desas, un arī meita bija klāt, palīdzēja. Šobrīd uzņēmumā jau ir nesalīdzināmi vērienīgāki ražošanas apjomi. Taču ļoti vērtīgu pieredzi un dzīves skolu deva tas, ka mājās gatavotās desas tika vestas uz Liepāju un tirgotas. Tā kā Aksana jau kopš mazotnes zina, kā ir lopiņus izaudzēt, tos pārstrādāt un produkciju iztirgot, viņa ļoti novērtē lauku cilvēku ikdienu un darba tikumu.

Pēc vidusskolas meitenei pat prātā nebija doma, ka varētu apgūt uzņēmējdarbību. Tā kā bijusi sportiska un trenējusies vieglatlētikā, devusies uz iestāšanāsmeņiem Latvijas Sporta akadēmijā. Pietrūka tikai mazliet, lai sāktu studēt. Tad Aksana nolēma iegūt preču specialitāti. Pirmā darbavieta bija Priekulē, sekoja darbs veikalā, tad Paplakā. Iespējams, viss būtu izvērties pavisam citādi, ja jaunā speciāliste tieši Paplakā nebūtu satikusi savu nakamo vīru Ainaru. Abi nosvinēja kāzas, piedzima meita un divi dēli. "Jau esmu vecmāmiņa. Bet patiesībā nebūs melots, ja teikšu, ka "Kurzemes gaļsaimnieks" ir kā ceturtais bērns!" saka Aksana.

Foto no uzņēmuma arhīva

Aksana Jansone un Artūrs Pjulze atklāj “Kurzemes gaļsaimnieka” jauno piebūvi.

SOLI PA SOLIM

Uzņēmuma “Kurzemes gaļsaimnieks” pirmsākumi meklējami Paplaskas lopkautuvē, kur iepirka un kāva lopus. Tad tos atdzēsēja un pārdeva pārstrādātājiem. Ar laiku pieredze parādīja, ka ne visus sagatavotos liemeņus var pārdot bez pārstrādes, un uzņēmums sāka piedāvāt pakalpojumu – atkaulošanu. Nākamajā attīstības posmā gaļu sāka pārstrādāt, ražojot visdažādākos produktus, ko piedāvāja pircējiem. Dzīve un ikdienas darbs parādīja to ceļu, kas ejams, attīstot uzņēmumu. Tagad lielāko daļu lopu uzņēmums iepērk no audzētājiem visā Latvijā. No sešiem darbiniekiem, kas strādāja pirmsākumos, nu jau uzņēmums izaudzis līdz vairāk nekā 460 cilvēkiem. Tā ir visa komanda no A līdz Z – lopu iepircēji, kautuves, sadales, ražošanas darbinieki, ekspeditori, šoferi, veikalu pārdevēji, mārketinga un pārdošanas nodaļas speciālisti, arī apkopējas un sētnieki. “Kurzemes gaļsaimnieka” produkciju pazīst ne tikai Latvijā, bet arī citās Baltijas valstīs, Itālijā, Vācijā, Nīderlandē, Polijā. Attīstības plāni paredz eksporta tirgus paplašināšanu. Lielāko daļu apgrozījuma veido svaiga gaļa un gaļas produkti, bet tiek tirgoti arī pārstrādes produkti – ādas, iezīvielas želatīna ražošanai, tauki u.c.

Runājot par attīstību, uzņēmuma valde turas pie principa – uz priekšu ejam soli pa solim. Tas nozīmē ieguldīt attīstībā, samaksāt kredītu un tad spert

jaunu soli uz priekšu. Jansonu ģimenē un uzņēmumā teicienam “Rīga nekad nebūs gatava!” ir savs zemteksts, jo visi saprot, ka arī “Kurzemes gaļsaimnieks” atrodas nepārtrauktā virzībā un attīstības procesā.

Šobrīd komanda saliedē spēkus, lai tiktu pie ražotāja augstāko standartu novērtējuma – BRC sertifikāta. Tas nepieciešams, lai gan sāktu no jauna, gan turpinātu sadarbību ar uzņēmuma partneriem, piemēram, ar mazumtirdzniecības tīklu “Lidl”. Lai arī uzņēmumam ir visi nepieciešamie sertifikāti, turpinot attīstību un piedāvājot saražoto produkciju citās pasaules valstīs, ir nepieciešams BRC sertifikāts. Ko tas prasa no uzņēmuma? Valdes locekle atbild īsi: “Ļoti lielus darba resursus, procesu sakārtošanu un katras darbības izsekojamību.”

AR NEATLAIDĪGU, RŪPĪGU DARBU

No malas raugoties, tā vien šķiet, ka Paplaskas gaļas ražošanas un pārstrādes uzņēmumam vienkārši veicas. Vadītāja šo pieņēmumu apgāž: “Ja kāds saka “veiksmes stāsts”, tā gan nebūs. Pamatā tam, par ko esam attīstījušies, bija un joprojām ir pārdomāts, pacietīgs un rūpīgs ikdienas darbs 24 stundas septiņas dienas nedēļā. Tas, kas esmu varējusi strādāt, ir vīra nopelns, viņa stiprais plecs un atbalsts.” Vadītāja neslēpj: “Ja, es nevaru nosedēt mierā. Ķeros pat pie tā, kas sākumā šķiet neie-

Egona Zivertā foto

Top “Kurzemes gaļsaimnieka” produkcija.

spējams, neizdarāms. Dzīvoju pēc savas iekšējās devīzes, kas skan šādi: “Ja to nevar izdarīt un ja to nevajag neviens, tad to vajag man!” Savā pirmajā atvaļinājumā es devos tikai pēc diennā nostrādātiem 15 gadiem.”

Šo savu spēju celt, saukt līdzi un pārliecināt Aksana izmanto, arī motivējot darbiniekus. Reizēm gadās, ka kādam pietrūkst jaudas un ieslēdzas lauku cilvēka mazvērtības komplekss. “Nu un, ka ir vēl citi ražošanas uzņēmumi un pastāv konkurence? Tie esam mēs, kas tik daudz ko pa šiem vairāk nekā 25 darba gadiem esam panākuši, izveidojuši un uzcēluši! Noteikti esam labāki un ar savu apgrozījumu veiksmīgāki par vienu otru Latvijā zināmu zīmolu. Mums, tāpat kā citiem, ir tikai viena galva, divas rokas un divas kājas. Jāstrādā, ticot sev un tam, ko darām!” Tas nebūt nav no gaisa grābts vai nepamatoti uzpūsts pašlepnums, kad vadītāja saka: “Mēs varam izdarīt visu!” Kur meklējamas saknes šim spēkam un pārliecībai? Noteikti tajā, ka Aksanai ir vecāku dotais lauku bērna rūdījums. Viņa piemin arī savu omu, kura vēl 85 gadu vecumā vadīja lauku saimniecību, ik dienu slauca vairākas gotiņas un darīja visus lauku darbus.

Kas ir grūtākais? Uzņēmējas atbildes pirmais teikums sākumā pārsteidz, kad viņa saka: “Reizēm es jutos kā Zilākalna Marta, kura zina un kurai jāzina, kas notiks nākotnē, jo aiz manis stāv cilvēki, mani darbinieki. Vēl

arī saistības ar banku. Tā kā strādājam ar pārtikas produktiem, esam *piesieti* biržu svārstībām, kur cenas ļoti bieži mainās. Vēl kā ražojošs uzņēmums “Kurzemes gaļsaimnieks” ir pakārtots sadarbības partneriem, mazumtirdzniecības tīkliem, tie mūsu produkcijai prasa stabilas cenas trīs četrus mēnešus uz priekšu, bet situācijas mainās visu laiku. Piemēram, degvielas, elektrības izmaksas.” Kas tad galu galā palīdz noturēt uzņēmuma kursu taisnu, ja reiz ir tik daudz neparedzamu apstākļu? Noderot uzkrātā pieredze, kā arī dažādas inovācijas, piemēram, izveidots savs saules paneļu parks blakus uzņēmuma teritorijai. Tas saražo 1,25 mW un ļauj samazināt izdevumus par elektroenerģiju. Taču nu jau šķiet, ka globālie procesi mūdienu pasaulē patiesi kļuvuši neparedzami. Ja vēl pirms pāris gadiem daudz maz droši varēja balstīties uz iepriekšējo gadu statistiku, veidojot prognozes, tad šodien tas praktiski nav iespējams. Izmaksas lēkā neprognozējami.

Taču “Kurzemes gaļsaimnieks” šajā situācijā ne tikai strādā, bet arī plāno attīstību. Šajā ziņā (tāpat kā visās pārējās) Aksanas spējas un jauda ir vienkārši apbrīnojamas. Ražošana nedrīkst apstāties, loģistikas ķēdei jādarbojas nevainojami, procesiem jābūt sakārtotiem, solījumi un līgumsaistības jāpilda. “Tāpēc arī man nav brīvā laika,” viņa pašsaprotami atzīst. Būt par ražošanas uzņēmuma vadītāju nozīmē,

“Kurzemes gaļsaimnieka” ražotne Paplakā.

ka jebkuru brīdi situācija var mainīties. Piemēram, kad rodas sarežģījumi, valdes locekle iet uz pakošanas cehu un strādā kopā ar saviem darbiniekiem, lai pasūtījumu izpildītu laikā. Kad, kā mēdz teikt, “visi striķi trūkst”, palīgos tiek aicināta arī ģimene.

KOPĀ AR KOMANDU

Neraugoties uz intensīvo slodzi, atbildību un nesaskaitāmajām darba stundām, “Kurzemes gaļsaimnieka” vadītāja stingri atzīst: “Es neko negribu mainīt!” Viņa neslēpj, ka ik pa laikam saņem piedāvājumus pārdot ražotni. Atbilde skan – nē! Viens no iemesliem, kas liek šādi atbildēt, pēc pašas Aksanas teiktā, ir tas, ka vadītājas darbs viņai ir ļoti svarīga dzīves sastāvdaļa. “Es neko citu neprotu! Visā tajā, ko daru, jutos kā zivs ūdenī, lai arī nepārtraukti nākas risināt jaunas un nestandarta problēmas. Katrs gadījums ir atšķirīgs, un katrs risinājums prasa radošu pieeju. Tās, kas ir ikdienišķas nebūšanas, – tās jau nav nopietnas problēmas!” smaidot saka vadītāja.

Uzņēmumā ir izveidojusies laba komanda, daudzi darbinieki strādā ilgstoši. Tāds ir arī ražošanas vadītājs Artūrs Pjulze, kurš uz “Kurzemes gaļsaimnieku” atnāca pirms gandrīz 20 gadiem, kad bija tikai 16 gadu vecs. To laiku sāka ar pašu vienkāršāko – krāvēja darbu, bet ar laiku sevi pierādīja un, augot kopā ar uzņēmumu, nu pilnveidojies tiktāl, ka vada visus ražošanas

procesus. Neatsverama loma dažādos gan darba, gan ārpus darba jautājumos ir Kitijai Rosvaldei-Bērziņai. Viņa Aksanai ir ne tikai lieliska koleģe, bet arī sirdsdraudzene. Par savas komandas lielāko vērtību vadītāja min to, ka visi ir saliedēti ne tikai priekos un svinot uzvaras, bet arī krīzēs un sarežģījumos. Tāpat bēdās esot cits citam blakus, kopīgi tās izdzīvojot.

“Mēs, uzņēmēji, zinām, ko nozīmē būt biznesā, ko tas no mums prasa stundu pēc stundas un dienu pēc dienas,” A. Jansone dalās pārdomās. “No malas skatoties, parasti ierauga tikai to ārišķīgo daļu, kas vieglāk pamanāma. Otru – ieguldītā darba un patērētās enerģijas – pusi vairums nezina vai vispār negrib tajā iedziļināties. Mans telefons ir ieslēgts 24/7. Zvana man arī naktī, un tad jau ir skaidrs, ka radušās problēmas, kas jārisina. Naktī par labām lietām neviens nezvana. Ar laiku gan daudz kas mainījies arī šajā ziņā. Pateicoties profesionālajai komandai, nu jau vairums sarežģījumu tiek atrisināti bez manas iesaistes.”

Lai arī uzņēmējas enerģija, spējas un resursi šķiet neizmējami, kaut kāds restarts tomēr ir vajadzīgs. Aksanai labākā atpūta esot kāds ceļojums vai tikšanās ar draugiem, kad tiek iekurināts dārza grīls un pagatavota ģimeniska maltīte. Savukārt par nākotnes plāniem Aksana Jansone saka īsi un lietišķi: “Attīstības virziens skaidrs – tik uz priekšu!” ☒

Aizrautības spārni liedz nolaisties

“Viss Liepājas aviācijas šūpulis, cilvēki, kas pēc tam strādāja arī Liepājas lidostā, pamatā jau nāca no Cīravas lidlauka,” smaidot pauž Aldis Mūrnieks, kuru savulaik planierismam pievērsa viņa tēvs Andris. Dzīvošanās pa Cīravas lidlauku, kas aizsākās bērnībā un jaunībā, neapsīka arī brieduma gados, un, stāvot un tērējot ar viņu uz Cīravas lidostas skrejceļa plāksnēm, šķiet, ka Alda dzīvē aviācija nebeigsies nekad.

JOMA IZZINĀTA NO VISĀM PUSĒM

Alda Mūrnieka pamatdarbs šobrīd ir gaisakuģa “Airbus 320” (180 pasažieru vietas) pilotēšana, viņš ir ekipāžas kapteinis, strādā Lietuvas lidmašīnu lizinga kompānijā “Avion Express”, kas nodarbojas ar lidmašīnu iznomāšanu. “20 dienas strādāju, 10 brīvas. Kur vajag, turp arī lidoju. Pērn vasarā lidaparātu izīrēja arī Latvijas aviokompānijai “AirBaltic”, tad no Rīgas kādu laiku lidoju. Nesen mēnesi biju Vjetnamā, lidmašīna bija izīrēta trim Vjetnamas kompānijām,” stāsta pilots.

Kad gadu skaits pārsniedza 50, Aldim Mūrniekam jau bija sakrāta vēra ņemama, ar aviāciju saistīta pieredze. Viņš ir bijušais Liepājas lidostas direktors, savulaik bijis starptautiskās lidostas “Rīga” valdes priekšsēdētājs, tāpat strādājis “Latvijas Gaisa satiksmes” valdē. Savulaik apēdis, ja tā var teikt, pudu sāls: 2014. gadā Mūrnieks no lidostas “Rīga” valdes atkāpās reizē ar trim citiem valdes locekļiem, jo, risinot lietas saistībā ar pagātnes mantojumu, starptautiskā lidosta tika ierauta trīs skalās un smagās tiesvedībās.

Viens no Alda un viņa domubiedru mērķiem biedrībā “Kurzemes avioklubs” ir atjaunot planierismu, piemēram, izveidot planierisma skolu. Tiesa, mūsdienās nākas saskarties ar grūtībām, kādas agrākos laikos, kad

Aldis Mūrnieks stāv uz Cīravas lidlauka betona plāksņu skrejceļa. Blakus pa labi – pacelšanās un nolaišanās lauks ar zāles segumu.

šis sporta veids mūspusē bija popularitātes virsotnē, nemaz neeksistēja.

PĒDĒJAIS VĀCU IZNĪCINĀTĀJS

Apmēram 20 hektāri zemes, kur ir Cīravas lidlauks ar pacelšanās iespējām no zālītes vasarā un pašaura cietā seguma ziemā un liels angārs, kurā izvietoti dažādi lidaparāti un vēsturiski aviācijas teju artefakti un ir arī palīgtelpas, pieder SIA “Kurzemes Avio”. Aldis ir uzņēmuma īpašnieks. 1939. gadā padomijas karaspēks Cīra-

CĪRAVAS LIDLAAUKS

Lidlauks Dienvidkurzemes novada Cīravas pagastā. Izbūvēts Durbes upes krastā divus kilometrus no ciema centra. Lidlaukā ir divi skrejceļi: 800 metru garš un 20 metru plats betona seguma skrejceļš un tam paralēli 800 metru garš zāles seguma skrejceļš. Pēc bāzu līguma nosacījumiem PSRS karaspēka kontingents 1939. gadā Cīravā uzsāka kara lidlauka būvi. Otrā pasaules kara laikā lidlauku līdz pat 1945. gada maijam izmantoja vācu kara aviācija jeb “Luftwaffe”. Pēc kara beigām tas kļuva par DOSAAF lidlauku, kurā darbojās Jurija Gagarina vārdā nosauktais “Kurzemes avioklubs”. Tā aktivitātes lielākoties bija saistītas ar planierismu.

Avots: Vikipēdija

Egona Ziverta foto

Ar “An-2” savulaik lidojāt izpletņlēcēji. Tagad lidaparāta atjaunošana prasa ieguldījumus. Ar desmit lidot gribētājiem nedēļā tos atpelnīt nevar.

vairākiem gadiem uzradās divi zviedri un pastāstīja, ka viņiem ir tā lidmašīna, ar kuru vācu jaunieši no Cīravas kara beigās pacēlās gaisā un aizlaidās. “Vai Cīravā ir vēl kāds lidlauks?” viņi jautāja. “Nē,” teicu, “šis ir vienīgais...” Izrādās, *fricis* izdomāja lidot nevis uz Vāciju, bet gan uz Zviedriju, lai viņu gar krastu nenotriec. Viņš joprojām ir dzīvs, visu mūžu nodzīvojis tur, kur nolaidās. Turklāt tieši tās lidmašīnas “Focke-Wulf 190” eksemplāru viņi ir restaurējuši. Prasīja atļauju, vai var izmantot mūsu Cīravas lidlauka bildes savā grāmatā,” stāsta lidlauka īpašnieks.

KAD GAISĀ SATIEKAS DIVI KUKURUZŅIKI

Ielūkojoties lidlauka angārā, skatam paveras daudz nelielu lidmašīnu, dažādu planieru, citu mezglu un iekārtu, kas agrāk izmantotas planierismā. Arī “An-2”, tautā saukts par *kukuruzņiku*, ar kuru savulaik “meta ārā” arī izpletņlēcējus.

“Pats te sāku 1987. gadā, izlēcu ar izpletni, un kopš tiem laikiem te darbojos. 90. gados ar šo aparātu vēl lidojām, lēca Latvijas Bankas darbinieki. Gatavojām arī izpletņlēcējus. Vairāk nelecām, nav pieprasījuma. Lai paceltos gaisā, ir jāinvestē – *kukuruzņiks* jāremontē. Ja nedēļas nogalē ierodas kādi desmit cilvēki, kas grib izlēkt, no tā nevar apmaksāt lidmašīnas sagatavošanu un lidošanu. Bet lai stāv, kādreiz būs labāki laiki...” saka Aldis.

Ar šo lidaparātu viņam saistās arī kāds gadījums 90. gados, kuru pilots

nekad neaizmirsīs. “Zināju, ka Kurzemē neviena īsti gaisā nav, jo aviācijā bija pagrimums. Bija pasūtīts lidojums ar fotogrāfu, un bijām atceļā no Ventspils. Priekšā, nedaudz zemāk redzamība, nebija laba, un pekšņi tieši zem manis izlidoja cits *kukuruzņiks*... Viņi arī mani neredzēja. Sanāca tāda akļajā zonā. Tā bija lidmašīna, kas kaut kādā projektā ar dāniem pie Liepājas mērija radiāciju. Divas lidmašīnas Kurzemē bija, un abas gandrīz sastapās gaisā... Ar šo pašu “An-2” arī uz Visbiju reiz lidojām.”

Sensacionāls stāsts

Aviācijas vēsturnieks no Zviedrijas Kristers Bergstrems ir uzrakstījis grāmatu par vācu iznīcinātāja “Focke-Wulf 190” neapasta eksemplāra vēsturi. Šī modeļa lidmašīna bija viena no leģendārākajiem vācu iznīcinātājiem Otrā

pasaules kara laikā. Ar to lidoja arī Luftvafes ass Francis Eizenahs, kas savulaik esot uzvarējis 129 gaisa kaujās.

Cits pilots Ludvīgs Ničs ar lidmašīnu, kas ražota 1944. gadā, 1945. gada 8. maijā no Cīravas lidlauka aizlidoja uz Zviedriju, kur tika internēts un apmetās uz dzīvi. Pēc tam viņš apprecēja zviedru meiteni, kuras tēvam piederēja lauks, kurā viņš lidaparātu bija nosēdinājis. Un viņu bērni dzīvo Zviedrijā, netālu no šīs vietas. Grāmata ir stāsts par lidmašīnu un tās pilotu Ludvīgu Niču, par ļaunumu, nāvi, dramatisku bēgšanu no padomju gūsta un mīlestību no pirmā acu skata. Tās ir arī stāsts par to, kā lidmašīna tika atjaunota no lužņu kaudzes. Tā joprojām lido un atrodas Vesterosas aviācijas muzejā.

VISS MANTOJUMS SAGLABĀTS

“Nav viegli, nevar jau īsti atjaunot tādus, kāds tas bija toreiz. DOSAAF laikā viss bija par velti. Un par to vēl piemaksāja! Tagad ir otrādi: pašam jāmaksā. Šodien trūkst entuziastu, viena paaudze ir aizgājusi, nākamā pa vidu vispār pazudusi,” šodienas realitātes atklāj Aldis.

Interesentu grupa mēģinot atjaunot planierisma lietas. Tas prasa laiku. Traucējot arī birokrātija. Vajadzīgi dažādi sertifikāti un atļaujas. Pašam Al-

dim atkal bija jākārtro licence, lai varētu darboties par instruktoru. Mazajam lidmašīnām “Vilga”, “Cessna” apkopi drīkst veikt tikai Rīgā.

“Darbojamies kādi astoņi – desmit entuziasti. Mēģinām attīstīt un pa retam lidot. Esam divi, kam ir dokumenti, kas var būt instruktori. Tas ir pats minimums, lai varētu kādu apmācīt lidot ar planieri, jo viens pilots ar lidmašīnu planieri uzvelk gaisā, bet otrs kā instruktors sēž divvietīgajā planierī kopā ar apmācāmo. Otrs ir Kārlis Šneiders, vīram no Kuldīgas ir pāri 70, vienīgais,

Cīravā bāzētais avioklubs bija vienīgā aviācijas iestāde bijušajā padomijā, kas tikusi nosaukta pirmā kosmonauta Juriņa Gagarina vārdā. Viņš esot par to bijis ļoti priecīgs, jo līdz tam viņa vārdā esot dēvēti tikai kolhozi, iestādes un putnu fermas... “Man ir oriģināls Gagarina rakstīts teksts ar novēlējumu jauniešiem Liepājas avio entuziastiem,” stāsta Aldis. Cīravas lidlauka malā stāv viens no pirmajiem PSRS reaktivajiem iznīcinātājiem “MiG-15UTI”. Tieši ar šādu modeli 1968. gada pavasarī Gagarins traģiski gāja bojā izmēģinājuma lidojuma laikā.

kas palicis no tās paaudzes, kurš vēl aktīvi lido. Arī Ernestam Medenim, bijušajam ridziniekam, tagad kazdandzniekam, kafejnīcas “Kazbārs” īpašniekam, ir licence. Viņš tāpat pa retam atbrauc un kādu pavizina, ierējot no mums lidmašīnu,” stāsta lidlauka īpašnieks.

Angārā ir dažādi mazi lidaparāti, arī ultravieglās lidmašīnas, planieri, iekārtas. Kaut kas, iespējams, tiks atjaunots, kaut kas, visticamāk, nekad – neliels aviācijas vēstures muzejs. “Tā tāda mana bērnības problēma... Vienīgā vieta Latvijā, kur kopš DOSAAF laikiem

Ar šo “Cessnu” mēdz kaisīt tabletes pret trakumsērgu Eiropas projektā. “Pats arī esmu to darījis, ja ir brīvs laiks. Tas ir mans hobijs, tas ir forši. Ar šo lidojums ir dzīvs, *airbusā* jau grozi tikai pogas, faktiski esi kompjuātera operators,” savas izjūtas pauž Aldis Mūrnieks.

Egona Ziverta foto

Angārā pie griestiem piekārti metāla planieri. Šāda tipa lidaparāti savulaik bija vieni no visvairāk saražotajiem. Restaurējami.

Poļu planieris *puhač* (tulkojumā – pūce). Divvietīgs aparāts, ar kuru instruktors, kas sēž aiz mugurē, māca lidot kursantu. Vadības sviras ir savienotas.

Egona Ziverta foto

Kad vēl nebija pieejamas piemērotas lidmašīnas, ar šo aparātu – startēšanas vinču – varēja uzvilkt planieri uz 300 metriem. Kilometru gara trose, un aiziet!

Padomju laiku komandpunkts klubam, augšā sēdēja lidojumu vadītājs. To Aldis Mūrnieks saglabājis kā vēstures eksponātu, kam pielietojuma īsti nav. Un diezin vai kādreiz būs.

viss ir saglabāts. Nekas nav iztirgots. Stāv, tāpat kā toreiz. Lūk, vairākas “Vilgas” stūrī, ko ir padārgi uzturēt. Vajag apkopi, lai lidotu, lai visu izdarītu pēc noteikumiem,” saka Aldis Mūrnieks.

Kā vēl vienu būtisku problēmu, runājot par planierisma skolas izveidi, lidotājs min to, ka nevar nodoties šai iecerei pilna laika režīmā.

“Kaut kādā ziņā tas izskatās pēc tāda mana pensijas projekta, jo es ne-

varu atteikties no pilota darba, citādi es te neko nevarēšu uzturēt un atjaunot. Mans pulkstenis tikš – lielajā aviācijā par komercpilotu atļauts strādāt līdz 65 gadiem. Ja nebūtu iespēja lidot pa pasauli un pelnīt, te jau viss būtu beidzies. Jādarbojas visu laiku kādam uz vietas. Kad būšu pensijā, tad varēšu pievērsties pa īstam,” grūtības un nākotnes plānus ieskicē lidlauka saimnieks. Liepājā Jauno tehniķu stacija aptuveni

pirms 20 gadiem Aldis jau bija noorganizējis planierisma pulciņu. “Katru vakaru bija pa 60 lidojumiem, ar viņu vilkām planierus, blakus Liepājas lidostas skrejceļam zālītē bija uztaisīts skrejceļš,” atceras lidotājs.

Entuziasti ir nopirkuši mācību planieri no koka, kas esot viegli vadāms un noderēšot topošajai skolai. Lidlauka ekā ir jau izremontētas kluba telpas, kur var iekārtot mācību klasi. ☒

“Jo labāk un precīzāk produkts tiek uzražots, jo izcilāk tas skan,” atklāj Edijs Apenītis.

■ ILZE OZOLIŅA

Ēdenes skaņas radītājs

Grobiņā tapusi studija, kurā var izbaudīt skaņu kā Ēdenes dārzā. Tā plūst no akustiskām sistēmām, kas Latvijā radītas ar zīmolu “Sound of Eden”. Šo baudījumu mūzikas gardēžiem nodrošina grobiņnieka **EDIJA APENIŠA** uzņēmums “S.O.E”.

PROJEKTS NO NULLES

Ar Ediju tiekamies “Sound of Eden” demo studijā, kur ir iespēja izbaudīt dažādas šī zīmola stereo sistēmas un ir iekārtots mājas “Dolby Atmos” kinoteātris, kas aprīkots ar “Sound of Eden” akustiskajām sistēmām “HAVA”. Mājas kinoteātra sistēmas skaņa plūst no dažādiem virzieniem – no sienām un griestiem. Tā ir izteikti dzidra un piesātināta, grupas “Pink Floyd” skaņdarbi no albuma “The Dark Side of the Moon”, kurā izmantoti vairākcelpu ieraksti, piepilda studiju ar telpisku skaņu. Stereo sistēmas skaņa sniedz

augstas klases koncerta iespaidu, un nav nozīmes tam, vai mūzika tiek raidīta no telefona, spēļu konsoles vai citiem skaņu avotiem. Veco vinila plašu skanējums izsauc īpašas izjūtas – griežas vinila plate, un telpā rodas skaņa, kuru dzirdot šķiet neticami, ka tā ir ierakstīta pirms daudziem gadiem.

Edijs saka, ka viņam pašam patīkot naturālas un dabiskas lietas. Tas ietverts arī uzņēmuma sauklī, kas angļu valodā skan: “Sound. Nature. Quality”. “To arī vēlos savos produktos ielikt. Gribu, lai, klausoties mūsu ražotās sistēmas, skaņa būtu bez liekām nokrāsām. Lai tā būtu tieši tāda kā ierakstā – kādu tehniskais inženieris, skaņojot ierakstu, iecerējis. Taču tajā pašā laikā vēlos, lai cilvēks, kas mūziku klausās, nevis dzird un iedziļinās inženiera radītajā specifiskajā nokrāsā konkrētam skaņojumam, bet gan patiesi izbauda savu mīļāko ierakstu.”

EDIJS APENĪTIS

- SIA “S.O.E” valdes priekšsēdētājs.
- Dzimis 1985. gada 29. septembrī Talsos.
- Mācījies Liepājas 31. arodividusskolā par apdares darbu speciālistu.
- Biznesa augstskolā “Turība” izmācījies par grāmatvedi, turpat studējis mārketingu un uzņēmējdarbību, kā arī uzņēmējdarbības vadību.
- Precējies, sieva Līga, bērni Toms un Adele.
- Vaļasprieki: ceļot pa Latviju kopā ar ģimeni, ar draugiem pērties pirti.

Egona Ziverts foto

Ideālās skaņas noslēpuma pamatā ir fizika, bet biznesa veiksmes atslēga ir neatlaidība, atklāj uzņēmējs.

“Sound of Eden” akustiskās sistēmas ir roku darbs. Skandu korpusus ražo Rīgā un Polijā, skaļruņi izstrādāti Dānijā, detaļas top Vācijā, kā arī Liepājas uzņēmumā “Metālmeistars”.

“Projektu izstrādāju no nulles. Viss sākas ar to, ka tiek aprēķināti vajadzīgie skaļruņu tilpumi, atstarojumi, tad tiek izgatavots korpusa prototips, kurā ievieto visas komponentes, un tiek pārbaudīts rezultāts. Tālāk tiek projektēta akustisko sistēmu iekšpuse – krosovers un slāpējamo materiālu izvietojums,” sava darba nianšes ieskicē Edijs. Katrs produkts iziet rūpīgu pārbaudi, ko apliecina kvalitātes uzlīme. Akustiskās sistēmas grobiņnieks projektē arī citām kompānijām.

“Soun of Eden” audiosistēmas sasniegušas gan Lielbritāniju, gan Spāniju, taču lielākā daļa klientu ir Latvijā. Lūgts raksturot savu galveno klientu, Edijs saka: “Tas nav cilvēks, kurš dzenas pakaļ skaļiem nosaukumiem. Viņš ir salīdzinoši turīgs un inteligēnts un vienkārši savās mājās grib paklausīties labu mūziku. Viņam svarīgi, lai produkts labi izskatās un ir ražots no kvalitatīvām detaļām. Tas ir cilvēks, kurš ieinteresēts, lai finanšu resursi paliek šeit pat Latvijā, proti, ir patriots.”

Doma ražot akustiskās sistēmas faktiski dzimusi, pateicoties hobijs. “Man patika klausīties mūziku un baudīt labu skaņu,” skaidro grobiņnieks.

Uzņēmējdarbības sfērā Edijs virzījies mērķtiecīgi. Biznesa augstskolā “Turība” sākotnēji izmācījies par grāmatvedi, tad turpat studējis mārketingu un uzņēmējdarbību, pēc tam arī absolvējis uzņēmējdarbības vadības programmu.

Nu jau uzņēmumam “S.O.E” ir padsmi gadu sena vēsture. Tas dibināts 2012. gadā. Edijs stāsta: “Sākām ar Kurzemes biznesa inkubatoru. Tolaik vēl biju salīdzinoši jauns. Realitātē nebija ne tās pieredzes, ne arī zināšanu, lai ražotu un tirgotu šādas lietas. Arī sapratne par to, kā tas notiek, bija salīdzinoši minimāla. Kā jebkurai jaunai lietai, arī biznesam ir nepieciešams laiks.”

Tolaik pirmos soļus biznesā Edijs spēra kopā ar sadarbības partneri. Sākuši ar primitīvām akustiskām sistēmām – platjoslu skaļruņiem. Kā jau daudziem iesācējiem biznesā, arī viņiem nācies piedzīvot gan pacēlumus, gan kritumus – dažādas krīzes, tirgus izmaiņas, apgrozāmo līdzekļu trūkumu u.c. likstas. Vienā no šādiem zemākajiem punktiem biz-

“Sound of Eden” demo studijā Grobiņā var gan izmēģināt dažādas stereo sistēmas, gan uzzināt par tām ko vairāk.

nesa partneru ceļi šķirušies. “Es izlēmu turpināt. Augstie un zemie punkti vēl pēc tam bija daudz, taču viennozīmīgi varu teikt, ja ir nopietns mērķis un gribēšana, tad, nonākot zemajos punktos, atkāpties nedrīkst,” spriež SIA “S.O.E.” vadītājs.

PEDANTS AR LIELU PIEREDZI

Šobrīd “Sound of Eden” attīstības ceļš turpinās virzienā “uz augšu”. “Mums ir daudz dažādu projektu un jaunu sadarbību. Ņemot vērā uzkrāto pieredzi, izskatās, ka varbūt šoreiz mēs kādu brīdi zemajā punktā atkal nenonāksim,” optimistiski nosaka Edijs. Vēl piebilst, ka uz priekšu jāiet nemitīgi. “Mana doma nav saražot tikai kastītes ar skaļruņiem. Ja kaut ko daru, tad lietai pieeju padziļināti. Savulaik sākām ar pārliecību, ka ražosim labāk skanošas skandas un visi tās pēkšņi sāks pirkt. Taču dzīvē tas tā nestrādā. Ir jāatrod istie partneri, viņi ir jāapmāca, kā pareizi audiosistēmas lietot, kā prezentēt, jo jebkurš produkts nemākulīgās rokās pārvēršas par sliktu produktu. Šobrīd šķiet, ka pareizie cilvēki būs atrasti,” stāsta uzņēmējs, atklājot, ka “Sound of Eden” studija durvis vērš arī Londonā. Lielbritānijas tirgum paredzēts ražot ļoti augsta līmeņa “dārgās klases” skandas ar īpašām ārējām apdarēm, kuru cena mērāma vairākos tūkstošos eiro. Latvijā pēc tik dārgiem produktiem pieprasījums ir niecīgs.

Par Ediju var droši teikt – “līdz ausīm darbā”. Uzņēmējs pats atzīst, ka īsti pat neatceras, kad pēdējoreiz viņam bijušas vaļas dienas.

“Tiklīdz man ir brīvs laiks, to pavadu kopā ar ģimeni. Tas arī ir viens no iemesliem, kāpēc ar sievu Līgu izdomājām, ka vēlamies strādāt plecu pie pleca, jo tā ir viena no iespējām būt biežāk kopā. Atvaļinājums? Nē, tāda mums nav, bet varbūt kādreiz līdz tam nonāksim,” smaidot teic Edijs.

Tomēr uzņēmējs cenšas atvēlēt laiku arī draugiem, vasarā izraujas uz kādu koncertu vai mūzikas festivālu. “Ar draugiem mums ir tāds kā rituāls – kopīgi ejam pirtī. Satiekamies, pasēžam, parunājam. Tas parasti notiek sestdienā, dažkārt svētdienā katru vai katru otro nedēļu,” atklāj Edijs.

Lai gan arī skandu ražošanas bizness savā ziņā ir sezonāls jeb, kā saka uzņēmējs, “vasarā, kad cilvēki vairāk laika pavada ārpus mājām, vispār nekas nenotiek”, darbā nekādas pauzes

Foto no E. Apeniša personīgā arhīva

Vinila dienā Liepājā
Edijs kopā ar tuvu
draugu, vinila entuziastu
Monvidu Gvozdu.

nav. Vasarā lielākoties tiekot izstrādāti jauni projekti vai arī norit darbs klientu mājokļos pie skaņu sistēmu ierīkošanas.

Uzņēmumā “S.O.E” Edijs darbojas viens, attiecīgi viņš pats sev ir priekšnieks. “Esmu pedants, un daudziem cilvēkiem ar to ir grūti sadzīvot. Man ir diezgan liela pieredze tajā, ko daru. Līdz ar to darbu spēju paveikt ļoti ātri, un man būtu grūti skatīties, kā citi to dara ilgi.”

Ideālās skaņas noslēpuma pamatā ir fizika, bet biznesa veiksmes atslēga ir neatlaidība.

Egona Ziverta foto

Jaunais produkts “Dari pats” jeb “DIY-SOUND” skandu konstruktors paredzēts radīšanas priekam, kurā var piedalīties visa ģimene.

IDEJAS JAUNIEM PROJEKTIEM

Edijs dzimis un audzis Talsos. Pēc 9. klases absolvēšanas viņa ģimene pārcēlusies uz Liepāju, kur puisis toreizējā 31. arodividusskolā izskolojies par apdares darbu speciālistu, pēc tam sekojušas studijas Biznesa augstskolā “Turība”. “Kad ar Līgu apprecējāmies, pārcēlāmies uz Grobiņu. Jāsaka, kā ir – labākas vietas dzīvošanai, manuprāt, nav,” pārliecināti saka Edijs. Pie reizes viņš uzskaita daudzas šīs mazpilsētas priekšrocības: ļoti laba skola, sakopta vide, pozitīvi domājoši iedzīvotāji, apkārt nav agresīvu cilvēku, ne-tālu atrodas sporta centrs un mūzikas skola, vakaros valda miers un klusums, ir drošība. “Mums ir pastaigu taka, velosipēdu trase bērniem – absolūti viss nepieciešamais!” dzīvesvietu slavē Edijs.

Apenišu ģimenē aug dēls un meita – četrgadīgais Toms un desmit gadus vecā Adele, kurai vārds dots par godu slavenai angļu dziedātajai.

“Ģimene ir pamats visam!” saka Edijs. Sieva Līga ir liels atbalsts arī biznesā, viņa ir atbildīga par jauno produktu “Dari pats” jeb skandu konstruktora, kuru var salikt gluži kā *lego*. Edijs izstrādājis konstruktora tehnisko risinājumu, bet ar ražošanu un pārdošanu nodarbojas Līgas uzņēmums “DIY-SOUND”. Īpašas tehniskas zināšanas skandu sameistarošanai neesot nepieciešamas – visas konstruktora detaļas sanumurētas, un kļūdīties esot teju neiespējami.

“Pamatideja ir tāda, ka skandu salikšana pirmām kārtām ir izklaide – radīšanas prieks, kurā var piedalīties visa ģimene. Pēc tam, kad skandas saliktas, to korpusus var nokrāsot, kā nu kuram patīk,” skaidro uzņēmējs, piebilstot, ka “DIY-SOUND” paspārnē drīzumā tapšot arī citi interesanti produkti, tostarp tādi, kas paredzēti bērnu intelektuālās attīstības pilnveidošanai. “Tāpat ir doma radīt produktus, kas varētu ieinteresēt bērnus apgūt fiziku un tās likumsakarības. Plānojam veidot sadarbību ar Grobiņas Mūzikas un mākslas skolu, iesaistot audzēkņus skandu korpusu apgleznošanā,” atklāj uzņēmējs. Viņš norāda, ka viens šāds eksperiments ar sociālās darbības ievirzi jau tiek īstenots un ir cerības uz interesantu rezultātu. “Mani vairāk interesē, lai uz skandām nav tikai puķītes un taurenīši, bet lai gleznojums aktualizē, piemēram, kādu problēmu.” ✉

Apenišu ģimene: (no labās) Edijs, Toms, Adele, Līga.

Tēvs un meita izbraucienā ar laivu pa Abavu.

Ģimenes pastarītis Toms kopā ar tēti izbraukumā ar velosipēdu. “Jāsaka, kā ir – labākas vietas dzīvošanai, manuprāt, nav,” par Grobiņu saka Edijs, norādot, ka mazpilsētā pieejams viss, kas ģimenei ar bērniem nepieciešams.

Foto no E. Apeniša personīgā arhīva

Atvēlēt citiem to, kas pašam dara prieku

Agris Pulkstens jau pieradis, ka viņu reizēm nosauc par dullu, un ļaunā neņem. Cilvēkiem tas pasprūk sirsnībā un priecājoties, ka viņš Durbi dara skaistāku, jo Agris kopj dārznieka un bijušā pilsētas galvas Sīmaņa Klēvera ābeļdārzu un pārbūvē viņa māju. Finansējumu iegūst Dienvidkurzemes novada pašvaldības projektu konkursos, no ziedojumiem, kā arī iegulda savu naudu.

Dārznieks Sīmanis Klēvers (1834–1922), pirmās latviešu dārzkopības grāmatas autors, 1877. gadā Durbē iemantoja divas mājas, zemi un sāka saimniekot, izveidojot arī savu augļu koku stādaudzētavu, kas ar pasta starpniecību uz jebkuru vietu Kurzēm nogādāja klientiem pēc kataloga izvēlētās sēklas un stādus. Legēndārā dārzkopja rosība un Durbes ābeļdārzi, kas kļuva pazīstami plašā apkārtnē, ir galvenais iemesls, kādēļ, izveidojoties par pilsētu, Durbes ģerbonī tika attēlota tieši ābele ar septiņiem āboliem.

VISS ĪPAŠUMS – SABIEDRĪBAI

Agris Pulkstens nodibinājis biedrību “Sen-Durbe”, lai varētu startēt projektu konkursos. *Feisbukā* viņš informē par darbiem, ko dara dārzā un mājā, uzrāda palīgus. Nesen svešinieki pārņēmuši šo profilu, un Agrim neatlika nekas cits, kā ar vecākās meitas Airitas draugu Robertu izveidot jaunu, drošāku Sīmaņa Klēvera fonda kontu, pārpublicējot arī visas fotogalerijas. Nedrīkst pārtrūkt stāsts par to, ka vietā, kur agrāk bija krūmi un čūsku midzenis, tagad ir dārzs, kur durbeniekiem pulcēties, atpūsties, svinēt svētkus. Saimniekam patīk uz viņiem noskatīties.

Agris Pulkstens lielākoties strādā viens, bet palaikam viņam piebiedrojas dēls Toms. Daudz palīdzējuši arī sieva Inita un meitas Marta un Airita, tāpat Airitas draugs Roberts.

Ģirta Gertsona foto

Foto no A. Pulkstena personīgā arhīva

Agris priecājas, ka šogad dārzu papildinās ar vēl diviem galdiem. Tiem finansējumu “Sen-Durbe” plāno iegūt pašvaldības iedzīvotāju iniciatīvu projektu konkursā. Pērn tajā saņēma 1000 eiro pirmajiem diviem galdiem, šogad cer uz atbalstu nākamajiem. Iecerēti ir pavisam seši galdi, tikpat atpūtas vietu. Vēl dārzā jābūvē skatuve ar kupolu, kā arī jāturpina Klēvera mājas atjaunošana.

Tāpat kā dārzs, arī nams kalpos sabiedrībai. “Vienā daļā būs interaktīvā medību istaba, kur mācīt jaunos medniekus. Gribu iekārtot arī senlietu ekspozīciju, jo man ir savākts daudz vecu priekšmetu,” atklāj Agris. “Visu daru idejas vārdā. Gribas, lai ir sakopta vieta, kur varētu vest bērnus un viņiem vadīt nodarbības. Daudzi cilvēki nesaprot, kāpēc es te plēšos, bet ir arī tādi, kas saka: “Agri, tā tikai turpini!” Un ir tādi, kas nāk palīgā. Citi domā, ka es te dzīvošu, taču to gan neplānoju. Šo vietu veidoju visiem cilvēkiem.”

AIZRĀVA VĒSTURE

Agrim ir 45 gadi. Uzaudzis piecu bērnu ģimenē, viņam ir četras vecākas māsas. Galvenais dēla audzinātājs bijis tētis Adolfs Aleksis. Mamma Dzintra esot jokojusi, ka viņai jau pietiek, ko darīt ar četrām meitām. “Tētis man bija viss. Strādāja kolhozā “Durbe”, ņēma traktorā līdzī, un tur es arī augu,” Agris joko, ka traktors bijis arī viņa bērnudārzs.

Durbē pabeidzis pamatskolu, vidusskolu, un ar to skološanās beidzās. “Kad tētis nolikās uz gultas ar vēzi, es vairs nevarēju iet mācīties. Uzvilku tēva drēbes un gāju viņa vietā strādāt.” Pēc tēva nāves dēls izpildīja viņa pēdējo vēlēšanos un aizgāja dienēt, kaut, palicis par ģimenes apgādnieku, būtu varējis to nedarīt.

“Tētis bija zemessargs, 1990. gadā nodibināja brīvprātīgo zemessargu vienību Durbē, un šādā statusā Durbes vīri arī brauca uz barikādēm,” lepnī saka Agris. Viņš internetā meklējis informāciju par šo formējumu, bet nav izdevies atrast. Dzimtas pētniecībā gan tīmeklī uzgājis noderīgas ziņas.

Klēvera dārzā Lieldienas. Šo vietu durbenieki jau iedzīvinājuši dažādos pasākumos.

Namu atjauno no pamatiem līdz jumtam. Iztaisnotas ārsienas, iekšpusē nojauktas izdegušās krāsnis, demontētas starpsienas, nomainītas sijas.

Ģirta Gertsona foto

Divi labākie draugi – Agris ar tēti.

Viņš dzimtu pēta gan pa mammas, gan tēva līniju, apkopoto materiālu plāno izdot divās grāmatās.

Interese par vēsturi Agrim radusies pirms četriem pieciem gadiem, kad tantes mājas bērniņos atradis vecvectēva Miķeļa Brieža fotogrāfiju. Viņš Latvijas armijā cīnījies pret bermontiešiem un pirms kādas kaujas nofotografējies. “Sapratu, ka man jānoskaidro pēc iespējas vairāk par vecvectēvu. Viņš dzimis Kazdangā, sapazinies ar manu vecvecmammu Annu Mazlevsku, kas nāca no Vecpils. Apprecējušies, un piedzimis mana ome,” stāsta A. Pulkstens.

Vēl viņš vācis Durbes mednieku fotogrāfijas, viņa vārdiem, no saviem medību skolotājiem, kas nu ir viņsaulē. “Aizrāvos ar medību bildēm, tad sāku meklēt fotogrāfijas par “Durbes” kolhozu. Braucu pie cilvēkiem uz mājām, dabūju bildes un tās publicēju *feisbukā* Durbes novada forumā. Un tad jau aizgāja kā pa ķēdīti! Durbe, iedzīvotāji, kolhozs, padomju saimniecība “Liepāja”, kas bija Lieģos, kur es dzīvoju.”

Agris sadarbojās ar Durbes senlietu krātuves vadītāju Reini Bahu, pie viņa pavadīja daudz laika. Vēlāk tur rīkoja vakarus, kuros cilvēkiem stāstīja par iegūtajām fotogrāfijām un vēsturiskajiem notikumiem. Vietējos iedzīvotājus tas viss interesēja. “Noteikti turpināšu rīkot tikšanās. Dabūju senas videokasetes par kolhozu, mēs kopīgi ar meitas draugu mājās tās pārrakstām, lai varētu ar datoru demonstrēt uz lielā ekrāna,” Klēvera nama īpašnieks atklāj savus nodomus pilsētas kultūras dzīves bagātināšanai.

Kļūdams par zemessargu, Agris turpināja iet tēva pēdās. Iestājoties dienestā, izpildīja viņa gribu.

Foto no A. Pulkstena personīgā arhīva

DAUDZ KO PROT UN DARA PATS

Kas pamudināja dalīties ar savām nemateriālajām bagātībām? Agris atbild: “Es esmu tāds cilvēks, ka man gribas to darīt. No bērnības atceros, ka mūsu mājās apgrozījās daudzi kolhoza draugi, un zinu, ka ir forši būt kopā ar cilvēkiem. Kāpēc lai es durbeniekiem neatvēlētu to, kas ir man?”

Atgriezies no dienesta, Agris 2000. gadā sāka strādāt Zemessardzes štāba bataljona patruļdienestā Grobiņā. Diennakti darbā, trīs brīvas, atalgojums mazs. Lai piepelnītos, piekrita piedāvājumam braukt uz Rīgu un strādāt lidostas jaunā termināļa būvniecībā. Darbs padēvēs, un kopš tā laika šajā nozarē arī palika.

Strādniekus mājas remontam neņem, jo pats prot visu vajadzīgo, nav arī naudas palīgu algošanai, turklāt senais nams ir tik mīļš, ka gribas to atjaunot savām rokām. “Esmu gandarīts par to, kas jau izdarīts. Kad vakaros apsēžos dārzā un paskatos bildes, kā te izskatījās pirms diviem gadiem, un redzu to, kā ir tagad, pārņem prieks. Es lepojos ar to, ko daru,” saka Agris Pulkstens.

Darba tikumu viņš mantojis no vecākiem. “Mamma iemācīja strādāt – lika istabas un traukus mazgāt. Pirms iešanas uz skolu man bija jāpalīdz viņai sakopt lopus, jo tēvs jau no paša agra rīta bija kolhoza darbā.”

Agri iedvesmo cilvēki, kuri novērtē viņa izdarīto un priecājas līdzī, kuri saprot, ko no Āgra un viņa ģimenes prasa šis sirds darbs. ☒

Egona Zivertā foto

Pirmās Latvijas laika fotogrāfija rāda, kāds bijis ceļš uz jūru un “Veckrūmu” mājām. Šodien varam redzēt, cik tuvu jūra pienākusi simt gados.

Bernāti, ceļš uz jūru.

Foto no biedrības “Mēs Bernātiem” arhīva

■ LINDA KILEVICA

Klusais dabas kūrorts

Latvijas Republikas pirmais prezidents Jānis Čakste 1924. gada 27. septembrī uzkāpa varenā kāpā Bernātos, pateica: “Te jābūt kūrortam!” un nolika Bernātu kūrorta pamatakmeni. Pēc simt gadiem visdrīzāk nav piepildījies tas, ko tolaik plānoja uzņēmīgi vietējie ļaudis, toties Bernāti kļuvuši par meža, pludmales un pastaigu mīļotāju magnētu visos gadalaikos. Paši bernātnieki grib darīt, un paveikts nav maz. Kuram vēl ciemam Latvijā ir savs žurnāls?

SVINĒS DEMOKRĀTIJAS KONFERENCĒ

Žurnāls “Bernāti”, kas iznācis trīs laidienos, no kuriem pēdējo vēl var iegādāties pašapkalpošanās kioskā, kas atrodas stāvlaukumā iepretī autobusu pieturai, ir tikai viens no biedrības “Mēs Bernātiem” veikumiem. Pietura arī nav parasta, bet dizaina – ar J. Čakstes attēlu.

Šā gada lielais notikums Bernātos ir pirmā prezidenta vizītes simtgade, un biedrība nolēmusi šo notikumu īpaši atzīmēt, piesaistot arī viņa dzimtu. “Čakstes muzejā tikāties ar prezidenta mazmeitu Kristīni Čaksti. Viņa bija ļoti priecīga, ka mēs godinām vectēva piemiņu,”

saka biedrības dibinātāja Diāna Ansule. Brīvdienu mājas “Sīpoli” saimnieks Visvaldis Vecvagars rosinājis atcerē darīt kaut ko nopietnu, nevis “traļi-vaļi”. Tā dzima ideja par demokrātijai veltītu konferenci, jo tēma šodien atkal ir ļoti aktuāla. “Esam to iecerējuši kā visiem atvērtu pasākumu. Gribam, lai skats ir ne tikai uz pagātni, bet lai ir skarta tagadne un būtu arī ieskats nākotnē no kāda jaunā bernātnieka. K. Čakste apņēmusies uzrunāt dažus īpašus lektorus. Konferenci gribam noslēgt ar skaistu muzikālu priekšnesumu,” stāsta Diāna.

Tā kā zīmīgais datums šogad ir piektā dienā, nolemts pasākumu rīkot sestdien, 28. septembrī, lai visi varētu ierasties.

Foto no biedrības "Mēs Bernātiem" arhīva

Pirmā lepnā vasarnīca – paviljons, kam vajadzēja ievadīt Bernātu kūrorta spožo izaugsmi.

Jāņa Čakstes piemiņas akmens, kādu to iesvētīja 1928. gada 16. septembrī. 2013. gada vasarā piemiņas vieta labiekārtota, ierīkojot ērtas kāpnēs ar divām skatu platformām un soliņiem.

Bernātu estrāde, kas patiesībā bija paaugstināta skatuve, kur pūtēju orķestris spēlēja dejas, notika Pilngadības svētki. Vienā priedē palikušas drātis, kur bija iesiets prožektors.

Čakstes dzimta ir plaša, aizceļojusi līdz pat Austrālijai. Ik gadu septembrī viņi cenšas sabraukt kopā, un šī būtu iespēja viņiem visiem satīties. Pirms konferences plānots pārgājiens pa Čakstes pēdām vēsturnieka Gunāra Silakaktiņa vadībā. Lai to visu sarīkotu, biedrība pašlaik meklē finansējumu.

Bernātu vārds jau automātiski saistās ar laiku pirms simt gadiem un Valsts prezidenta vizīti, bet nevar taču būt tā, ka tikai tad sākas Bernātu vēsture? Novadpētnieks un vides gids Andris Maisiņš stāsta, ka 1636. gadā Bernāti vēl nav pieminēti Liepājas apkārtnes kartē. “Zinu, ka 1830. gadā jau pastāv Pērkones pagasts un piecas ģimenes noslēdz līgumu ar Krievijas caru par dzintara lasīšanu, bet arī tad Bernāti nav minēti,” viņš saka. Arī to, kā radies Bernātu nosaukums, neesot izdevies noskaidrot. Teritorija bijusi mazapdzīvota, Bernātiem nav savu arheoloģisko atradumu. Tuvākā senatnes liecība ir Rucavas pagastā atrastās ar cirvi darināta ozolkoka kuģa atliekas no Kurzemes hercogistes laikiem.

“Jēkaba Janševska romānā “Dzimtene” ierakstīts, ka Mietraga mežniecībā medībās ie-sojušies trīs Krievijas cari. Domāju, ka šo fak-tu viņš ņēmis no dzīves. 19. gadsimtā Liepājā attīstījās kūrorts, un gan jau viesi atbrauca arī uz šejieni,” atzīmē A. Maisiņš. Vecākās uz-ietās ziņas ir no 19. gadsimta 90. gadiem, kad izdalīti 10 zemesgabali, lai šo vietu attīstītu. Tos varēja iegādāties izsolē, taču neviens ne-pirka, jo šeit nebija ceļa, nevarēja piebraukt. “Liepājas “Pēterpils viesnīcas” īpašnieks

Jēkabs Zelmenis iesāka ar to, ka no pilsētas valdes dabūja simt bezdarbniekus un atsūtīja būvēt ceļu līdz pašreizējam “Zaļajam staram”. Bija sliedes, uz tām – vagonete, ar lāpstām raka nost kāpu un smiltis veda un bēra dziļākajā vietā aiz tagadējā stāvlaukuma,” pastāsta A. Maisiņš.

AIZSĀKA DIVAS ĢIMENES

Ja kūrorts būtu tapis tā, kā to plāvoja, un te viss būtu apbūvēts, tad no Bernātu meža vairs nekā nebūtu, būtu “pufaikciemats”, viņš uz-sver. Līdz Otrajam pasaules karam 114 zemes-gabali no 248 bijuši pārdoti, seši jau apbūvēti. Pirmā kūrorta ēka bija paviljons, ko uzcēla 1926. gadā. “Paviljona” vārdu pašlaik nes ka-fejnīca Bernātu Alpos. J. Zelmenis uzcēla va-sarnīcu, nosaucot to sievas vārdā “Villa Alma”. Vēl tapa Sērdieņa, Matisa, Bāna un Lamberta vasarnīcas. Bernātos ievilkā elektrību un te-lefona līniju. A. Maisiņš stāsta, ka vairums ze-mesgabalu piederējuši ebrejiem, kuru ģime-nes tika iznīcinātas, tāpēc jaunajos laikos vairs nebija kam atgūt īpašumus. Vienīgi Matīsu ģi-menei izdevās atgriezties savā mājā. Padomju laikā vasarnīcas un to teritoriju pārveidoja par pionieru nometni, piebūvēja ēkas, kas izjauca

Foto no biedrības "Mēs Bernātiem" arhīva

kādreizējo kūrorta apbūves burvību. Brīva-jā Latvijā savus īpašumus atguva Zelmeņi un Sērdieņi, pēdējie saimnieko tur šobaltdien, bet Zelmeņi villu pārdeva. Viesmīlības bizness tur neizdevās – ēka nodega.

Bernātos bija divi dievnami – baptistu baznīca un Muitnieku luterāņu baznīca. Bija arī diezgan liela skola Skatrē, pasts un vairāki veikali, darbojās Skatres koris. “Līdz 1967. gada vētrai pastāvēja zvejnieku brigāde, bet tad visas laivas sasita, inventāru ieskaloja jūrā, un zvej-niecība izjuka,” stāsta A. Maisiņš. Vēl 80. gados Bernātos katrā sētā turēja govīs, aitas un cūkas, audzēja visu nepieciešamo savā dārziņā.

“Kad slēdza pastu un veco “Dzintariņu”, il-gāku laiku te bija degradēta vide un vietējiem nekā nebija,” norāda D. Ansule. Strādājot Nicas novada domē, viena no viņas atbildības jomām bija rūpes par mazajiem ciematiem, un Diānu pārņēmusi balta skaidība, skatoties uz Kalniš-ķiem un Jūrmalcietu, kur bija atvērti sabied-riskie centri un veidojās iniciatīvu kopas. “Li-kās, nu kāpēc Bernātos nekā tāda nav? Nodi-bināju biedrību, lai gan nezināju, ko es darišu. “Dzintariņš” jau bija Otaņķu ģimenes īpašumā. Satiku Otaņķu Lieni, un viņa man saka: “Klau-sies, Diāna, jādibina biedrība, jāsāk arī Bernā-tos kaut ko darīt!” Pateicu, ka uzdibināju jau, bet man nav vīzijas,” atceras D. Ansule.

Tā apmēram gadu biedrībā darbojās divas ģimenes. Ar vietējā projektu konkursa atbalstu iegādājās projektoru un izgaismoja J. Čak-stes pieminekli, sarīkoja koncertiņu un stāstī-jumus par agrākiem laikiem. Sekoja Ziemas-svētku eglītes atklāšana, uz kuru saaicināja visus ciema ļaudis. Katrs atnesa savu mantiņu un iekāra eglē. Tad Bernātu entuziastu pulciņš sāka augt. Kad Otaņķu ģimene atvēra atjauno-to “Dzintariņu”, kafejnīca kļuva par biedrības bāzi. Diāna izziņoja, ka jebkurš var pieteikties,

Foto no biedrības "Mēs Bernātiem" arhīva

INTERESANTI FAKTI NO CIEMA VĒSTURES

- 17. gadsimtā Bernātu mežs cieta plašā ugunsgrēkā, 18. gadsimtā smilšu vētras apbēra daļu zvejnieku māju. 1837. gadā Krievijas cara valdība pavēlēja iestādīt mežu, un 770 Pērkones un Nicas zemnieki iestādīja 250 000 koku, kurus redzam vēl šodien.
- 20. gadsimta pirmajā pusē Liepājas domniekam K. Burkevicam radās ideja izveidot dzelzceļa satiksmi starp Liepāju un Palangu, vēlāk dzima ideja savienot Bernātu kūrortu un Liepāju ar tramvaja līniju, bet abas ieceres izsīka.
- 1923. gada 5. maijā Jēkabs Zelmenis sasauca komiteju Bernātu kūrorta nodibināšanai un panāca zemes sadalīšanu vasarnīcu būvniecībai.
- 1926. gada 15. augustā atklāja pirmo kūrorta ēku – paviljonu, kas 70. gados nodega.
- Liepājas Jūrmalas labierīcības biedrības vispārējā biedru gada sapulcē 1930. gadā nolemts pieprasīt valdībai kazino koncesiju Bernātos, lai pievilinātu liepājniekus.
- No 1953. līdz 1966. gadam mežā uz ziemeļiem no “Dzintariņa” un ceļa uz jūru rīkoja Latvijas mēroga motokrosa sacensības.
- 1967. gadā Bernātos atrada naftu, bet PSRS mērogiem tā nešķīta uzmanības vērtā. Vēlāk naftas urbumu vēlējās atjaunot vietējās mazās ķīmijas rūpniecības vajadzībām, taču ieguvu to arī neuzsāka. Iemesli – aizsargājama dabas teritorija, krasta erozija un neatbilstība teritorijas plānojumam.
- 20. gadsimta 70. gadu sākumā sāka rakt Pūsēnu kāpas smiltis Liepājas silikātkāpņu rūpnīcai. Iejaucoties dabas sargiem un vietējiem žurnālistiem, neatgriezēnisko kaitējumu dabai pārtrauca.

Avoti: žurnāls “Bernāti”, piekraste.daba.lv, “Kurzemes Vārds”

un sanākuši daudzi vietējie. “Izdalīju lapas, lai raksta iesniegumu un stājas biedrībā. Bija pāri par 20 biedriem, uzreiz radās cita jauda un idejas. 2018. gadā sarīkojām pirmos Ceriņu svētkus, kas bija nu jau nelaiķes Ritas Ābelītes ideja. Sākās brīvdabas koncerti brīvdienu mājā “Sīpoli”, kas arvien ir kupli apmeklē-ti,” viņa pastāsta. Populāri kļuva filmu vakari brīvdabā. Otrie Ceriņu svētki 2019. gadā pa-gaidām ir pēdējie, jo savu negatīvo artavu pie-nesa Covid-19 pandēmijas ierobežojumi.

LAI PALIEK VECĀIS CELŠ

“Pašlaik varbūt nav gluži tas kūrorts, par kādu runāja Čakste, tomēr mēs to uztve-ram kā dabas kūrortu,” uzsver D. Ansule. A. Maisiņš piebilst, ka Bernāti ir liela rekreā-cijas telpa un cilvēki te sabrauc kuplā skaitā visos gadalaikos. “Tīklīdz kaut cik labs laiks, pilsētnieku pilns, visi brauc baudīt dabu. Tū-ristu mītnes rodas kā sēnes pēc lietus. Abas kafejnīcas ir pilnas. Ienāk jaunie un būvē,” viņš stāsta. Jaunieši Bernātos atgriežas un saimnieko, piemēram, tāds ir lauksaimnieks Ingus Eglītis. Savukārt Ingus Krūmiņš atjau-nojis mājas “Pērles”. Tur tagad ir restorāns un kultūršķūnis, kur var rīkot pasākumus, semi-nārus un svinības. “Pērles” ir arī izstāžu zāle, kur pašlaik skatāma Patrīcijas Krūmiņas ne-pareizo zīmējumu izstāde “Ķēms”.

Ja viss ritēs pēc plāna, drīz uz Bernā-tiem varēs aizbraukt pa veloceļu, kura ap-rises “Latvijas valsts ceļi” jau iezīmē dabā.

Gita Certsona foto

Bernātu biedrības pārstāvji stāsta, ka vietējo domas par jauno infrastruktūru dalās. Ne visiem ir pa prātam atteikties no strēmeles savas zemes vai būves, kas uzslīta pārāk tuvu ceļam. “Cilvēki sašūmējās, jo vēstules pienāca pārāk pēkšņi. Nebija kopīgas tikšanās, kurā izskaidrotu plānus,” teic D. Ansule. Viņa uzskata, ka jauno celiņu cilvēki labprāt izmantos, jo tas gājējiem un velobraucējiem būs drošāks nekā pašreizējais šaurais un slikti pārredzamais ceļš.

Bernātu ceļš jeb *celš*, kā to sauc vietējie vecie ļaudis, ir unikāla vērtība visas valsts mērogā, jo tas ir viens no senākajiem asfaltētajiem ceļiem Latvijā, kura segums saglabājies no 20. gadsimta 30. gadiem. Pirmsākumos tas bija zemes ceļš, tad iztaisnots un 1931. gadā noasfaltēts. Kā atceras bernātniece Alma Pankoka, ceļa taisnošanas labad Krūmu kāpu nostūma ar smago tehniku. Pamatā asfaltam likta turpat uz vietas smalcinātu akmeņu kārtā, tāpēc *celš* tik labi noturējies līdz mūsu dienām. Ceļa malas noklātas ar baltiem plienakmeņiem, kas vietām vēl redzami.

Pirmie Ceriņu svētki Bernātos. Ceriņkrūmi aug visgarām ceļam, un ziedēšanas laikā Bernāti tinas ziedu kupenās un smaržas mākonī.

Egona Zivertā foto

Iebraucējus Bernātos sagaida skudru lauvas tēls. Šis ir mirklis no uzstādīšanas – (no kreisās) Andris Maisiņš, skulptūras autors Jānis Žimants un Visvaldis Vecvagars. Īstais skudrulauva ir tīklspārņu dzimtas kukainis, kas mīt kāpu nogāzēs.

Ne viens vien apmeklētājs, dodoties uz Bernātiem, smagi noelšas: vai tiešām to ceļu nevarētu normāli pārbūvēt! “Esmu par veco segumu,” pauž A. Maisiņš, “tas ir dabīgais ātruma ierobežotājs, un tur apakšā ir vēsture.” Arī D. Ansule atzīst, ka ir nemoderna, jo grib saglabāt veco ceļa segumu, lai autovadītājiem nedotu iemeslu skriet pa ciemu, kur ir tik daudz bērnu un mājdzīvnieku, īpaši ceriņu ziedēšanas laikā, kad gan bernātnieki, gan viesi dodas pastaigās. Diāna ik reizi priecājas ieraudzīt vecajā asfaltā kādu puspakaviņu vai naglu, kas vēsta par vecajiem laikiem. Esot arī runāts ar “Latvijas valsts ceļiem”, ka malas vajadzētu piebērt, lai nebūtu bedru.

JŪRA, MEŽS UN PĻAVAS AR TAUREŅIEM

Anna Šēfere sevi sauc par Bernātiem tuvu stāvošu, jo mājas pēc adreses šeit neesot. Tomēr viņa jūtas kā bernātniece. “Ar vīru un suni no savām mājām ejam trīs kilometrus līdz Bernātiem un tad atpakaļ pa mežu un gar jūru. Ļoti patīk Bernātu pludmale, patīk lasīt dzintaru, dažreiz arī grūzus. Vīrs iet zvejā, bērniem ir laimīga bērnība pļavās ar taureņiem. To gan nezinu, vai bērni nākotnē šeit dzīvos. To mēs neviens nezinām,” viņa domīgi saka.

Ar bernātnieku biedrību Annu kopā saveida žurnāls “Bernāti”. “Gribejās kaut ko darīt, un Kaspars Vecvagars teica: “Taisām žurnālu!”

Egona Zivertā foto

Atdzimušās kafejnīcas “Dzintariņš” simbols ir čaklā skudra, un tā tiek dēvēti arī darbinieki. No kreisās: viesmīle Rēzija Lākute, pavāre Sintija Šķubure, konditore Elīna Miksone un pavāre Vineta Vamze.

Centra pieturu “Bernāti” vietējie aktīvisti noformēja, izrādot godu Jānim Čakstem. Savukārt pieturu “Eglītes” radošu ļaužu kopā izveidoja patriotiskā noskaņā – ar Latvijas karogu, soliem jaukai kopā būšanai, glītām pastkastēm un pat savu eglīti.

Bernātos kā Latvijas rietumu tālākajā sauszemes punktā uzstādīta tēlnieka Viļņa Titāna granīta skulptūra “Zaļais stars”, kurā ietverts saules motīvs.

Egona Zivertā foto

Egona Zivertā foto

Sākumā gandrīz pēc bukleta izskatījās, tad pieaudzējam klāt apjomu, novācās komanda,” viņa atminas. Pašreiz jaunu žurnāla numuru neplānojot, jo radīt tik unikālu lietu nav ne vienkārši, ne lēti.

“Žurnāla dēļ mūs pamanīja Latvijas mērogā, pirms trim gadiem ieguvām Viedā ciema statusu,” uzsver D. Ansule. “Tas bija vienreizēji, kad nācām kopā žurnāla vai svētku sakarā, kad sarunājām nokrāsot pieturu vai solu,” priecīgi stāsta Anna. Biedrības aktīvisti atzīst, ka, tikai ar entuziasmu vien visu darot, esot pārdeguši. “Mums

pietrūkst enerģiska cilvēka, kurš būtu gatavs uz pilnu slodzi strādāt. Biedrībai vajadzīgas telpas, atbalsta punkts, kur varētu atrasties gan tūrisma informācijas centrs, gan vēsturiska ekspozīcija un aktivitāšu telpas,” pauž A. Maisiņš.

A. Šēfere atzīst, ka labi vien ir, ka šeit ir klušais kūrorts. “Žēl, protams, ka nav tramvaja, bērni būtu varējuši braukt uz skolu,” viņa nosmaida. “Liekas, ka pirms simt gadiem vizija bija iespaidīgāka, cilvēki zināja, ko grib izdarīt. Ja vien nebūtu bijis kara... Pašlaik Bernātos... kā jau jebkurš latvietis, sēž sētā un velk deķi uz savu pusi. Ja kāds kaut ko dara, labāk ir kritizēt.”

“Kā var nemīlēt, ja te dzīvo!” izsauca A. Maisiņš, vaicāts, par ko mīl Bernātus. D. Ansulei vismīļākais ir mežs: “Zinu, ka daudziem svarīgākā ir jūra, bet mani mežs pēc smagas darba dienas uzlādē ar pozitīvu enerģiju.” A. Šēfere ar ģimeni gan ejot uz jūru ziemu un vasaru. “Uztveru to kā dziedināšanu, izvēdināšanos. Man patīk ainava. Esmu no Rīgas un priecājos, ka zvaigznes mani te ir atvedušas,” viņa saka. ☒

Eksperimenti ar neparedzamiem rezultātiem

“Te, mūsu piemājas pļaviņā, meža ielokā, būs Meža dizaina dārzs! Pirmais Latvijā!” – tā ar entuziasmu balsī pirms vairāk nekā trim gadiem paziņoja Cīravas pagastā dzīvojošie Katrīna un Uldis Šmiti. Viņi bija iecerējuši no ātraudzīgajiem kārklēm audzēt dabas un cilvēka zināšanu un roku darba tandēmā radītas mēbeles un dizaina priekšmetus.

Daba ir daba, eksperiments ir eksperiments, tagad teic saimnieki, kuri nonākuši pie secinājuma, ka mēbeļu audzēšana tomēr nebūs viņu galvenais mērķis. Taču Šmitu ģimenes plāni nav nojukuši, tieši otrādi – izdarītie secinājumi pāvēruši ceļu sākotnējam iecerēm iet plašumā, un tagad Meža dizaina dārza ideja tiek nestā plašāk pasaulē. “Mums paliek arvien interesantāk!” pauž dārza saimnieki.

DZĪVOT UN STRĀDĀT SAVĀS MĀJĀS

Kad pirms trim gadiem kovida plosīšanās laikā centos atrast varoņus rakstiem par dzīvi laukos, īpaši meklējot jaunas ģimenes ar centieniem attīstīties un augt ārpus pilsētas, atminējos par savu studiju biedreni Katrīnu un viņas vīru Uldi, kurš īsu brīdi mani apmā-

cīja klinšu kāpšanas sportā jeb boulderingā. Kad teicu, ka gribu braukt ciemos, viņi bija sajūsmā: “Droši! Mums ir, ko pastāstīt! Mēs aizsāksim kaut ko jaunu, nebijušu, unikālu!” “Un kas tas būs?” nepacietīgi jautāju, tiklīdz biju izkāpusi no auto viņu sētā un ieraudzījusi tukšo placi meža ielokā, kur bija iestādīti vairāki desmiti pirksta resnuma kārķu klūgu. Tobrīd Šmitiem bija grandioza iecere izveidot pirmo dabas dizainēto mēbeļu audzētavu Latvijā. Laika gaitā dzīve, nē, daba, ieviesa korekcijas sākotnējās iecerēs, taču apstāties pilnīgi nav viņu planos. Bet par to mazliet vēlāk.

Katrīna un Uldis Šmiti no Liepājas uz Cīravas pagastu pārcēlās pirms gandrīz desmit gadiem, Ulda dzimtajā pusē iegādājoties īpašumu – māju, ko laika gaitā pārkristīja par “Krišjāņiem”, un zemi. Savu lēmumu iegādāties īpašumu dzīvošanai ārpus pilsētas ģimene pamatoja ar to, ka abu darbs nav piesiets konkrētai vietai. Uldis, kurš ieguvis pieredzi galdniecībā, nodarbojās ar dažādiem augstuma darbiem, savukārt Katrīnas sirdslieta un peļņas gūšana saistās ar pasākumu rīkošanu. Turklāt abi vēlējas maksimāli daudz laika pavadīt kopā ar bērniem – audzināt un skolot viņus tieši tā, kā iecerējuši. Šobrīd ģimenē aug trīs meitas – Šarlote, Sofija un Marija.

Meža dizaina dārza komanda: Katrīna, kura uzņem ekskursantu grupas un domā par dažādām aktivitātēm, Uldis, kurš dārzā darbojas praktiski, kokus vijot, pinot un griežot, meitas Marija (sēž tētim klēpī), Šarlote (otrā no labās) un Sofija (stāv vecākiem aiz muguras), kas labprāt palīdz vecākiem, un neaizvietojamais palīgs dārza darbos un ikdienā Helēna (pirmā no labās).

Daiņa Čelža foto

Girts Cirtsona foto

Pirmais Meža dizaina dārza gads. 2020. gada nogale. “Krišjāņu” dārzā iestādīti vairāk nekā 100 kārķu stādīņu. Katrīna un Uldis pie pavisam maziņa kārķliņa, kura atvases piestīķētas pie izliektas metāla caurules ar cerību, ka tas pēc pāris gadiem būs *nogatavojies* drēbju pakaramais.

Daiņa Čelža foto

Tas pats stādīņš pēc pusotra gada. Klūgu kārķls pamatīgi izstiepies gan garumā, gan platumā, gan dizainere Daba tandēmā ar saimnieku Uldi palīdzējusi tam veidot vēlāmā priekšmeta formu.

2024. gada aprīļa sākums.

Meža dizaina dārza saimnieki, balstoties uz savu pieredzi un zinošu audzētāju novērojumiem, tagad šajā pašā stādā saskata pavisam ko citu. Varbūt tā ir lampa, varbūt vēl kas cits. Šmiti spriež, ka izvēlētais koks – kārķls – ar savu neparedzamo dabu, lai kādas pūles tās ietekmēšanai pieliktu cilvēks, spēj mainīt audzētāja sākotnējās domas.

Daiņa Čelža foto

AUDZĒSIM MĒBELES!

Iesākumā bija plānots, ka “Krišjāņu” mājas dārzā dažos gados izaugs unikāla izskata krēsli, drēbju pakaramie, mikrofonu statīvi, kā arī citas mēbeles un dizaina priekšmeti. “Mēs audzēsim mēbeles! Tas būs tā, ka nevis no koka top mēbele, bet tā rodas, jau kokam augot,” viņi sacīja un ar ideju bija tā aizrāvušies, ka jau pēc pāris mēnešiem, pavasarī, par viņiem sāka interesēties pirmie apmeklētāji. Interesi izrādīja ne vien individuālie ceļotāji, dārzkopības entuziasti un ekskursantu grupas, bet arī tūrisma firmas. Tā par vienu no ģimenes nodarbošanās pamatvirzieniem kļuva ekskursiju vadīšana. Šmiti sezonā uzņem vairāk nekā pusotru tūkstoš tūristu.

Uldis un Katrīna stāsta, ka dārza nosaukums netika izvēlēts nejauši – mājas ir meža ielokā, un daba pati dizainē šo dārzu. Redzējuši internetā, ka Anglijā ir šādas koncepcijas uzņēmums “Full Grown Ltd”, kurā viena ģimene ar to veiksmīgi nodarbojas jau vairāk nekā desmit gadu. “Tas nenotika uz aklo, jo pasaulē šajā jomā ir veiksmīgi piemēri, lai arī nedaudz,” bilst Katrīna.

Daina Čelža foto

Šogad *uz urrā* aizgājuši pitie stādi un to veidošanas meistarklases. Cilvēki paši var pārliecināties, ka iespējams izaudzēt oriģinālus dārza dekorus, pauž saimnieki, kuri no pītajiem stādiem izveidojuši vārtus jeb ieeju dārzā.

Lauras Vileres foto

Kolekcija “Meža rotas” ir ar stāstu par dabu un mežu, jo katrs zariņš, kas pārtapis auskaros, bijis saskarē ar kādu putniņu, kukainīti vai lietus lāsi. Rotas ir suvenīri, ko tūristiem aizvest mājās no Latvijā vienīgā Meža dizaina dārzā.

Uzrakstījuši vēstuli *feisbukā*, ka patīk angļu Gevina un Alises Manro ideja. Angļi bijuši ļoti atsaucīgi, lai gan jau plaši pazīstami un ievērojami. Viņi snieguši savus ieteikumus un devuši padomus, iepazīstinājuši ar secinājumiem pēc eksperimentiem. Ģimene arī pēta meža dizaina un audzēto mēbeļu vēsturi, grib šo un to atkārtot no vēstures lapaspusēm. Piemēram, izaudzēt mēbeļu audzēšanas tēva Džona Krubzaka krēsla, kas audzēts no ošlapu kļavas, kopiju.

Uldis ir tas, kurš dārzā praktiski darbojas visvairāk – eksperimentē ar stādu dzīvo zariņu pišanu, to vīšanu vajadzīgajā formā un lieko zaru izgriešanu, stādu potēšanu jeb saaudzēšanu, lai iecerētā mēbele augtu tāda, kādu to iztēlojies savās domās. Taču tā, kā bija iecerēts, nesanāk. Kāpēc tā? Tapēc, ka sapratuši – sākotnējam mērķim audzēt mēbeles radušās nobīdes. “Šis būs tāds pārmaiņu gads,” iesāk Uldis. “Šopavas dosimies uz Portugāli pie audzētājiem ar 40 gadu pieredzi. Tie ir austrālieši Piters Kuks un Bekija Nortija, kuriem ir aizdomas, ka šis tomēr

nebūs īstais koks. Ceram, ka viņi parādīs, kā audzēt veiksmīgāk un ātrāk. Izrādās, ka angļiem, no kuriem ņēmām mēbeļu audzēšanas recepti, pēc ilgām eksperimentu gadiem arī nav sanācis plānotais – viņiem tirgošanai nav neviena krēsla!” atklāj Katrīna. Pašu dārzā pirmais krēsla aizmetnis joprojām aug un arī augš. “Tas ir mūsu pirmais kucēns, sagāzies šķībs... Bet būs apskatāms, lai cilvēki saprastu, ko no augoša koka var dabūt gatavu,” turpina stāstīt Katrīna.

Iespējams, šoruden, lai redzētu, kas ir sanācis, uz žāvēšanu un apstrādi ies pirmās izaudzētās lampas. “Šī nodarbe visu laiku ir eksperiments,” teic Uldis. “Intuīcija nostrādāja, un labi, ka savu lolojumu nosaucām par Meža dizaina dārzu, nevis Mēbeļu audzētavu,” teic Katrīna.

“Taču ideja nezūd. Vienkārši mēbeles mums būs otrajā plānā, jo izaudzēt mēbeli, turklāt veiksmīgi, – tā jau ir tāda augstākā pilotāža. Te viss turpināsies. No tā, kas līdz šim veiksmīgi paveikts, izaudzēts, netaisāmies atteikties, neko nerausim ārā un neiznīcināsim. Te cilvēkiem būs uzskates materiāls, ka no koka tiešām var izaudzēt mēbeles, ka tas ir iespējams. Dārzs turpinās pastāvēt, bet mēbeles neaudzēsim, vismaz tas nebūs galvenais, uz ko mērķēsim. Mēs vairāk orientēsimies uz dizaina lietām, dzīvajām koku skulptūrām, koku formēšanu – joprojām gribam rādīt to,” uzsver saimniece. “Tūristi, redzot mūsu idejas aizsākumu, var sekot līdz augšanas un dizaina attīstībai. Mēs tagad dārzā redzam savas kļūdas. Tās nevar saskatīt nakamajā dienā vai pēc mēneša, bet tikai pēc vairākiem gadiem. Uzskatu, ka nav *jāspiež* uz galaproduktu, bet uz eksperimentu. Domāt, ka nu tikai audzēsim un pārdosim, – tas neder, nevajag uz to koncentrēties. Tas, ka kādreiz tiksim pie pirmā pašu izaudzētā krēsla, būtu tāds ķirsis uz tortes – tā es to redzu. Lielākais piensums, ka varam parādīt, kas veidojas, ja strādā ar koku,” pauž Uldis.

Daina Čelža foto

IZPRAST KOKU

“Viens no iemesliem, kādēļ neiznāca tā, kā sākotnēji iecerējām, ir tas, ka šis izvēlētais koks – kārklis – laikam tomēr nav isti piemērots tādām mēbelēm. No kārkla var izaudzēt, bet ne vienmēr attiecīgo dizaina priekšmetu,” papildina dārza saimnieks. Lai turpinātu mēbeļu audzēšanas ideju, jāmeklē īstais lietaskoks, kurš būtu piemērots stabilām un izturīgām mēbelēm. Saimnieks skaidro, ka visu laiku ir jāparedz, ko koks darīs, kā augš, kurā virzienā izdomās stiept dzinumus, vai gluži pretēji, kā to mēdz darīt tieši kārklis, vari laistīt, nodrošināt visus apstākļus, bet tas ņem un nokalst! Šmiti domā, ka viņu iecerei audzēt un dot formu lielām dzīvām skulptūrām noderētu oši, kalnu kļavas, augļu koki, liepas un citi koki.

“Bet mums kļūst arvien interesantāk, un tas nekas, ka iznāk nobīdes,” priecīgi uzsver Katrīna. “Mums tā ir radošā lauksaimniecība, kur galvenais dizainers ir dārzs, mežs, daba,” viņa piebilst. “Un mēs joprojām esam vienīgie Latvijā, kas ar ko tādu nodarbojas,” lepnī teic dārza saimniece. “Vismaz neviens nav pieteicies, ka ko tādu gribētu mēģināt!” papildina Uldis.

KATRAM SAVS DZĪVAIS DEKORS

Pirms kāda laika Šmitu ģimene uzsāka formēt pītos kārklus stādus. Pērn uzrakstījuši biznesa plānu par pīto stādu audzēšanu un meistarklašu rīkošanu. Lai piesaistītu interesentus šo dārza dzīvo dekoru veidošanai, izsūtījuši savu piedāvājumu Dienvidkurzemes novadā. Interese bijusi tik liela, ka no sākotnēji paredzētajām dažām meistarklasēm tepat novadā paspējuši jau paviesoties arī attālākās Latvijas vietās – Jēkabpilī un Madonā. Pitie stādi šogad palaisti arī tirdzniecībā.

“Tas bija super! Patīk, ka ir kaut kas jauns un tieši mūsdienu! Šmitu ģimene ir baigie ma-

Pirmais mēģinājums izaudzēt no kārkla krēslu. Šo mēbeli Šmiti bija iecerējuši kā galveno produkciju. Taču kārkla īpašības šai iecerei pagaidām liek palikt otrajā plānā, jo izaudzēta mēbele ir šīs jomas augstākā pilotāža, sapratuši mūsdienu pirmie un vienīgie dabas mēbeļu audzēšanas celmlauži.

Ulda dāvana sievai Katrīnai pērnā gada Valentīndienā. Iecerēts, ka tam ir jāizaug par dārza dekoru sirds formā. Lai šis objekts jeb dzīvā skulptūra izdotos un izaugtu izvēlētajā formā, Uldis konsultējas ar zinošiem audzētājiem pasaulē.

Daina Čelža foto

lači, ka ar savu radošumu rosina arī citus domāt un ieviest kaut ko jaunu dārzu ainavās. Viņi ar savu dizaina dārzu pierāda, ka ideja, kas sākumā var šķist neticama, kļūst dzīva. Ja esam pieraduši, ka visādas trakas lietas notiek ārzemēs, tad viņi pierāda, ka arī Latvijā var radīt oriģinālu vietu ar stāstu, kas noteikti ieies vēsturē!” teic meistarklašu dalībiece Ieva.

Arī paši Šmiti ieeju dārzā jeb vārtus izveidojuši no pītajiem stādiem. Doma ir parādīt, ka ikkatrs var izaudzēt dabīgus dārza dekorus, un ir vēl papildu secinājums – šādā tehnikā dizaina lietas var izaudzēt ātrāk. “Ieliec pa vidū dārza solāro lampiņu, un ir skaisti!” bilst Katrīna.

Jau pašos dārza veidošanas pirmsākumos ģimene radījusi arī koka rotu līniju “Meža rotas”. Šogad būs jau ceturrtā kolekcija. Lai gan varētu šķist, ka nokarenie auskari trīs dažādās krāsos variācijās varētu piestāvēt vien hipijiem un citiem neklasiskā ģērbsnās stila piekritējiem, tie labi der arī pie melnas samta vakarkleitas. “Tas ir tāds blakusprodukts, ideja radās pirmajā ziemā, jo gribējās, lai atbraukušajiem tūristiem un pasākumu apmeklētājiem būtu kādi suvenīri,” atklāj saimnieki. Rotas ir ar savu stāstu – katrs zariņš ir tieši tāds, kāds audzis, tie nav pārveidoti vai speciāli locīti. ☒

Gita Gertsona foto

■ LICITA KUPČUS-APĒNA

Nekā uzspiesta, tīra patikšana!

KRISTAPS SKRODĪS ir jauns cilvēks, kurš izlēmis palikt laukos un Nīcas pagasta zemnieku saimniecībā “Birzmaļi-2” saimnieko kopā ar saviem vecākiem – Daini un Ingu Skrodiem. “Jau no bērna kājas viņš ir tajā visā iekšā, viņam te nekas nav svešs. Un man ir milzīgs prieks par viņa izvēli palikt šeit,” atzīst mamma Inga. Kristaps nesen pabijis Itālijā, kurp bija devies pieredzes apmaiņas braucienā, jo interesē jaunākās vēsmas nozarē.

– Braucu kopā ar vienu uzņēmumu apskatīt fermas. Varbūt Itālija nav mums paraugs, kā būvēt, bet tīri informācijas un ideju ziņā brauciens bija vērtīgs. Man patīk uzzināt, kā citur strādā. Esmu pabijis daudzās Latvijas fermās, apskatījis, kādas ir no jauna uzbūvētās, bet arī izbaukt ārpus Latvijas ir vērtīgi. Protams, mūsu klimata apstākļi no Itālijas atšķiras, tādēļ nevaram būtēt kā viņi, bet tur

varēja redzēt inovācijas, kādas ir ieliktas fermās.

– **Piemēram?**

– Nekur dabā nebiju redzējis tā saucamo moderno barošanas virtuvi. Darbinieki saber lopiem barību tādās kā atsevišķās piekabēs, glabātavās, un tad robots paņem, piemēram, vajadzīgo daudzumu skābsiena, *mikriņus* un visu citu un samiksē. Tālāk piebrauc cits robots, ar vagoniņiem, paņem barību

KRISTAPS SKRODĪS

- Dzimis 1996. gada 30. jūlijā.
- Mācījies Nīcas vidusskolā.
- Latvijas Lauksaimniecības akadēmijā ieguvis lauksaimniecības uzņēmuma vadītāja diplomu.
- Ģimene: vecāki Inga un Dainis Skrodi, māsa Sabīne Luce, draudzene Anete Ingeborga Skābe.
- Vaļasprieki: autosports, medības.

un dodas, kur nu jādodas. Tas bija tāds *voul*! Tas būtu tas, uz ko nākotnē gribētu iet. Bet viss, protams, maksā naudu.

– **Vai tu brauc, mācies, skaties domājot, ko ieviest savā saimniecībā?**

– Domas mums ir bijušas dažādas. Nākotnē jau kādā brīdī gribēsies attīstību, modernākas iekārtas, bet šobrīd nozare ir nestabila, te augšā, te lejā. Neslēpšu, ir bail kaut ko uzņemties. Šobrīd strādājam tā, kā esam strādājuši iepriekš, bet nākotnē, protams, gribas modernizēt, lai darbiniekiem būtu vieglāk, lai pašiem būtu efektīvāk strādāt un lai lopiem būtu labāki apstākļi.

– **Kādas patlaban ir lielākās problēmas nozarē?**

– Globāli skatoties, mūs ļoti ietekmē laikapstākļi. Tur gan neko nevaram darīt. Katrs gads ir citādāks, bet ar to mēs rēķināties. Trakākais ir nekonkrētība par piena cenu. Kad bijām pie itāļiem,

Foto no personīgā arhīva

Kad Kristaps bija mazs, lielākie prieki bija sēdēt blakus kādam traktorā. “Nesen atradu bērnības mīļāko rotaļlietu – albumu ar mūsu saimniecībā safotografētiem traktoriem. Šķiet, ka esmu to skatījis miljons reižu. Tas man bija visur līdzī.”

pajautājām, cik piens maksā pie viņiem. Sakāpa kamols kaklā, dzirdot atbildi. Starpība ir divdesmit centu. Tā ir ļoti liela summa mēnesī, gadā vispār. Mums ar tirgu iet grūti. Cenas kāpj lēnām, bet krit strauji. Ja mums būtu konkrētība, zinātu piena cenu pusgadu uz priekšu, tad varētu par kaut ko runāt. Arī ar bankām. Pieļauju, ka šobrīd bankas uz mums skatās “šķībi”, jo redz, kāda ir situācija lauksaimniecībā kopumā.

– **Viegli nav, bet šajā nozarē esi.**

– Jau skolas gados, cik varēju, tik saimniecībā palīdzēju. Arī studijas augstskolā izdevās veiksmīgi apvienot ar darbu. Jelgavā mācījos neklātienē. Liels ieguvums ir cilvēki, ar kuriem studiju laikā iepazinos un uzturu kontaktus joprojām. Man ir, kam pavaicāt viedokli. Patiesībā visu laiku ir kaut kas jauns, visu laiku notiek kaut kāda attīstība gan pie mums pašiem, gan pasaulē – mainās tehnika, metodes utt. Un rodas *baigais* azarts. Lauksaimniekam ir jābūt azartiskam un jāmīl darbs, ko dara. Ja tā nav, tad nav jēgas.

– **Bieži vien tie, kas no bērnības auguši laukos, darījuši lauku darbus, aizmūk no šīs vides, jo vienkārši viss ir līdz kaklam.**

– Jā, tā ir. Es zinu daudzas saimniecības, kuras jaunie negrib pārņemt. Piena lopkopība atbaida, jo tas ir smags darbs, kas dod salīdzinoši mazu ieguvumu. Jaunie redz, ka ar graudiem var nopelnīt vairāk, un izvēlas graudkopību. Piena cenas nav adekvātas visā Baltijā. Pabraukājot pa Eiropu, redzams, ka poļiem viss notiek, itāļiem viss notiek.

Bet viņi tāpat protestē. Kad mēs to darām, mūs uzskata par muļķiem.

– **Cik daudz lauksaimniecība interesē tevi pašu, un cik daudz tā ir atbildība pret vecākiem, vecvecākiem?**

– Es te esmu uzaudzis, traktori un viss pārējais man patīk. Citu domu man nemaz nebija. Atstāt novārtā vecāku un vecvecāku radīto būtu grēks.

Gita Gertsona foto

Saimniecībā ir trīs galvenās darbības nozares – piena lopkopība, gaļas lopu audzēšana un graudkopība. No pašu saražotā piena top arī siers.

Foto no personīgā arhīvā

Kopā ar draudzeni Aneti Ingeborgu.

Braucot rallijā ar draugu Mārtiņu Sesku.

Tētis ar lauksaimniecību sāka nodarboties 1989. gadā, bet vietā, kur tagad atrodas “Birzmaļu-2” ferma, mana ģimene nonāca 1995. gadā. Tētis sākumā pārņēma pusi kolhoza fermas, vēlāk visu. No 1995. gada saimniecība lēniem soļiem ir attīstījusies un augusi. Man neviens nekad neko nav uzspiedis. Es pats vēlos te būt un turpināt. Kad studējot pirmo semestri padzīvoju Jelgavā, sapratu, ka pilsētā nekad nedzīvošu. Es daudz labāk jutos laukos.

– **Kāda ir tava loma “Bizmaļos-2”?**

– Par fermu galvenokārt atbild mamma, bet tētis ir vadītājs, viņam pieder galavārds visos lielajos lēmumos. Es domāju, ka esmu labā roka, palīdzu visur, kur vajag. Manā pārziņā vairāk ir agronomija, tur iesaistos, komunicēju ar agronomiem, domājam, ko likt uz laukiem, kā audzēt. Pats daudz braucu ar traktoru, uz lauka esmu kopā ar citiem darbiniekiem, arī komunikācija vedas labāk, ja strādājam kopā. Mēs faktiski visi esam kā viena liela komanda. Cits citam palīdzam, cits citu papildinām.

– **Un tevi, jaunu puisi, arī klausā?**

– Principā jau visus lēmumus ar tēti un mammu izrunājam, pirms sākam ko darīt. Ir, protams, man jaunas idejas, bet tās tāpat ar tēti pārrunājam, jo viņa pieredze ir daudz lielāka. Arī ar darbiniekiem lietas izrunājam, paprasām viņu viedokli, sazimējam plusus un minusus, ko vispār saka, vai to var izdarīt vai ne. Lēmumi tiek pieņemti, saliekot galvas kopā.

– **Pastāsti vairāk par saimniecību!**

– Pati galvenā mums ir piena lopkopība, bet, tā kā visus buļļus atstājam sev, tad ir arī gaļas nozare. Un vēl ir graudkopība. Līdz ar to sanāk, ka balstāmies uz trim nozarēm. Ir gadi, kad visas iet labi, bet ir bijuši arī tādi, kad kādai nozarei iet grūtāk. Tad ar abām pārējām tā ir jāpastutē.

– **Vai vecāki tevi ieaudzinājuši atbildību, mīlestību pret darbu?**

– Viennozīmīgi, jā. Esmu audzināts atbildīgi izturēties pret visu, ko daru, arī pret lauksaimniecības tehniku. Cenšamies to uzturēt labā kārtībā, un tas ir no tēta, jo viņš ir riktīgs pedants. Pirms sezonas visas vecās tehnikas vienības sakrāsojam, jo pie mums visam, tai skaitā arī kabīnēm, jābūt tīrām, smukām. Traktorā bieži vien pavadu ļoti daudz stundu, un gribas, lai tur iekšā nav putekļu, lai ir labi apstākļi. Un tāpat gribas, lai tā ir arī fermā, tāpēc jādomā par modernizēšanu.

– **Jauniešiem patīk izklaides, ballītes. Kā ir ar tevi?**

– Man tas nav primārais. Esmu atiecībā jau ilgus gadus, ar draudzeni dzīvojam Nīcā. Viņa manu darba grafiku ir pieņēmusi. Pavasara sākumā, vasaras vidū vai rudenī es neko neieplānoju, nedomāju par ceļojumiem vai ko tamlīdzīgu, jo ir jāstrādā. Ziemā pa kādu brīdi var aizbraukt kaut kur atpūsties. To, protams, vajag, bet nav tā, ka es pārdzīvotu par to, ka nevaru, piemēram, vasarā pasauloties. Darbs ir jāpadara, un tad var atpūsties.

– **Zinu, ka tava aizraušanās ir autosports.**

– Jā, autosports kaut kā mani ir ievīlīcis. Tētis taja ir liels fanāts. Vidusskolas laikā braucu ar *močiem*. Kad man vēl nebija tiesību, piedalījos autosprintos. Vēlāk – rallijs. Pienāca brīdis, kad bija jāizlemj, vai nu braukt sacensībās jau nopietnā līmenī, vai likt punktu. Sapratu, ka jāliekas mierā, jāmacās un jāstrādā. Ja dzīve dos iespēju, gan atkal kaut kad pabraukšu. Visi jau smejas, ka no autosporta eju prom jau kādas 20–30 reizes, bet visu laiku atgriežos. Sāku braukt kā stūrmanis blakus Mikam Ķenavam. Mārtiņš Sesks ar savu profesionālo karjeru arī visu laiku pavēl. Man tas viss patīk. Nopērku kādu mašīnu, pasportoju, pabraucu rallijos... Domāju, ka autosports tā arī paliks visu mūžu man pie sāniem. Bet ir forši kādā brīdī atslēgties no lauksaimniecības.

– **Vai sporta auto tev ir?**

– Bija, bet atkal pārdevu. Es nopērku, tad saprotu, cik tas viss ir dārgi, un kādu brīdi *atmetos*. Pēdējos gadus biju stūrmanis. Man ir vajadzīgais ekipējums, somā vienmēr stāv salikts. Ja vajag, es izpalīdzu. Bet es nesēžu blakus kuram katram, es uzticos tikai diviem cilvēkiem – jau minētajiem Mikam Ķenavam un Mārtiņam Seskam. Mārtiņam treniņos esmu pasēdējis blakus, bet ar Miku *uzbraucām* mazliet nopietnāk. Lai to darītu profesionāli, ir vajadzīgs daudz līdzekļu un daudz brīva laika. Vēl visu laiku jātrenējas. Man tas ir tikai hobijs. ☒

■ DŽŪLIJA LOTE LAPKA

Jaunās medicīnes lauku putekļu nebīstas

Novadā šobrīd novērojama paaudžu maiņa medicīnas jomā. Vairāki ļaužu iemīļoti un iecienīti dakteri dodas pelnītā atpūtā, taču pirms tam viņiem vēl ir svarīgs uzdevums – jāatrod vietā prasmīgs aizvietotājs. Tāpēc jo īpašs prieks par jaunajām medicīnas speciālistēm, kas, strādājot Dienvidkurzemes novadā, sākušas krāt savu pacientu mīlestības kapitālu.

PILSĒTAS BURZMA NEVILINA

ZANE LUCĀNE mūspusē dzīvo vien nepilnu pusgadu. Viņa dzimusi Vidzemē, Ergļu pusē. Pēc Madonas Valsts ģimnazijas absolvēšanas Zane devās uz Rīgu, kur Rīgas Stradiņa universitātē (RSU) studēja medicīnu, turklāt studijas turpinās, lai iegūtu arī doktora grādu.

“Bērībā skaidri nezināju, ka gribēšu strādāt medicīnā, bet jau skolas laikā mani visvairāk ieinteresēja ar dabaszinātnēm saistītie priekšmeti – bioloģija, ķīmija. Un tad, kad bija jāizvēlas, ko studēt, nolēmu, ka medicīna būs vispraktiskākā nozare,” stāsta daktere.

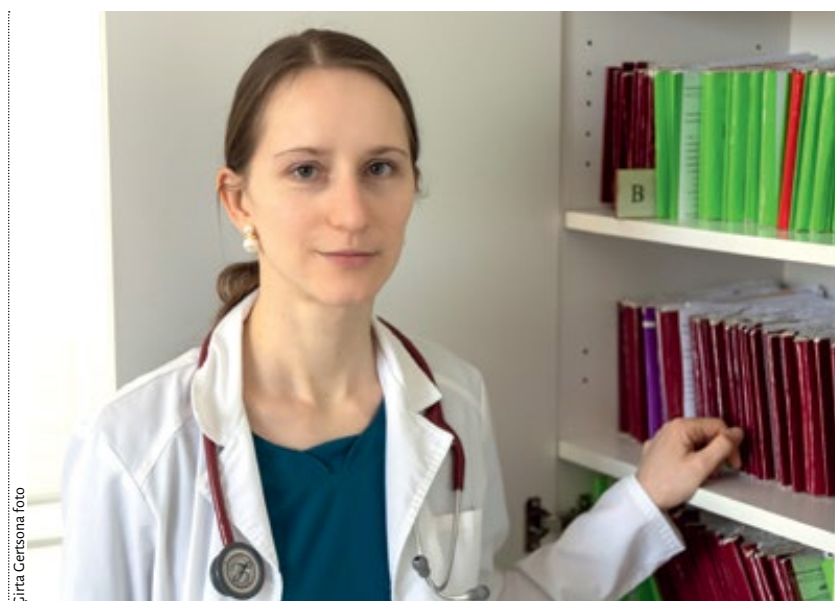
Karjeras sākumā pastrādājusi Nacionālajos bruņotajos spēkos. “Neesmu militārā ārstē un pat isti neatceros, kā tur nonācu,” viņa smaidot saka. Tas nav bijis sapņu darbs, jo birokrātijas bijis krietni vairāk nekā ģimenes ārsta praksē.

Uz Dienvidkurzemes novadu viņu atvilinājis dzīvesbiedrs, kurš sācis strādāt Liepājas Reģionālajā slimnīcā. “Nebiju gaidījusi, ka kaut kad strādāšu šeit, lai gan vienu zināju skaidri – gribu strādāt reģionā, nevis Rīgā. Un kāpēc gan lai tā nebūtu Dienvidkurzeme?”

Novads piesaistījis ar to, ka te ir lielāks miers – mazāk steigas un mierīgāks dzīves ritms. “Kad studēju rezidentūras 3. kursā, strādāju pie dakteres, kurai bija prakse reģionā. Tad arī parādījās tāds klusais sapnītis, ka kaut kad varētu izveidot ģimenes ārsta praksi laukos. Nu tas sapnītis ir piepildījies,” pauž Z. Lucāne.

Brīvajā laikā jaunā daktere turpina iepazīt un izzināt gan Grobiņu, gan Liepāju. “Mums ar dzīvesbiedru brīvdienās patīk braukt ar velosipēdiem. Nekur tālu nebraucām, sakām, ka tepat pa rajonu. Un nu jau mūsu trīsgadīgais dēls uzaicina: “Nu, pabrauksim pa rajonu?”,” viņa pastāsta.

Ja diena bijusi saspringta, spriedzi daktere noņem adot. Citām nodarbēm vai hobijiem laika neatliek. Tiesa, vēl labprāt viņa dodas pastaigās

Gita Cersona foto

gar jūru vai pa Jūrmalas parku, jo tādas ekstrās viņai iepriekš nebija. Tas ir jauks bonuss, dzīvojot piekrastē.

Z. Lucāne uzskata, ka gan pašai, gan viņas pacientiem ļoti svarīgs ir kustīgs dzīvesveids. “Esmu interesējusies, vai Grobiņā ir pieejamas vingrošanas vai fizioterapijas nodarbības. Tas ir ļoti būtiski. Gribu cilvēkiem piedāvāt veselīga dzīvesveida iespējas tepat uz vietas – gan uztura ieteikumus, gan fizisko aktivitāšu nodarbības pie speciālistiem,” apņēmīgi saka medicīne.

Savus pacientus Z. Lucāne vēl joprojām iepazīst. “Ja kāds grib kādas zāles, tad saku, lai noteikti atnāk pie manis, jo gribu savus pacientus vismaz apskatīt. Visi, kuri līdz šim šeit bijuši, ir ļoti jauki,” viņa norāda un piebilst, ka tie, kas bijuši bažīgi par viņu kā jauno ģimenes ārsti, ir paguvuši pārreģistrēties pie kāda cita ārsta, pirms viņa praksi pārņēma.

Zane Lucāne vēl dzīvo Liepājā, uz kurieni pārvācās pērn, taču pašvaldība plāno ģimenes ārstē piešķirt dzīvokli tuvāk jaunajai darbavietai. “Nu jau ar Liepāju un Grobiņu esmu apradusi, bet no sākuma bija grūti, jo es te nevienu nepazīnu. Tagad jau ir labāk!” saka daktere.

NĀK APSKATĪT, KĀ VIETĒJĀ MEITENE IZAUGUSI

KRISTA OŠENIECE ir dunicniece, kura pirms mazliet vairāk nekā gada pārņēma ģimenes ārstes Vijas Stepanovas praksi gan Liepājā, gan Sīkšņos. “Ja pati no turienes nenāktu, tad par darbu tur nemaz nebūtu iedomājusies, un maz ticams, ka daktere V. Stepanova to būtu man piedāvājusi,” atzīst jaunā mediķe.

“Īstenībā tās pirmās domas par medicīnu bija jau pamatskolā, un man šķiet, ka uz to mudināja arī vecāki,” saka daktere. Viss gan nemaz nebija tik rožaini, kā varētu šķist, un pēc pirmā studiju gada viņa paņēma nelielu pauzi un pastrādāja aptiekā. “Es to nenožēloju, jo daudz ko uzzināju par medikamentiem,” par savu izvēli saka ģimenes ārste. Šo laiku izmantojusi arī tam, lai saprastu, kuru specialitāti izvēlēties, jo svārstījies starp neiroloģiju un ģimenes medicīnu.

“Daktere Vija Stepanova bija mana ģimenes ārste. Uzzinājusi, ko es mācos, viņa teica, ka, studijas pabeidzot, varēšu iet viņas vietā. Tā arī notika,” sarunu atminas K. Ošeniece. Pamatdarbs viņai ir Liepājā, jo, kad vēl bijusi rezidentūrā, saņēmusi Liepājas domes stipendiju. “Uz Duniku braucu tikai piektdienās, bet vietējie ir pieraduši pie tādas sistēmas. Pagaidām neredzam nekādas izteiktas problēmas, kuru dēļ man vajadzētu tur būt biežāk, tāpēc tā arī turpināsim strādāt,” pauž daktere.

Salīdzinot savus pacientus Liepājā un Dunikā, K. Ošeniece saka: “Dunikas cilvēki ir, nevar gluži teikt, pieticīgāki, bet varbūt izturīgāki. Viņi vairāk cenšas tikt galā paši.” Liepājnieki visbiežāk jau zina, ko vēlas, un dakterei nākas vien viņus pavirzīt uz pareizo ceļu. Laukos cilvēki pieraduši paši tikt galā ar savām problēmām, tāpēc ģimenes ārstei nākoties kādu pie sevis pat izsaukt.

Ar pretestību no Dunikas ļaudīm viņa nav saskārusies, tieši otrādi – sākumā daudzi nākuši uz kabinetu, lai vienkārši paskatītos, kā izaugusi viņiem kādreiz zināmā Krista. Liepāskas grūtības bijušas Liepājas praksē, kur iesākumā nespējusi ar visiem pacientiem atrast kopīgu valodu. “Daktere Stepanova vienmēr ir bijusi ļoti atsaucīga, es varbūt šķītu stingrāka,” neslēpj jaunā ģimenes ārste. K. Ošeniece jau vairākus gadus strādā par do-

Egona Zivertā foto

Šobrīd Kristai Ošeniecei ir vairāk nekā 1800 pacientu, no kuriem daļa ir ārzemnieki. “Mēs jau ar kolēģiem smejamies, ka man ir internacionāla prakse. Man ir pacienti no Izraēlas, Vjetnamas, ASV, Baltkrievijas, Krievijas un Lietuvas. Komunikācija ir interesanta, jo īpaši ar vjetnamieti. Viņš cenšas runāt latviski un daudz ko arī saprot, bet, ja kaut kas aizķeras, tad paskaidroju angļiski,” par savu neparasto ikdienu pastāsta mediķe.

cētāju RSU Liepājas filiālē. Viņasprāt, mācot medicīnas studentus, arī pašai sanāk regulāri atsvaidzināt zināšanas. “Noteikti nevar pārnest, ja līdz galam kāds tomēr neiztur. Protais, no malas jau izskatās skaisti – savs kabinets, savs baltais halāts, savs stetoskops. Bet daudzi ar grūtībām saskaras jau prakses laikā: kāds saprot, ka paliek slikti, redzot brūces, kāds vienkārši saprot, ka tas nav priekš viņa,” ģimenes ārste norāda, cik ļoti svarīgi ir tas, lai mediķa darbs patiešām patiktu.

Viņa labprāt apmeklē arī starptautiskus seminārus, jo no citu valstu kolēģiem var uzzināt informāciju par jaunākajām ārstniecības metodēm. “Ja agrāk vēl nedaudz šaubījos par savu izvēli, tad tagad nevaru iztēloties, ka darītu ko citu. Man gribas domāt, ka esmu pareizajā vietā. Ceru, ka tā domā arī mani pacienti,” pauž daktere.

NEGRIB IEKRIST IKDIENAS RUTĪNĀ

Egona Zivertā foto

To, ka labprāt kļūtu par fizioterapeiti, Lina Heinacka-Jansone sapratusi jau vidusskolas laikā. Kad bija jāizvēlas studiju programma, fizioterapija kā atsevišķs novirziens bijis salīdzinoši jauns. Bet, tā kā viņai paveicās gan bioloģija, gan sports, tad fizioterapija, kur abas intereses apvienotas, šķitusi vispiemērotākā.

Fizioterapeite LĪNA HEINACKA-JANSONE savā profesijā strādā jau 13 gadus. Pati būdama grobiņniece, viņa arī privātpraksi atvēra Grobiņas Sporta centrā, kur vada gan individuālās, gan grupu nodarbības.

“Sākot ar janvāri, es reizi nedēļā braucu uz Priekules slimnīcu, kur pieņemtu vietējos iedzīvotājus. Tas man ir jaunums, bet man tur ļoti labi patīk,” stāsta fizioterapeite. Arī pieprasījums pēc viņas sniegtajiem pakalpojumiem ir, jo darbdienās pieraksts pilns. “Tas ir labi, ka varu nodrošināt šo pakalpojumu pēc iespējas tuvāk cilvēku dzīvesvietai,” viņa pauž. Lina dodas arī mājās vizītēs pie saviem pacientiem, jo uzskata, ka jāpalīdz visiem, kam tas nepieciešams.

Pie savas privātprakses L. Heinacka-Jansone nonākusi, viņasprāt, pavisam loģisku notikumu secībā. Pabeigusi RSU un ieguvusi gan bakalaura, gan maģistra grādu veselības aprūpē, viņa divus gadus nostrādāja Rīgā. “Tur man bija ļoti labs darbs. Es strādāju pie savām patsniedzējām un daudz ko turpināju apgūt, kā arī varēju iemēģināt praktisko fizioterapiju. Bet es jau tad sapratu, ka Rīgā negribu palikt,” stāsta Lina. Kurzemes puse viņai tomēr esot mīlāka.

L. Heinacka-Jansone atgrieziesies un sākusī strādāt Liepājas Reģionālajā slimnīcā par fizioterapeiti. “Tur es diezgan ātri sasniedzu savas virsotnes. Man vairs īsti nebija, kur augt. Biju galvenā fizioterapeite un daļēji pildīju arī virsmācības pienākumus.” Darbu slimnīcā

viņa apvienojusi ar grupu nodarbību vadīšanu Grobiņā. Kad sapratusi, ka grib fokusēties tikai uz fizioterapiju, darbu slimnīcā pametusi.

Speciāliste vada arī individuālās un grupu nodarbības nūjošanā un piedalās dažādos novada pasākumos. “Pagājušā gada pavasarī un rudenī novada pilsētās vadīju nodarbības senioru grupām, arī bērniem bērnu darbos. Labprāt tādām aktivitātēm piekristu, jo man nepatīk rutīna. Pāiet divi trīs gadi, un atkal gribas kaut ko pamainīt. Tagad esmu tajā dzīves posmā, kad piekristu dažādiem projektiem, ja tas atbilst maniem standartiem,” nopietni pauž Lina.

Tagad L. Heinacka-Jansone savu darbu apjomu ir samazinājusi. Viņa to sauc par robežu novilkšanu, jo laiks ir jāatvēl arī savai veselībai un pilnveidei. Viņa labprāt pati nodarbojas ar sportu un vingrošanu. “Eju vingrot pie kolēģiem, jo ne vienmēr pašai izdodas sevi disciplinēt. Brīvajā laikā nūjoju,” stāsta fizioterapeite.

Grobiņniece brīvo laiku izmanto arī radošām nodarbēm. “Kad biju bērna kopšanas atvaļinājumā, atklāju ģipša dekoru veidošanu. Iesāku arī bāreljefu, kur mālā iespiež augus un tad formu piepilda ar ģipsi. Tad iznāk tāds 3D auga veidojums, skaists dekors.” Kad laukā vēl nav ziedu un augu, viņa veido skulptūras un vāzes. Šai nodarbei izveidojusi atsevišķu kontu sociālajā tīklā “Instagram” *imperfect__deco*, kur ar prieku izrāda savus darbus. ☒

Aizputes klostera pazemes ejas noslēpumi

No paaudzes uz paaudzi ceļo stāsti par Aizputes franciskāņu ordeņa klosteri, kas darbojies pirms aptuveni 500 gadiem. Daļa aizputnieku tic, ka no klostera vedušas vairākas slepenas pazemes ejas, kas līkumoja zem Tebras upes gultnes uz baznīcu un uz Livonijas bruņinieku ordeņa pili, pa kurām ordeņa brāļi devušies pie mūķenēm. Vai tādas patiešām eksistējušas, varētu atbildēt pēc nopietniem arheoloģiskiem pētījumiem, tāpēc šoreiz vairāk ielūkosimies teikās un nostāstos, kas dzīvi tautas iztēlē.

NO VARENĪBAS LĪDZ SABRUKUMAM

No dažādiem laikiem *salīmētā* ēka mūsdienās ir valsts aizsargājams kultūras piemineklis ar nosaukumu – Aizputes Klosteres muižas viduslaiku mūra paliekas. Tas atrodas pie Aizputes pilsētas un Lažas pagasta robežas, Kuldīgas ielas galā, bet, vai no klostera tiešām reiz vedusi pazemes eja, skaidrības nav.

Senajā periodikā pavīd, ka viduslaikos Aizputē (tolaik *Hasenpoth*) aptuveni 80 gadus darbojies franciskāņu sieviešu ordeņa klosteris, savukārt citos avotos – ka tas bijis franciskāņu mūku vīriešu klosteris.

Aizputē franciskāņu klosteris dibināts ap 1484. gadu. 16. gs. sākumā Eiropā strauji izplatījās reformācijas kustība. 1524. gadā, cīnoties par kristīgās baznīcas pārveidošanu, Livonijas teritorijā sākās katoļu baznīcu un klosteru demolešana. Tā saucamo “svētbilžu grautiņu” laikā aizgāja bojā daudz vērtīgu mākslas priekšmetu. Arī Aizputes klosteris 1523. gadā cieta ugunsgrēkā. No franciskāņu klosteriem bija paglābtas vien dažas grāmatas, kas kļuva par pamatu Rīgas Doma bibliotēkai. (Tās šobrīd glabājas Latvijas Nacionālās bibliotēkas Reto grāmatu un rokrakstu nodaļā.) Aizputē iesakņojās luterānisms, un ap 1558. gadu Aizputes klostera pastāvēšana beidzās.

Ceļā uz noslēpumaino pazemes eju.

Pašlaik pagrabā aiz kultūrslēņa barikādēm redzama tikko jaušama akmens velve, kas vedina domāt par pazemes eju. Blakus esot sena koka pārsedze, arī dažādi laikmeta uzslāņojumi, iespējams, padomju laika betonējumi. Eja ir aizmūrēta un aizbērtā, un centieni tai piekļūt ir bīstami. Paldies par atbalstu attēla tapšanā SIA “Aizputes nami”.

Teika vēsta, ka reiz kāda barga klostera priekšniece, uzzinot par apkaunojošajām pazemes vizītēm, pavēlējusi eju aizmūrēt. Mūķenes esot tik gauži raudājušas, ka no viņu asarām radies avotiņš, kas no kraujas ietek Tebrā. Vēl šobaltdien avotiņa ūdens spirdzina aizputniekus.

ROMANTIZĒTĀS PAZEMES KAISLĪBAS

Kurzemnieks, vācbaltiešu jurists, izdevējs un rakstnieks Ulrihs Hermanis Heinrihs Gustavs brīvkungs fon Šlipenbahs (1774–1826) 1809. gadā izlaidis ceļojumu aprakstu krājumu vācu valodā “Gleznaini ceļojumi pa Kurzemi”. Pērn to latviešu valodā izdeva starpnozaru mākslas grupa “Serde”. Šlipenbahu var uzskatīt par pirmo pašreizējā Dienvidkurzemes novada novadpētnieku.

Aprakstot Aizputi, autors sekojis pazemes ejai pa virszemi un izdomājis, ka uz ejas esamību norāda vairākās vietās iegrimusi zeme. Autors redzējis, ka no senā klostera saglabājušies vien daži mūra gabali, bet no turienes pavēries “krāšņs skats uz pili, kā arī uz skaistiem kokiem, diķiem un atsevišķām mājām rotātu ieleju”. No vīriešu apdzīvotās pils tuvuma autors secinājis, ka klosterī dzīvojošās mūķenes “savu mierinājumu saņēmušas nevis no debesīm, bet no pazemes”.

Celtniecības arheologs Juris Zviedrāns uzskata, ka nav pamatojuma domāt par pazemes ejas eksistenci. Viņš Šlipenbaha ceļojumu aprakstus raksturo kā tēlainus, daudzviet mākslinieciski pārspīlētos, ar dažkārt neprecīzi sniegtu vēsturisko informāciju. 19. gs. vācu romantisma laikmetam ir raksturīgi viduslaiku pasauli skatīt idilliskās noskaņās, tādējādi cilvēki senatnes izdomājumus jūsmīgi vēlas pieņemt par vēsturisku īstenību.

IEDVESMA LITERĀTIEM

Noslēpumaino pazemes eju motīvi vienmēr raisījuši cilvēku iztēli. Tas jūtams, piemēram, vēsturisko romānu rakstnieka Jēkaba Janševska daiļdarbos.

Rakstnieks Māris Rungulis 80. gados uzrakstīja garstāstu “Ilmārs”, kuram iedvesmu smēlās no Aizputes bruņinieku ordeņa pils un leģendas par pazemes eju. Kāds žurnālists M. Rungulim esot stāstījis, ka bērnībā lidis šajā ejā.

“Es viņu apskaudu, un 70. gadu sākumā, kad strādāju Liepājas muzejā, pamatīgi izstaiģāju pili, tās pagalmu, pirms to bija pametuši cilvēki un tā daļēji nodega. Vairākkārt lidu arī pils unikālajos pagrabos, kuru krustu velves bija mūrētas no maziem, dzelteniem māla ķieģelišiem. Tātad pēc leģendas, tieši no šiem pagrabiem bruņinieki pa pazemes eju devušies pie klostera māsām. Tā vismaz domāja Jēkabs Janševskis, rakstot “Mežvidus ļaudis”. Bet es ejas sākumu, atšķirībā no sava stāsta varoņa Ilmāra, protams, neatradu,” puda M. Rungulis, kurš vizuāla iespaida gūšanai bija spiests doties uz Riežupes alām.

Aizputniece Dzidra Pavlova, kas 91 gada vecumā izdevusi savu pirmo dzejoļu grāmatu, ar stingru pārliecību apgalvo: “Tā nav nekāda anekdote, bet dzīves patiesība! To eju uz klosteri bruņinieki izrakuši.” Dzidrai kāds kungs stāstījis, ka bērnībā, puika būdams, pa pazemes eju tālu aizlidis, bet tad sabijies un griezies atpakaļ. Viņš teicis, ka tur leja ir daudz eju.

Sanitas Dejuss foto

Dzidras kundzei par to tapušas dzejas rindas:

*Pie pilsētas kājām met likumus upe,
Tā rītausmā mieru un klusumu dves.
Tās straume tā lēnītēm plūst uz priekšu,
Kā spoguļi ilgi tur lūkoties var.*

*Tur atspīd mūri no pils sensenās,
Ar burvībām savām no bruņinieku cilts.
Kā spoguļi lūkojas ziedošas ievas,
Lai saprastu, kur aiziet pazemes ceļš.*

*Mums senči stāsta – zem upes ir eja,
Zem ziedošiem krastiem uz priekšu tā vijas
Un izbeidzas tur, kur pilsēta sākas,
Kur upe sāk straujāk uz priekšu plūst.*

Aizputes Tūrisma
informācijas centra
vadītāja Signe Pucena
rāda, kur pie baznīcas
varētu būt bijusi
pazemes eja.

AIZPUTNIEKU DOMAS DALĀS

Aprunājoties ar Aizputē dzīvojošiem ļaudīm, izgaismojās dažādi viedokļi.

Pilsmuižas kroga tagadējais saimnieks, atpūtas vietas “Lapka Hemp” vadītājs Artūrs Lapka uzskata: “Pat ja neviens ejas nav īsti redzējis un to pastāvēšana liekas nereaļa, es ticu, ka tādas ejas iespējamās kā atkāpšanās ceļš. No kaut kurienes taču ir jāaug šī stāsta kājām!” Reiz kāds kungs viņam teicis, ka no pils arī uz viņa krogu vedusi pazemes eja. A. Lapka izstaigājis un izskatījis kroga pagrabu, tomēr pagaidām norādes uz aizmūrētu eju nav atradis.

1845. gadā Kurzemes Literatūras un mākslas biedrības izdevumā minēts kāda bioloģijas doktora pieņēmums, ka tieši Aizputes klostera mūki ievēduši vīngliemežus Kurzemē, kur tie audzēti un pavairoti īpašos dārzos. Pakāpeniski tie pasprukuši savvaļā, kļūdami par Latvijas faunas sastāvdaļu.

Lai skrietu pa garo, tumšo, slapjo pazemi, vajag īpaši lielu dūšu. Varbūt tas izdevās, pateicoties mūku Lieldienu gavēņa maltītei – vīngliemežim, ko uzskata par spēcīgu seksuālas tieksmes rosinātāju? Bet varbūt jau tad mūķenes zināja, ka vīngliemeža gļotu maskas padara sejas ādu gludu un samtainu?

Sanitas Dejuss foto

Mūsdienās Aizputes
Klosteres muižas
viduslaiku mūra
paliekas ir valsts
aizsargājams kultūras
pieminekļis.

Pagrabā var novērot dažādu
laikmetu mūrējumus.

Mūra paliekas liecina,
ka klostera ēka
senlaikos bijusi daudz
plašāka.

Starp stāviem koka dzēga satrupējusi, daļēji izkritusi,” atzīmēts inspektora ziņojumā.

Pašlaik tur dzīvo kāda sieviete, kas atzina, ka visi kaimiņi ir apmiruši. Pagrabā esot aizmūrēta kāda eja, bet neviens nav uzdrošinājies atlauzt to vaļā, “ja nu tur iemūrēta mūķene un iznāks ārā kāda slikta gāze”. Pašai iemītniecei šeit dzīvot nepatīk, jo lielie akmeņi sienās dod aukstuma un mikluma sajūtu.

“Vai domājat, ka zem Rīgas nav otra Rīga? Tad kāpēc zem Aizputes lai nebūtu otra Aizpute?!” – par pazemes eju uzrunāts, dedzīgi noteica kāds aizputnieks.

Iespējams, lielāku skaidrību varētu ieviest kāds no Latvijas Universitātes jaunažiem vēsturniekiem, ar ģeoskeneri izpētot zemes dziļes noteiktās vietās.

Taču, visticamāk, pazemes noslēpums vēlas palikt līdz galam neatklāts, krāšņi papildinot Aizputes vietu stāstu buķeti un aicinot labāk iepazīt dzimto zemi. ☒

Aizputes Tūrisma informācijas centra vadītāja Signe Pucena domā, ka pazemes izeja no pagrabā piekalnē varēja noderēt, ja ienaidnieki aplenktu ēku. Tad laudis no pils, klostera vai baznīcas tiktu drošībā.

Varis Sants arī zinot, kā pats saka, šo “divdomīgo stāstu” par bruņinieku pazemes viesošanos pie mūķenēm. Bērniībā esot gājis meklēt šo eju. “Man kā inženierim būtu saprotami, ja ejas būtu kalnos, kur ir dolomīts un granīts, bet ne mālainā augsnē un vēl zem upes. Tas ir absolūti neiespējami!”

Arhitekts Gunārs Erdmanis 1989. gadā grāmatā “Kurzemes viduslaiku pils” sīki aprakstījis Aizputes ordeņa pili no būvniecības viedokļa, taču arī tur nav ne vārda par pazemes ejām.

Kāds no klostera netālu dzīvojošs kungs, kurš sevi raksturoja kā reliģiozu cilvēku, bija aizkaitināts. “Šie izdomātie pekstiņi rāda, cik garīgi netīra un kompleksaina ir mūsu sabiedrība. Labāk, lai katrs cīnās ar žurkām un atkritumiem savā pagalmā, nevis fantazē par nogribējušām mūķenēm pazemē.”

PIRMS 22 GADIEM UN PAŠLAIK

2002. gadā Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija apsekoja Aizputes Klosteres muižas viduslaiku mūra paliekas, kas tolaik piederēja Lažas pagasta pašvaldībai. Tolaik ēku apdzīvoja piecas ģimenes. Ēka neesot remontēta vismaz 30 gadus, un tās fasādes stāvoklis vērtējams kā slikts. “Viss nekopts, tek jumts.

VAIRĀK LASIET:

- Ulrihs Brīvkungs fon Šlipenbahs “Gleznaīni ceļojumi pa Kurzemi”, Starpnozaru mākslas grupa “Serde”, 2023;
- Aizputes muzeja interneta vietne aizputesmuzejs.lv;
- Kultūras mantojuma informācijas centra materiāli.

■ SANIJA BĒRZIŅA

Pacelties gaisā, stingri stāvēt uz zemes

Sākoties siltajam laikam, gaisā lidos ne tikai knauši, bet arī droni, kas tagad ienākuši mūsu ikdienā. Tos izmanto, gan lai filmētu iespaidīgus skatus no putna lidojuma augstumiem, gan lai sekotu līdzī labības briešanai uz lauka un uzmērītu zemi būvniecībā, kā arī veiktu uzdevumus valsts aizsardzībā un citur. Turklāt ir arī atsevišķa dronu sporta disciplīna, kurā sevi labi parādījuši latvieši. Grobiņniece Karīna Limora ar komandas biedriem pasaules čempionātā dronu sportā pērn ierindojās piektajā vietā, bet raķešu modelismā gan Karīna, gan Latvijas komanda ieguva zeltu.

FIZIKA UN MATEMĀTIKA NAV NEDERĪGAS

Pirmā saskarsme ar šo tehnisko nozari K. Limorai bija 2015. gadā, kad viens no Liepājas Bērnu un jaunatnes centra (LBJC) skolotājiem viņu uzaicināja tiesāt raķešu modelisma sacensības. “Es aizbraucu, bet vispār neko nezināju, kas ir raķešu modelisms,” saka Karīna. Viņa teic, ka grūti izstāstīt, kas tas īsti ir, bet īsumā – “no kompozītmateriāla veidots raķetes modelis”, kuru gatavo pēc noteikumiem, kuros iekļauti dažādi raķešu nosēšanās veidi. Pēc sacensību tiesāšanas Karīnai radās interese par šo nodarbošanos, tāpēc gāja pie tā paša LBJC skolotāja pulciņā to apgūt.

Pēc vidusskolas pabeigšanas viņa pārcēlās uz Rīgu, kur tehniskās jaunrades namā “Annas 2” apmeklēja raķešu modelisma un dronu pulciņus. “Sākumā es spītojos preti, jo tajā laikā

droni bija šausmīgi dārgi. Bet viens no skolotājiem man iedeva plaukstas lieluma dronu un teica: “Nem, iemācies lidot, rīt braucam uz sacensībām!” Tā es vienā vakarā apguvu kaut kādus dronu lidošanas pamatus un nākamajā rītā jau braucu uz sacensībām. Guvusi pirmo pieredzi, gribēju ar droniem darboties vēl un vēl,” stāsta Karīna.

Raķetes un dronus no kompozītmateriāliem saliek paši piloti. Lai to izdarītu, nepieciešamas zināšanas matemātikā, fizikā, inženierijā, kā arī prasmes citās nozarēs. “Mazajās klasēs man matemātikā veicās ļoti labi, bet, kad parādījās trigonometrija, es pēkšņi vairs neko nesapratu, nekas vairs nepatika, biju neapmierināta. Kam man vispār dzīvē to vajadzēs? Tikai nonākot pie tehniska sporta veida, tiešām saproti, kāpēc tas ir vajadzīgs,” atceras sportiste. Ja būtu iespēja atgriezties skolā, viņa labprāt mācītos fiziku un matemātiku, jo “tas

atvieglotu tagadējo dzīvi”. Eksakto zināšanu bagāža ir pluss, taču arī to zināšana nav šķērslis salikt dronu vai raķeti, tas tikai prasis vairāk laika un gribasspēka. Tomēr jaunaļiem censoņiem sportiste iesaka mācīties: “Ja arī šķiet, ka kādu informāciju nekad nevajadzēs, redzēsiet, vēlāk būs daudzas lietas, kur tā noderēs.” Būdamā profesionāla dronu pilote, viņa uzskata, ka šajā nozarē vienmēr būs vieta attīstībai. “Nevar apstāties uz vietas un domāt, ka nu jau visu zinu, visu varu. Visu laiku jābūt konstantai attīstībai. Vienmēr nāk kas jauns, mainās lietas, un ir jāpaspēj tam visam tikt līdz,” viņa uzsver. Šis sporta veids arī ļoti audzina raksturu – gan finansiālu iemeslu dēļ, gan tādēļ, ka jāiemācās pieņemt zaudējumu sacensībās.

LATVIEŠIEM SANĀKI!

Pērnā gada vasarā TJN raķešu modelēšanas komanda pasaules čempionātā ASV ieguva zelta medaļas, uzvarot kopvērtējumā radiovadāmo planieru klasē. Tajā pašā klasē sievietes konkurencē 1. vietu izcīnīja arī Karīna. Labi rezultāti pērn bija arī dronu pasaules čempionātā, kur Latvijas komanda ierindojās 5. vietā. “Tagad gatavojamies sezonas sākumam, jo oktobrī Ķīnā būs pasaules čempionāts dronu sportā.

Karīnai (vidū) šis ir pēdējais gads TJN “Annas 2”, jo pulciņš ir dalībniekiem vecumā no 10 līdz 25 gadiem.

Foto no K. Limoras personīgā arhīva

Foto no K. Limoras personīgā arhīva

Karīnas iegūtā zelta medaļa pērnā gada pasaules čempionātā radiovadāmo planieru klasē.

Karīna (vidū) pagājušā gada vasarā ASV Teksasas štata Ostinā ieguva pasaules čempiones titulu radiovadāmo planieru klasē sievietes senioru kategorijā, apsteidzot ASV pārstāvi Treisiju Pundu (pa kreisi). Madelīna Punda (pa labi) ierindojās 1. vietā junioru kategorijā.

Principā katru nedēļas nogali ir iespēja pavadīt kādās sacensībās gan tuvāk, gan tālāk. Mēs kā TJN taisām arī sezonas sacensības. Tās vairāk ir tieši jauniešiem. Atkarībā no sezonas lidojam ar dažādiem droniem – gan pavisam mazajiem, gan lielajiem,” skaidro Karīna. Lielo dronu ātrums ir 150–200 km/h, mazajiem droniem jauda ir mazāka. Pilote stāsta, ka “jebkurš treniņš var maksāt no trīs līdz pieciem simtiem vai tūkstotim eiro”, ar to vienmēr jāreķinās, kā arī ikreiz līdz jābūt visām rezervēm daļām. Lielākas vai mazākas dronu avārijas ir katrā treniņā. Ja avārija notiek sacensībās, “organizatorus un dalībniekus neinteresē, kurš kurā ielidojis (izraisījis avāriju), ja vien tas nav pirms pirmā apla pirmajiem vērtiem”. Sacensībās katrs atbild pats par sevi kā fiziski, tā finansiāli, lai gan daudz kas nemaz nav atkarīgs no paša sportista. Šobrīd K. Limorai ir kādi seši droni, bet to skaits mainās sezonas laikā. “Vieni brīdi ir viens [drons], citu – desmit, piecpadsmit. Tas atkarīgs no tā, cik sacensību būs tuvākajā laikā, vai pa vidu starp tām varēs vēl kaut ko sagatavot, samainīt, ja nu kaut

kas noticis iepriekšējās sacensībās,” atklāj sportiste. Karīnai drona uztaisīšana aizņem aptuveni piecas stundas, taču tas katram var būt atšķirīgi, daudz kas atkarīgs no zināšanām un tā, vai kāds var būt blakus un dot padomus. Viņa stāsta, ka “pirmajā reizē drona salikšana noteikti būs ilgāks process. Ja tam nopietni pievēršas, tad tas aizņem kādas divas dienas. Reāli to var izdarīt pāris stundu laikā, kad jau ir pieredze, bet pirmajā reizē noteikti būs grūti – kaut kas nesanāks, kaut kas nodegs”. Ļoti liela nozīme dronu sportā un raķešu modelismā ir komūnai. Komandas biedri ir svarīgi arī treniņos. “Nevar kļūt ātrāks, ja blakus nav cilvēka, kurš trasē ir ātrāks par tevi,” skaidro sportiste. Komandas biedri dod arī ieteikumus, kā izdarīt labāk vai citādi. “Tas ir komandas gars,” pauž Karīna. ✉

Patīk tā burzma malu malās

Preses fotogrāfs **DAINIS ĢELZIS** Liepājas un apkārtnes ļaudis un notikumus savā darbā iemūžina jau vairāk nekā 30 gadus, no kuriem lielākā daļa nostrādāti laikrakstā "Kursas Laiks". Pēdējos gadus viņš jau pensionāra statusā regulāri mēdz apmeklēt pasākumus Dienvidkurzemē.

Dainis Ģelzis foto

Dainis Ģelzis foto

Egona Zivert foto

Patīk, ka ir muzikanti un ballītes, tāda omulīga gaisotne, dažādi priekšnesumi un daudz priecīgu cilvēku.

Tā arī esot, ka cilvēki viņu jau sagaida un sveicina ar smaidu, māj un paši uzprasās bildējami, bez pierunāšanas. Karjeras sākumā tas nemaz neesot bijis tik viegli – saprast, kā uzrunāt cilvēku, kā viņu dabūt vajadzīgajā kadrā, bet nu jau Dainis izbauda fotografešanu, un tā ir daļa no viņa dzīves. “Lai gan man joprojām nepatīk, kad ir tādi strikti uzdevumi,” viņš saka. Labāk ejot pie sirds, ja var bildēt to, kas reāli notiek tai brīdī. Kādas tās emocijas ir, tādas rādīt. Un svētkos vai citos pasākumos to emociju cilvēkiem netrūkstot, lielākā daļa jau nāk labā omā un arī fotografejas labprāt.

“Pasākums vēl nav sācies, bet es jau zinu, kas tur būs,” joko Dainis. Visvairāk viņam patīkot fotografēt pagastu un pilsētu svētkos mūspusē – Grobiņā, Priekulē, Aizputē. “Man patīk, ka ir tā burzma un visapkārt kaut kas notiek. Patīk, ka ir muzikanti un ballītes, tāda omulīga gaisotne, dažādi priekšnesumi un daudz priecīgu cilvēku,” D. Čelzis ieskicē, kādiem pasākumiem dod priekšroku.

Tā darbošanās un burzma viņam ir vissimpatiskākās, patīk arī tas, ka šādos pasākumos cilvēkiem ir pozitīvas emocijas, un tieši tās fotogrāfs tver galerijām, kas joprojām apskatāmas gan medijos, gan viņa privātajā kontā sociālajos tīklos. Un šajos attēlos sevi vienmēr varēs atrast arī mūspuses ļaudis. “Kopš pirms daudziem gadiem notika lūzums un es apjautu, ka arī augstas amatpersonas un priekšnieki ir tādi paši cilvēki, tikai viņiem darbs citādāks, man nav nekādu problēmu pieiet un uzrunāt kaut prezidentu,” Dainis turpina.

Bet žurnāla lasītājiem viņš atrāda bildes no dažādiem pasākumiem dažādos laikos dažādās Dienvidkurzemes vietās. Meklējiet sevi, savus draugus, radus, paziņas, bet ar Daini varēsiet tikties kādos no nākamajiem svētkiem novadā! ☒

Dainis Čelzis ar kundzi Irēnu nereti apmeklē pasākumus arī bez fotoaparāta rokās un priecājas satikt gadu gaitā iepazītus ļaudis no visa Dienvidkurzemes novada.

“Tagad jau varu izvēlēties, kurp tiešām pats gribu braukt, tas vairs nav kā darba uzdevums,” Dainis smaidot saka. Viņš neslēpj, ka, braucot uz pasākumiem, jūtas kā dodoties ciemos pie sen pazīstamiem draugiem un radiem. “Pa šiem gadiem esmu tik daudz ļaužu iepazinis, mani pazīst, tāpēc strādāt Dienvidkurzemē man patiešām vienmēr ir patīcis,” fotogrāfs, kuram palūdzām pārskatīt savus bilžu krājumus, lai sagatavotu šo ieskatu novada notikumos un ļaužu dzīvē, neviltoti komplimentē.

■ ANDA PŪCE

Līgo saule vakarā(i), līgo...

EMIĻA JŪLIJA MELNGAIĻA komponētā dziesma jauktajiem korim “Jāņuvakars” ir ierakstīta Latvijas kultūras kanonā. Šis klasiskais kormūzikas šedevrs ir gluži kā aisberga redzamā daļa, jo patiesībā par E. Melngaili jārunā kā par 20. gadsimta ievērojamāko tautas mūzikas materiālu vācēju, kas tieši Dienvidkurzemē izstaigājis māju mājas, pierakstot to tautas bagātību, kas tālākām paaudzēm nodota dziesmu un melodiju, tautas instrumentu un vietvārdu, citu gudrību izskatā. Komponista, folklorista, kordirigenta, mūzikas kritiķa un publicista 150. dzimšanas dienai par godu, pieminot arī 110 gadus kopš viņa ekspedīcijām Rucavā, Bārtā, Nīcā, Otaņķos un citviet, ap 800 novadnieku šovasar satiksies koncertprogrammā, ko droši var saukt par Dienvidkurzemes mazajiem dziesmu svētkiem.

LAUKU PUIKA PIE KLAVIERĒM UN ŠAHA DĒĻA

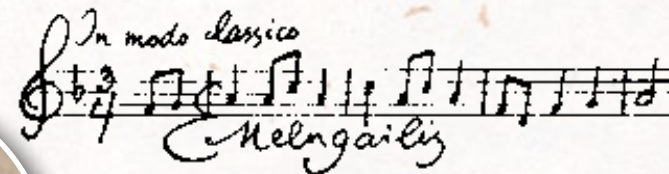
Ziemeļvidzemē dzimušā latviešu mūzikas klasiķa vecāki bijuši draugos ar dziesmu. Mamma bijusi dziesmu prateja, tētis – Igates pagasta skolotājs, rakstvedis un arī muzikants. Emīlis bijis otrais bērns sešu bērnu ģimenē, jau bērnībā apguvis klavier spēli. Pētnieki noskaidrojuši, ka zēns bijis mēnessērdzīgs, reiz pa sniegu tāda pusmiegā nogājis lielu gabalu. Bet citādi viņš bijis īsts lauku puika, kas darba nav bijies.

Kad vēlāk mācījies Rīgas pilsētas 1. ģimnāzijā, mitinājies kopā ar Rūdolfu Blaumani, ar kuru allažin diskutējuši par valodniecības jautājumiem.

Skoloties Drēzdenes konservatorijā, kurai naudu sapelnījis pats, strādājis par mājaskolotāju muižās. Tolaik jau sācis pievērsties mūzikas kritikai un publicistikai. Vēlāk mācījies kompozīciju Pēterburgas konservatorijā, bet pēc konflikta ar savu pasniedzēju Nikolaju Rimski-Korsakovu par uzskatiem mūzikā viņš no tās izslēgts.

Jau ģimnāzijas laikā komponists aizrāvis ar šaha spēli, tāpēc 8. jūnijā Rucavā gaidāmajos dziedāšanas svētkos noteikti sava vieta būs arī šaha turnīram. Šai spēlei ir nozīmīga vieta ne vien E. Melngaiļā, bet daudzu rucavnieku dzīvē.

Saistībā ar šahu E. Melngailim bijušas vairākas interesantas epizodes. Piemēram, Taškentā viņš kādā turnīrā vietējam augstmanim nocēlis no deguna pirmo vietu un zelta pulksteni. Viņš arī centies latviskot šaha figūru nosaukumus, pārdēvējot karali par kundziņu, zirgu par jātnieku, laidni par sulaini un bandiniekus par gājejiem.

“PROM NO ACĪM” UZ TAŠKENTU

Mūzikas vēsturnieks Arnolds Klotiņš raksta, ka E. Melngailis pēc studijām turpinājis piepelnīties kā mājaskolotājs augstmaņu ģimenēs. 1906. gadā viņš ticis vajāts par sakariem ar nemierniekiem un piespiedu kārtā izraidīts uz Taškentu strādāt par valodu skolotāju kara skolā, kur pavadīja 14 gadus.

Taškentā komponists ar ģimenes atbalstu tika pie sava vīna dārza un nelielas piena fermas, kas palīdzēja izdzīvot. Turklāt garīgo saikni ar Latviju izsūtījums drīzāk stiprināja, jo atvaļinājumos viņš rīkoja kormūzikas koncertus novados, liekot tos kā alternatīvu Rīgas Latviešu biedrības rīkotajiem V Vispārējiem latviešu dziesmu svētkiem.

Emilis Melngailis spēlē ar šaha meistarū Kārli Bētiņu. 20. gs. 40. gadu sākums.

Aras Vecbārtas kolekcijas foto no Nicas senlietu krātuves

“Pēc atgriešanās Latvijā E. Melngailis ar lielu enerģiju piedalījās daudzās kultūras aktivitātēs, bija viens no komponistu organizācijas “Latvijas Skaņražu kopa” dibinātājiem, vadīja savu kori un koncertēja laukos, publicistikā uzstājās par ekonomisko un sociālo jautājumu risināšanu un balotējās Saeimā, iesaistījās Vispārējo latviešu dziesmu svētku organizēšanā, bija virsdiriģentu vidū,” norāda A. Klotiņš.

Pa starpu komponēšanai E. Melngailis Priekuļos nodibinājis savu zemnieku saimniecību, strādājis arī par taksistu, līdz cietis negadījumā, turpinājis epizodiski strādāt par mūzikas pedagogu. Taču pēc rakstura viņš bijis despotisks, bargs un valdonīgs cilvēks, tāpēc grūti veidoja attiecības ar cilvēkiem gan personīgajā dzīvē, gan citur. Vēsturnieki skaidro, ka tieši spurainās dabas dēļ cietis neveiksmi, arī izmēģinot spēkus politikā.

TRĪS SIEVAS, SEŠI BĒRNI

E. Melngaiļa pirmā sieva igauņiete Lēni (Helēna) Marisepa 1903. gada martā Pēterburgā saslima ar tifu un nomira slimnīcā tieši tajā dienā, kad Emilis neaizgāja viņu apraudzīt. Viņu mazajai meitiņai Lindai tobrīd bija tikai gads. Tai atbrauca pakaļ Emila māte un aizveda uz Raunu. Taču dzīve iet uz priekšu. “Pāris gadus padzīvojis atraisītā kartā, iedrošinot atkal ņemt sievu. Šoreiz šai nelaimē krita

krieviete, augstāko kursu studente Antoņina Lebeģeva. Ar viņu iepazīties, tapu kā apmāts, kā apburts. Vajāju viņu ar neatlaidīgu greizsirdību. Ilgi viņa to necieta. Būdama grūtniecības trešajā mēnesī, padarījās galu,” E. Melngailis raksta atmiņās. Māsa savukārt atceras, ka, pavadot brāli ceļā uz Taškentu, vairākkārt atrunājusi viņu no pašnāvības. “1907. gada vasarai atnākot, braucu uz dzimteni tieši meklēt sievu. Nelaimīgs bijis ar cittautietēm, cieši biju nodomājis vēlreiz pamēģināt laimi, meklējot dzīvesbiedri starp latvietēm. Rīgā kādā koncertā biju viņu ieraudzījis. Vajadzēja gadīties, ka nākamā dienā iegriezies mazā rakstāmlietu veikalā Berga bazarā, kur viņa kalpoja kā pārdevēja,” Melngailis apraksta tikšanos ar trešo sievu Annu Bērens. E. Melngailim pavisam bija trīs dēli – Tenis, Arulis un Emīls – un trīs meitas – Linda, Maija un Rūte.

“Melngailis ir pa daļai folklorizējies, jau sen dzīvo gan leģendās, gan anekdotēs. Bet viņa veikums tik liels un sazarots, dzīves gājums tik vētrais, ka vēl joprojām Melngailis ir arī minama mīkla,” raksta A. Klotiņš. “Ja vajadzēja, Melngailis tēloja vispazemīgāko laipnību un viņa valoda bija salda un mīlīga. Taču lielāko tiesu viņš raudzījās apkārtņē un cilvēkos ar drūmu, neuzticīgu aci (...). Bramanīgs kā bajārs, strauju, bet jūtīgu dabu, viņš bija viegli aizkaitināms. Pietika viena neuzmanīgi izteikta vārda, lai komponista lielas acis, kas

Emilis Melngailis (no labās) kopā ar citiem Latvijas VI Vispārējo dziesmu svētku virsdiriģentiem Teodoru Reiteru, Alfrēdu Kalniņu un Pēteri Paulu Jozuu pie Latvijas Nacionālās operas 1926. gadā.

No latviešu folkloras krātuves garamantas.lv

“Korsa” (Kuorsa) ir 1951. gadā izdota Emīļa Melngaiļa “Latviešu mūzikas folkloras materiālu” pirmā Kurzemes grāmata ar 1326 dziesmu, deju un instrumentu melodijām.

nule smaidīja vislielākā laipnībā, uzliesmotu baigos zibeņos un viņa glaudīgais baritons pārvērstos pērkona dārdos,” par komponistu teikuši līdzgaitnieki.

Viņa asās mēles dēļ kopmēģinājumos cietauši gan kora diriģenti, gan dziedātāji, kuri par Melngaiļa stiprajiem vārdiem VIII Vispārējos dziesmu svētkos simboliski atriebušies, pasniedzot viņam zīdpirā ietūtu pirtsslotu, atcerējies Imants Sakss. “Melngailis pats apzinājās, ka taisnprātīgās un paštaisnās dabas dēļ daudzi viņu uzlūko vienīgi par dīvaini, par cilvēku bez diplomātijas, kas nekur īsti neiederas,” savukārt norāda A. Klotiņš. E. Melngailis nemitīgi ar kādu tiesājies, bet vēsturē palicis kā pirmais, kurš sāka cīņu par autortiesībām.

“UZ DUJRITEŅA” PA KURZEMI

Tomēr viena no būtiskākajām šķautnēm ir E. Melngaiļa veiktais darbs folkloras vākšanā. Muzikoloģe Ieva Pāne raksta, ka jau 19. gadsimta nogalē Melngailis sacis mūspusē dokumentēt tradicionālo mūziku. Viņa krājums vienību skaita ziņā veido visapjomīgāko Latviešu folkloras krātuves manuskriptu – tajā iekļauti vairāk nekā 4000 melodiju variantu. Piemēram, Bārtā E. Melngailis viesojies vairākkārt un dokumentējis 17 teicēju repertuāra melodijas. Līdzīgi viņš darbojies arī citos pagastos – ticis ar teicējam Nicā, Rucavā, Otaņķos, pabijis daudzviet Kurzēmē, līdz pat Alsungai.

Folkloristi Ģertrūde Elksne (no kreisās) pieraksta Barkavas teicēju Agates Borozinskas un Bārbalas Kokares dziesmu tekstus un melodijas, klāt arī Emilis Melngailis un Kārlis Straubergs. Rīga, 1930. gads.

Fotogrāfs nezināms. Latvijas Universitātes Literatūras, folkloras un mākslas institūta Latviešu folkloras krātuves foto

1911. gada vasarā nodibina savu kori un pirmo reizi apceļo Rucavu, vācot tautasdziesmas un pierakstot to melodijas. Sava mūža laikā E. Melngailis ticis ar vairāk nekā 900 teicējiem, apceļojot vispirms kājām, tad uz “dujriteņa”, kā viņš spītīgi sauca velosipēdu, attālākos Latvijas nostūrus, kur jo labāk bija saglabājusies folkloras vide. Interesanti, ka Ozolnieku velosipēdu fabrika viņam uzkonstruēja un uzdāvināja pat īpašu velosipēdu šiem braucieniem, jo parastie viņu neturēja svara dēļ.

Tautas garamantu vākšanā Melngaili raksturo ne tikai etnogrāfijas un valodniecības entuziasta pieeja. 1930. gadā viņš kļuva par Latviešu Folkloras krātuves Mūzikas daļas vadītāju un pirmais rīkoja etnogrāfiskos koncertus. Ekspedīcijās pie teicējam E. Melngailis, pēc paša teiktā, ieguvis “pavisam jaunu uzskatu par šīs zemes senatni”.

Muzikoloģe, Rakstniecības un mūzikas muzeja mākslas eksperte Inese Žune radio raidījumu ciklā “Vai zini?” skaidro, kā skarbo Melngaili varēja savaldzināt vienkārša tautasdziesma. “Jau 1896. gadā Raunā Emilis pierakstījis divas melodijas no savas muzikālas, ar labu balsi apveltītas mātes, tad, strādājot Lietuvā, Melngailis pieraksta 120 ebreju melodijas ar visiem tekstiem. Lielāko daļu no šī vākuma viņš vēlāk studiju gados nodevis Ķeizariskajai ģeogrāfijas biedrībai, ko vēlāk nožēlojis. Tur, Pēterburgā, jaunais mūziķis patiesi apjautis tautasdziesmu daili un to neaizstājamo vērtību latviešu mūzikas pasaules veidošanā. Viņš pierakstījis latgaliešu dziesmas no medicīnas studenta Antona Skrindas, papildinājis ar dažu teicēju piesūtījumiem. Taškentā Melngailis pierakstījis savdabīgās kirgīzu un uzbeku melodijas, kas atceļā uz Latviju kādā muiņas punktā konfiscētas,” viņa stāsta.

Foto no RTM arhīva

Pagātnes garamantas vācot Liepājas apkārtnē. 20. gadsimta 20. gadu beigās.

Valērija Zosta šaržs par Emili Melngaili, tautasdziesmu meldiju vācēju.

I ŠNABĪTIS JĀIEDZER, I PAŠAM JĀDZIED

Emili Melngaili folkloras ekspedīcijās interesē ne tikai tautas melodijas, bet arī dabas skaistums, apvidus vēsture, sadzīves ieražas, māju iekārtojums, arī koklētāji, āžragu pūtēji, stabuļi un somu dūdu spēlētāji un citi tautas muzikanti. Viņš saka: “Senatnes skaņu māksla ir centusies būt i koša, i grezna, i dažāda savā pilnatībā.”

Savas folklorista gaitas E. Melngailis sulīgā, viņam vien raksturīgā valodas izteiksmē aprakstījis dažādos laikrakstos. Viņš stāsta par vidi, kurā tautas mūzika smelta, apraksta vecās teicējas, viņu seno valodu, mājas, kurās iegriezies, to iekārtu, visu apkārtnē raksturīgo, izpētījusi skolotāja un novadpētniece Mirdza Birzniece.

“Kā humoreskas var lasīt viņa folkloras ekspedīcijas piedzīvoto, tostarp arī ikdienas aiņiņas, piemēram, par to, vai sētā ienākušajam viesim piedāvā kafiju un kāda tā ir pēc garšas, cik un kā ēd katrā apceļotajā mājā un kāds izskatās pats daiņu teicējs,” raksta žurnāliste Signe Šenfelde.

Kurzemes piekrasti viņš nodēvējis par novadu, kur “kā bāztin piebāzts ar mūziku”. I. Žune radio raidījumā stāsta: “Tomēr melodiju pierakstīšana ne vienmēr noritējusi gludi. Tā prasījusi gan laiku, gan pacietību, jo īstie teicēji bijuši cienījamā, nereti pat deviņdesmit gadu vecumā. Tad bija jāpielieto dažādas viltības, lai pamudinātu vecos ļaudis uz dziesmas teikšanu. Melngailis ņēmis palīgā gan glaimus un laipnus vārdus, gan kādu konfekti, bet visbiežāk pudelīti salda šnabiša. Bet, kad arī tas nav līdzējis, gara mantu vācējs pats uzsācis kādu dziesmu un bijis priecīgs, kad dziesmu virteni turpinājušas teicējas. “I kad tie iereibuši no salda malka i pašu dziesmām, tad spēj tikai rakstīt,” saka Melngailis.

Pierakstot teicēju dziedātās melodijas, folklorists centies piefiksēt arī īpatno runas veidu, atzīdams, ka bijis gluži apskurbis no viņu sarunas valodas dziļā latviskuma. Tāpat komponists priecājies par senajiem, īpaši Kurzēmē dzirdētajiem māju nosaukumiem un neparastajiem cilvēku uzvārdiem. Vēlāk savu dziesmu tekstos viņš nereti izmantojis senās izteiksmes formas, kādas saklausījis, vākdams tautas melodijas.

E. Melngailis gandrīz nemaz nelietoja garumzīmes, jo viņam nav bijusi pieņemama jaunā rakstības sistēma, kas, kā viņš teicis, “sarežģina rakstību ar jaunizgudrotam garumzīmiem”. Arī saikli “un” viņš uzskatīja par nelatvisku un aizvietoja ar “ī”, piemēram, dziesmu krājumā “Bīrzēs i norās”. “Neviens Melngaiļa dzīves laikā neuzdrošinājās rakstīt viņa vārdu ar garumzīmi – bija tikai Emilis, jo citādi būtu gaidāmas asas pārrunas. Šo komponista vēlmi visi ievēro līdz pat mūsu dienām. Arī savus rakstus presē viņš nelāva rediģēt, vēl vairāk, pats laboja dzejnieku tekstus. Piemēram, Raiņa “Senatnē” – “Tur burvīgā gaismā viss zaigo i laistās”. Valodnieki speciālisti viņa domas kritizēja, bet viņš palika nelokāms un visiem veidiem centās pierādīt savu taisnību,” stāsta I. Žune.

MELODISKI UN DZIĻI

Pierakstītās melodijas viņu ietekmējušas arī kā komponistu, savdabīgi veidojot tautasdziesmu apdares vēlākajā daļradē. Dziesmu svētku virsdiriģente Ilze Valce uzsver, ka Melngaiļa dziesmu apdares ir ļoti atšķirīgas, veidotas īpatnējā manierē un tāpēc arī īpaši izceļamas latviešu mūzikas mantojumā.

Komponista sacerētās oriģināldziesmas un tautasdziesmu apdares korim E. Melngaili padarījušas par latviešu mūzikas klasiķi. “Tautas teicēju sniegtie īpatnējie sabalsojumi lika

E. Melngailim sadzirdēt tautas mūzikas harmoniju struktūru citādi, nekā to latviešu komponisti bija izjutuši agrāk. Stingro diatoniku jeb atteikšanos no hromatiskām harmonijām ar uzviju kompensēja tautas mūzikā sadzirdēto miksti skanošo disonansu kolorīts, mainīgie kora balsu salikumi, kā arī atšķirīgā pieceja katram tautasdziesmas pantam, kas viesā zināmu norises dramaturģiju,” uzsver muzikologi, un arī I. Valce, kas gatavo jubilejas koncerta programmu, tam pilnībā piekrīt.

Bet Armands Znotiņš norāda: “*A cappella* darbos (kopskaitā 275 opusos) un vokāli instrumentāliem vai tikai instrumentāliem ansambļiem rakstītajās partitūrās (kopā aptuveni 200) Melngailis nereti sapludina tautasdziesmu motīvus ar oriģināltēmām. Un dara to tik pārliecinoši, ka tikai folkloristi var izšķirt, kura tēma ņemta no Melngaiļa folkloras ekspedīcijas savāktajiem pierakstu krājumiem (savukārt šeit melodiju skaits kopā ar visiem lībiešu un citu mazākumtautību motīviem tuvojas pieciem tūkstošiem) un kuru intonativo līniju komponists izdomājis pats. Tā tas ir arī ar viņa slavenāko opusu – 1926. gada radīto dziesmu “Jāņuvakars”.

VISPIRMS VĪZDEGUNĪBA, TAD CIEŅA

“Melngailis uzņemas pieteikt latviešu mūzikā principiāli jaunu attieksmi pret folkloru: tā ir pašpietiekama vērtība, lai būtu jaunrades principiāls pamats, estētikas un tehnikas pa-

raugs. Komponists atrod kora tehnikas līdzekļus, lai apdarēs atdotu tautasdziesmai šo jauno dzīvīgumu. Turklāt, lai padarītu senatnīgo par tagadnīgu, vajadzēja arī mazliet būt neoklasiķim un stilizētājam, un – visgrūtākais – bija neatlaidīgi jāpieradina arī klausītāji pie senās tautas mūzikas objektīvā dzīves skatījuma kā īpašas vērtības un sevišķa stila. Tiesa gan, bija jāpaiet gadu desmitiem, lai viņa pieceja tiktu pieņemta un par labu atzīta. Un arī viņa rīkotos etnogrāfiskos koncertus smalkās aprindas uzņēma vīzdegunīgi, lai gan tagad folkloras festivāli ir viens no Latvijas zīmoliem un tas, ar ko esam interesanti pasaulei,” turpina A. Klotiņš.

Sarežģītas izveidojās E. Melngaiļa attiecības ar padomju okupācijas režīmu Latvijā. Devīgi tika finansētas viņa folkloras ekspedīcijas paredzētās Latviešu mākslas dekādes Maskavā koncertam (1941), kad tika pierakstīti ap 1000 materiālu. “Lai arī Melngailis saņēma Latvijas PSR Tautas mākslinieka nosaukumu (1945) un abos pēckara dziesmu svētkos 1948. un 1950. gadā viņš tika iecelts par goda virsdiriģentu, 1949. gada deportācijas skāra arī komponista meitu ar ģimeni, tāpēc 1950. gada dziesmu svētkus viņš ignorēja. Visus pēckara gadus līdz mūža beigām lasīja mūzikas folkloras kursu Latvijas Valsts konservatorijā,” raksta A. Klotiņš.

Latviešu mūzikas klasiķis miris 1954. gadā Rīgā un apglabāts Meža kapos. Piemiņai to gadā Liepājas Mūzikas vidusskolai tika piešķirts Emiļa Melngaiļa vārds, atgādina I. Valce. ☒

Pērn Rucavā norisinājās Dziedāšanas svētki, kas bija arī kā ieskaņas pasākums šogad 8. jūnijā plānotajiem dziesmu svētkiem “Emilim Melngailim 150. Korsa”, kuros novadnieki atzīmēs izcilā latviešu folklorista, kordiriģenta un komponista Emiļa Melngaiļa 150 gadu jubileju. Virsdiriģente Ilze Valce plāno, ka svētkos piedalīsies ap 600 koristu, tāpat folkloristi un dejotāji. Notikuši jau vairāki kopmēģinājumi un programma iedziedāta koncertos.

Kristera Reina. Midius foto

Volzbahs vilina visos gadalaikos

Vaiņodes apkārtnē var lepoties ar paugurainu reljefu un krāšņām ainavām. Īpaši tas novērojams dažus kilometrus no Vaiņodes centra – Volzbaha kalnā. Stāvā nogāze ar skaistu skatu pāri gravai ir ne tikai lieliska atpūtas vieta, kurp doties visa gada garumā, bet arī simbols, kas bagātina vietējo kultūru un vēsturi.

Volzbahs un tā apkārtnē ir viena no skaistākajām novada vietām, kur redzēt brīnumainus zelta rudens skatus. Nereti rudens krāšņuma dēļ to pat dēvē par vietējo Siguldu. Tāpat tur notikuši koncerti, dzejas lasījumi un ģimeņu aktivitātes. Savukārt ziemā Volzbahu apmeklē sniega prieku cienītāji, lai izbaudītu vairāk nekā 100 metru garo nobraucieni. Pagājušajā gadsimtā netālu no Vaiņodes esošajā gravā regulāri notikušas ziemas sacensības, kur prasmes sacentās slēpotāji. Ejot laikam, iemīļotā slēpošanas vieta vairs netika izmantota, tādēļ tā aizauga, līdz 2015. gadā gravu labiekārtot apņēmās biedrība “Volzbahs”.

Tagad *Volziņš*, kā to iesaukuši vietējie, ir ne vien sakopts un labiekārtots, bet arī iekarojis savu vietu tūristu, atpūtnieku un adrenalīna meklētāju kartēs.

Tur izveidota 600 metru gara dabas taka, kas ved apkārt kalnam, ar trepītēm, laipu un skatu platformu uz ūdens. Arī kalna galā atrodas skatu platforma, no kuras paveras plaša aina ar gravu un Alejas diķi. Kādreiz, kad diķis tūris, tajā sastumtas saliņas, kas tur tā arī palikušas un nu vietai piešķir unikālu un neparastu raksturu.

Dienvidkurzemes novada Tūrisma centra vecākā eksperte mārketinga jautājumos Dace Gailīte atzīst, ka tieši rudenī un ziemā gravai ir visvairāk apmeklētāju. “Volzbahs ir tā vieta, kur ir ļoti ainavisks skats un var ļoti pārredzēt apkārtni. Īpaši skaisti tur ir rudenī, kad kokiem nokrāsojušās lapas, savukārt ziemā, kad, piemēram, Grobiņā, Liepājā sniega nav, Volzbahā tas ir. Šķiet, pilnīgi cits klimats,” viņa saka.

Biedrība tur izdzen trases, lai var aizslēpot līdz Vaiņodei, bet bērniem iekārtots savs kalniņš, lai ziemas prieki būtu droši.

Toma Bokuma foto

VOLZBAHA KALNS

atrodas 60 km no Liepājas, 60 km no Saldus, 60 km no Kuldīgas.

- Nobrauciena garums – 130 m.
- Kalns pakāpeniski tiek paaugstināts.
- Saliņas ūdenstilpē ir mākslīgi veidotas.

Toma Bokuma foto

Ierikots arī apgaismojums, un ziemā kalnu var izmantot pat diennakts tumšajā laikā. D. Gailīte pastāsta, ka Volzbahs ir daļa no Vaiņodes tūrisma komplekta ar Lielbātas avotu, jo, ja dodies uz vienu objektu, noteikti jāaiziet vai jāaizbrauc

arī uz otru. Tāpēc, ja nu šoruden jums iegadās brīva diena rudens baudīšanai, nebrauciet garām Vaiņodei un izbaudiet *Volziņa* burvību, taču reķinieties, ka gribēsiet tur atgriezties arī ziemā un citos gadalaikos. ☒

Mājas kafejnīcu dienas

DIENVIDKURZEMES NOVADĀ

20. un 21. jūlijs

3. un 4. augusts

10. un 11. augusts

7. un 8. septembris

Kurzemes dienvidi

Grobiņas, Bārtas, Dunikas, Rucavas, Gaviezes, Otaņķu, Nīcas, Medzes pagastā un Grobiņas pilsētā

Leišmalīte

Bunkas, Virgas, Kalētu, Gramzdas, Priekules, Vaiņodes, Embūtes pagastā un Priekules pilsētā

Dienvidkurzemes ziemeļi

Apriķu, Cīravas, Aizputes, Kazdangas, Kalvenes pagastā un Aizputes pilsētā

Rudens garša Dienvidkurzemē

Sakas, Vērgales, Dunalkas, Tadaikšu, Durbes, Vecpils pagastā, Pāvilostas un Durbes pilsētā

Kamēr jūra mūs baros, dzīvosim

Zivis piekrastē dzīvojošajiem izsenis ir bijis gluži ierasts ēdiens, jo zvejniekiem allaž nākas iztikt no tā, ko jūra dod. Tā ir arī tagad, kad lomus gatavo pārdošanai un ar nopelnīto uztur ģimeni. Rindas pie zivju produkcijas ražotājiem vienmēr ir garas, jo latviešiem zivis patiešām garšo, turklāt nereti ne kādās sarežģītās receptēs vai kulinārijas šedevros, bet tāpat vien – uz maizītes. Tāpēc arī mēs šoreiz uzklājām improvizētu uz kodu galdu ar pavisam vienkāršām, labi pazīstamām, bet tik iemīļotām sviestmaizēm.

Lašmaizītes

Jūrmalciemnieks **Roberts Kronbergs** no SIA “Aizpuri” pārņēmis savas ģimenes tradicionālo rūpalu un piedāvā zivju kūpinājumus. “Pirms daudziem gadiem opis sāka, tad tēvs darbojās, bet tagad es. Ja sākotnēji tas bija tā primitīvi, pēc sentēvu metodēm, tad pamazām ražošana ir modernizēta, lai piedāvātu nemainīgu kvalitāti,” skaidro Roberts.

Auksti kūpināts lasis ir viens no pieprasītākajiem “Aizpuru” ražojumiem, bet tikpat stabila pircēju interese ir par sviesta zivi, skumbriju, karsti kūpinātu lasi un asari, arī tradicionāli marinētu siļķīti. Roberts teic, ka

nav gluži kā kurpnieks bez kurpēm, jo lasi noēsties viņam sanākot visai regulāri. “Tādas maizītes gan retāk, biežāk tāpat vien to lasi ēdu,” viņš smeļ. Bet piekrīt, ka lašmaizītes vairāk piestāv svētku reizei, kad ēdienu bauda. Tādiem gadījumiem to pie viņa meklē arī klienti. Roberts dod priekšroku baltmaizei, uz kuras lasis var labi izcelties kā zivju karalis, virsū citronpipari un sarkanā sīpola ripiņa. Kam patīk, tas var pielikt citronu vai kaperus, dilles vai vēl ko, bet labam auksti kūpinātam lasim neko īpašu klāt vairs neprasās, tas pats par sevi ir īsta delikatese.

Sintijas Salnas dizains, Antras Ščeglovas foto

Marita Kurčanova foto

Nēgmaizītes

Marita Kurčanova no zvejnieku saimniecības “Saiva” neslēpj, ka joprojām cilvēkus var iedalīt divās kategorijās – tādos, kas zina, ka “nēgi ir laba manta”, un tajos, kas nav pierunājami pat tos pagāršot, jo “čūskas es neēdīšu”. Viņai saskare, protams, vairāk ar tiem pazinējiem, kam nēģis saistās ar bērnības garšu un šķiet īsta delikatese. “Nav tā nekāda modes lieta, jo agrāk latvieši pazinusi pat nēģu rosoliņu un nēģu zupu,” Marita stāsta. Tagad Pāvilostā sezonā nēģis ir dabūjams gan kūpināts, gan uz oglēm cepts un karstos tvaikos nostādīnāts vai sacepts un bundžās salikts, tāds saželējies, ko mājās var izņemt un uz maizītēm salikt. “Tur klāt jau ir smaržīgie pipari, sāls, nekādas citas garšvielas nemaz nevajag. Zinu, ka citiem sinepes garšo piedevām vai mār-rutki, bet tā jau gaumes lieta. Kāds citroniņa šķēli, sīpola riņķīti uzgriež, bet daudziem tikai rupjmaize vai saldskābmaize, sviestiņš un nēģa gabaliņš,” pāvilostniece stāsta tik gardi, ka siekalas saskrien mutē. Viņa gan atzīst, ka sezonas laikā, kas ir no septembra beigām līdz janvārim, pašu mājās nemaz tik bieži nēģus neēd, jo ik pa laikam uzrodas kāds paziņa, draugs vai klients, kas lūgtin lūdzas, vai nav kāds trauciņš nēģu aizķeries, jo ļoti vajagot. “Bet svētku delikatese tā ir arī mūsu mājās, un 18. novembrī, Ziemassvētkos vai vismaz janvāra beigās pie nēģmaizītēm tiekam,” Marita teic un atgādina, ka šo apaļmuti mūspusē zvejo tikai pāvilostnieki, tāpēc arī Pāvilostā iedibināta Nēģu svētku tradīcija un šajā dienā viesi vienmēr tiek mīļi gaidīti un cienāti.

Antras Ščeglovas foto

Ķilavmaizītes

Uzņēmums “Vienā laivā” zivju produkciju piedāvā gan tirdziņos un svētkos visā reģionā, gan pulcina pircējus nelielā ostmalas veikaliņā Liepājā. Uzņēmuma vadītāja **Heidija Oficiere** uzsver, ka “Vienā laivā” ražotā zivju produkcija ir ļoti daudzveidīga un ik pa laikam tiek papildināta ar kādiem jaunumiem, taču ir skaidrs, ka piedāvājumā vienmēr jāpatur klasika. “Latvietis izteikti meklē to garšu, pie kuras viņš ir pieradis – siļķīte, kūpināts lasis, skumbrija, ķilaviņa,” viņa pastāsta. Jā, ir klienti, kas regulāri nāk pēc labiem kūpinājumiem un delikatesēm, bet lielākoties tādas cilvēki atļaujas svētkos.

Visvairāk ļaudis pērk tieši svaigas zivis, lai katrs pats var mājās pagatavot pa savai gaumei, ar savām iecienītajām garšvielām un tā, kā ģimenē pierasts. Ja uzņēmējs rada kādu jaunu produktu, tad vispirms jādod degustēt, tāpat vien pircējs neuzticēsies. Tomēr bez klasiskās siļķes kažokā, kas joprojām ir stabili pieprasīts salātu veids, forele ar sieru un gurķīti arī tiekoti labi pirkti, lai celtu galdā brokastīs. “Ķilaviņas arī izfilejam un sataisām pēc tradicionālās receptes,” Heidija saka. Arī viņa pati vislabprātāk ēdot vienkāršu ķilavmaizīti, lasīti vai marinētu siļķīti, jo tāpat kā daudziem citiem arī viņai šķiet, ka pats gardākais kumosīņš ir tāds vienkāršs, bez ananasiem un kaperiem vai eksotiskām garšvielām. “To eksotisko var nogaršot tik daudzviet, ka brīžiem ir sajūta, ka eksotika ir “tā, kā mājās”,” zivrūpniece teic, skaidrojot, ka tāpēc “Vienā laivā” saglabā tieši klasiskā garša cauri laikiem, un sola, ka arī nākotnē tā nekur neizdīs. ✉

Meža ceļi

Dienvidkurzemes novada tūrisma piedāvājums ir plašs un daudzveidīgs, te netrūkst neparastu vietu, par kurām, iespējams, nemaz nezina novada iedzīvotāji, turklāt interesanti, ka lielākoties to piedāvājums attiecas uz labsajūtas un veselības jomu.

Šobrīd Dienvidkurzemes novadā ir reģistrēti 406 "Latvijas valsts mežu" autoceļi 868,6 km kopgarumā. "Parasti, piešķirot jaunam ceļam nosaukumu, domājam par kaut ko raksturīgu konkrētajai vietai, – tie var būt vietvārdi, tuvējo māju, upju, ezeru nosaukumi," skaidrību vieš "Latvijas valsts mežu" Meža apsaimniekošanas plānošanas vadītāja Dace Gūtmane. Nosaukums var tikt piešķirts arī saistībā ar kādu atgādinājumu, kas zinātājiem palicis atmiņā. Tā Sakas pagastā 1961. un 1962. gadā, veicot meža masīvā meliorāciju, radušies vairāki ceļu nosaukumi.

Piemēram, 1961. gadā, laikā, kad kosmosā devās padomju laika varonis, kosmonauts Juris Gagarins, mums radās Gagarina dambis. Bārtuļa dambis nosaukts par godu Latvijas cūkkopim, kuram par labu darbu Maskavā pasniedza medaļu. Savukārt Kārklīņa dambis vārdu dabūja par godu šoferim, kurš šo ceļa posmu pirmais izbrauca ar pilnu kokvedēja kravu.

Daudzi ceļu nosaukumi piešķirti pēc tā laika mežsargu apgaitu vai mežsargu māju nosaukumiem, piemēram, Sūriku dambis, Ventnieku dambis u.c. Par dambjiem šie ceļi tiek saukti tāpēc, ka izveidoti meliorācijas laikā, rokot grāvjus un grāvju atbērtnes izbūvējot par brauktuvēm. "Ja, meklējot ceļam nosaukumu, galīgi nekā nav, pie kā *pieķerties*, tiek iedarbināta fantāzija," saka D. Gūtmane. Viņa iepazīstina ar vēl dažu ceļu stāstiem, bet jums jāmēģina uzminēt, kurā pagastā tie atrodas.

1. ZAĶU GRĀVJA CEĻŠ

pēc nostāstiem, šis nosaukums radies par godu kādam medniekam ar uzvārdu (vai varbūt iesauku) Zaķis, kurš pie šī grāvja esot pūdelējis (medijot šāvis, bet netrāpijis). Izbūvētais ceļš gan īsti nav gar Zaķu grāvi, bet nosaukums nostāts ir saglabājies.

2. PŪCĪTES CEĻŠ

ceļa nosaukums, visticamāk, radies par godu atpūtas vietai "Pūcīte", ko savulaik ierīkojis šajā teritorijā strādājošais mežzinis.

3. CŪCENU CEĻŠ

šis objekts vēl tiek būvēts. Nosaukums dots, pieņemot, ka uz šo meža masīvu, kas atrodas tuvu Liepājai, pilsētnieki brauc sēņot, un šis mežs ir piemērots, lai tajā augtu cūcenes.

4. LIDMAŠĪNU CEĻŠ

šim topošajam ceļam nosaukums izvēlēts, jo tas pieslēdzas jau esošajam Lidlauka ceļam, kurš savu vārdu dabūjis par godu armijas lidlaukam Vaiņodē.

5. OTRĀ SĀTA CEĻŠ

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

šis nosaukums radies no Sātu mežsarga apgaitas, kur Kazdangas ceļa vienā pusē esošais meža masīvs saukts par Pirmo Sātu, bet otrā ceļa pusē atrodošais meža masīvs – par Otro Sātu.

6. TAISNAIS DAMBIS

šis nosaukuma izcelsme nav noskaidrota, bet šis ir ceļš, kurš arī izveidots meliorācijas laikā, uzlabojot grāvja atbērti, un tiek saukts par dambi. Taisnais, visticamāk, tāpēc, ka ir neliels taisns posms.

7. MUNĪCIJAS KALNA CEĻŠ

ceļam nosaukums iedots pēc nostāstiem, ka šajā meža masīvā Otrā pasaules kara laikā bijušas vācu armijas munīcijas noliktavas. Kara laika liecības te atrodamas vēl joprojām.